

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**ΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ:
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ**

της

ΟΡΜΑΝΙΔΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: Λαδάς Ανέστης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς όλο το ακαδημαϊκό προσωπικό του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της Εφαρμοσμένης Λογιστικής και Ελεγκτικής. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον Λέκτορα κ. Λαδά Ανέστη του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, για την πολύτιμη βοήθειά του στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας και τη συνεχή καθοδήγηση και επικοινωνία μας όλο το διάστημα της συνεργασίας μας.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να τονίσω ότι χωρίς την αμέριστη υποστήριξη της οικογένειάς μου, που στάθηκαν δίπλα μου σωματικά και πνευματικά, δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού αυτού.

Εκ βάθους καρδιάς ένα τεράστιο ευχαριστώ στον πατέρα μου Θεμιστοκλή.

Σας ευχαριστώ θερμά,

Αλεξάνδρα Θ. Ορμανίδου

ΣΥΝΟΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ερευνά την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης της υπεραξίας στην Ευρωζώνη. Η έρευνα είναι βασισμένη στην ανάλυση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τα έτη 2005 έως 2015 των εταιριών της Ευρωζώνης. Το κύριο αντικείμενο της έρευνας είναι να εντοπίζει τυχόν σχέση των τυπικών χαρακτηριστικών μίας εταιρίας (μέγεθος, βαθμός μόχλευσης, αποδοτικότητα και κερδοφορία) με την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης της υπεραξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Επίσης, διερευνάται και η επίδραση τη οικονομικής κρίσης με την οποία ήρθαν αντιμέτωπες οι εταιρίες της Ευρώπης και όχι μόνο. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, εντοπίστηκε θετική σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιχείρησης και του επιπέδου μόχλευσης με την αναγνώριση απωλειών. Ακόμη, μέσω των εξεταζόμενων δεικτών αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων και κερδοφορίας (ο λόγος της χρηματιστηριακής αξίας της εταιρίας προς την λογιστική της αξία) αποδείχθηκε πως όσο προσοδοφόρα και αποδοτική χαρακτηρίζεται μία εταιρία, τόσο λιγότερες απώλειες σημειώνει στις ενοποιημένες καταστάσεις της. Τέλος, ο παράγοντας της οικονομικής κρίσης τιθέμενος σε γεωγραφική βάση δεν είναι θετικά σχετιζόμενος με τις ζημιές λόγω απομείωσης υπεραξίας.

Θεσμικό Πλαίσιο: ΔΛΠ 32, ΔΛΠ 36, ΔΠΧΑ 3, Ν.4308/2014

Λέξεις - κλειδιά: υπεραξία, απομείωση υπεραξίας, αναγνώριση απωλειών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΣΥΝΟΨΗ.....	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1.1 Εισαγωγικά Στοιχεία	10
1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	11
1.3 Αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	14
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	14
2.1 Εισαγωγή	14
2.2 Εισαγωγή στην έννοια των άυλων στοιχείων.....	14
2.3 Παράγοντες και αίτια της Απομείωσης Υπεραξίας	17
2.4 Πληροφορικό περιεχόμενο επί των γνωστοποιήσεων απομείωσης υπεραξίας.....	23
2.5 Η επίδραση της απομείωσης υπεραξίας στην χρηματιστηριακή τιμή	26
2.6 Παγκόσμια μελέτη για τα ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΑ 3.....	30
2.7 Συμπεράσματα	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	33
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	33
3.1 Εισαγωγή	33
3.2 ΔΛΠ 38 "Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία"	34
3.2.1 Σκοπός ΔΛΠ 38.....	34
3.2.2 Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 38	34
3.2.3 Αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ως άυλο.....	34

3.2.4 Διάκριση Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων.....	36
3.2.4.1 Εξωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία.....	36
3.2.4.2 Εσωτερικά δημιουργούμενη υπεραξία και Εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία	37
3.2.5 Αναγνώριση Δαπάνης.....	39
3.2.6 Επιμέτρηση μετά την Αναγνώριση	39
3.2.6.1 Απομείωση Αξίας Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων	40
3.2.7 Ωφέλιμη Ζωή.....	41
3.2.7.1 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία με Περιορισμένη Ωφέλιμη Ζωή	42
3.2.7.2 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία με Αόριστη Ωφέλιμη Ζωή	42
3.2.8 Αποσύρσεις και Διαθέσεις.....	42
3.2.9 Γνωστοποιήσεις.....	43
3.3 ΔΛΠ 36 "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων"	44
3.3.1 Σκοπός ΔΛΠ 36.....	44
3.3.2 Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 36	45
3.3.3 Αναγνώριση Απομειωμένου Περιουσιακού Στοιχείου.....	45
3.3.4 Προσδιορισμός Ανακτήσιμου Ποσού.....	47
3.3.5 Αναγνώριση Ζημιάς Απομείωσης	48
3.3.6 Απομείωση Υπεραξίας.....	49
3.3.7 Αναστροφή Ζημιάς λόγω Απομείωσης.....	50
3.3.8 Γνωστοποιήσεις	51
3.4 ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων"	53
3.4.1 Σκοπός ΔΠΧΑ 3	53
3.4.2 Πεδίο Εφαρμογής.....	54
3.4.3 Αναγνώριση Συνένωσης Επιχειρήσεων.....	54
3.4.4 Λογιστική Αντιμετώπιση - Μέθοδος της Απόκτησης	55
3.4.4.1 Αναγνώριση του αποκτώντος	55

3.4.4.2 Ημερομηνία απόκτησης	56
3.4.4.3 Αναγνώριση και Επιμέτρηση αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων , αναληφθέντων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων	56
3.4.4.4 Αναγνώριση και επιμέτρηση της υπεραξίας ή του οικονομικού οφέλους από την εν λόγω "αγορά ευκαιρίας"	57
3.4.5 Συνένωση Επιχειρήσεων που επιτεύχθηκε σταδιακά	58
3.4.6 Περίοδος Επιμέτρησης / Αποτίμησης.....	58
3.4.7 Κόστος Συνένωσης Επιχειρήσεων	58
3.4.8 Μεταγενέστερη Επιμέτρηση και Λογιστικοποίηση	59
3.4.9 Ανάστροφες Αποκτήσεις	60
3.4.9.1 Κατάρτιση και παρουσίαση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.....	60
3.4.9.2 Δικαιώματα μειοψηφίας	61
3.4.9.3 Κέρδη ανά μετοχή	61
3.4.10 Γνωστοποιήσεις	62
3.5 Διαφορές ΕΛΠ με τα ΔΠΧΑ που προκύπτουν από τον Ν.4308/2014	63
3.5.1 Διαφορές του Ν.4308/2014 με το ΔΛΠ 38	63
3.5.2 Διαφορές του Ν.4308/2014 με το ΔΛΠ 36	64
3.6 Συμπεράσματα	64
3.6.1 Θεσμικό πλαίσιο ΔΠΧΑ και ΕΛΠ για την Υπεραξία	64
3.6.2 Μελέτη Περίπτωσης Λογιστικού Χειρισμού της Υπεραξίας.....	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	68
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	68
4.1 Εισαγωγή	68
4.2 Σχεδιασμός της έρευνας	68
4.3 Ερευνητικές Υποθέσεις.....	69
4.4 Ανάπτυξη Υποδειγμάτων	71
4.5 Δείγμα, Δεδομένα και Μεθοδολογία	73
4.5.1 Περιγραφική Στατιστική.....	74

4.6 Ανάλυση Εμπειρικών Αποτελεσμάτων	77
4.6.1 Έλεγχος Ευαισθησίας Αποτελεσμάτων	81
4.7 Συμπεράσματα Αποτελεσμάτων Εμπειρικής Προσέγγισης	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	86
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ...	86
5.1 Συμπεράσματα της Διπλωματικής Εργασίας	86
5.2 Περιορισμοί Μελέτης και Προτάσεις για Μελλοντική Διερεύνηση	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89
Ελληνική:	89
Ξένη:	89
Reports:	92
Ιστοσελίδες:	92

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 Έλεγχος ενδείξεων απομείωσης	18
Πίνακας 3.1 Προσδιορισμός του Ποσού της Υπεραξίας	65
Πίνακας 4.1 Οι συμμετέχουσες στο δείγμα χώρες της Ευρωζώνης	74
Πίνακας 4.2 Στοιχεία Περιγραφικής Στατιστικής (Descriptive statistics)	75
Πίνακας 4.3 Μήτρα Συσχετίσεων (Correlation Matrix) των μεταβλητών του υποδείγματος	76
Πίνακας 4.4 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας (Υπόδειγμα 1)	78
Πίνακας 4.5 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας Λαμβάνοντας Υπόψη τις Επιδράσεις της Κρίσης (Υπόδειγμα 2)	79
Πίνακας 4.6 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας - Έλεγχος Ευαισθησίας (Υπόδειγμα 1)	82
Πίνακας 4.7 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας Λαμβάνοντας Υπόψη τις Επιδράσεις της Κρίσης - Έλεγχος Ευαισθησίας (Υπόδειγμα 2)	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικά Στοιχεία

Η οικονομική παγκοσμιοποίηση, με απαρχή την περίοδο μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, εκδηλώνεται μέσω διάφορων τάσεων κυρίως οικονομικής φύσεως όπως της ολοένα αυξανόμενης αλληλεξάρτησης των κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο, του αυξανόμενου όγκου και είδους των διεθνών συναλλαγών είτε πρόκειται για αγαθά είτε για υπηρεσίες, της ελεύθερης ροής κεφαλαίων και τέλος της διευρυμένης διάχυσης των τεχνολογικών επιτευγμάτων¹. Όλοι αυτοί οι συντελεστές δεν μπορούσαν να παραβλεφθούν από τις εταιρίες, οι οποίες καλούνταν από τότε να ανταπεξέλθουν σε ανταγωνισμό ευρύτερης κλίμακας. Αυτός είναι ένας από τους λόγους της δημιουργίας ομίλου επιχειρήσεων, δηλαδή εταιρίες οι οποίες λειτουργούν συλλογικά για την βέλτιστη ποιότητα αγαθών και υπηρεσιών, τις επιταγές της εξειδικευμένης σύγχρονης τεχνολογίας, τις ευκαιρίες διεξόδου σε μερίδια αγορών εγχώριων ή αλλοδαπών, την άριστη συμμόρφωση με το ισχύον φορολογικό και το νομοθετικό πλαίσιο ανά χώρα ή ένωση κρατών.

Επομένως, θα μπορούσε κανείς να πει ότι οι όμιλοι εταιριών έχουν αντικαταστήσει την έννοια των επιχειρήσεων ως οικονομικές οντότητες. Η συγκεκριμένη αλλαγή στην οπτική του ζητήματος γίνεται φανερή ιδιαίτερα από την πλευρά των εξωτερικών χρηστών των οικονομικών καταστάσεων. Αναλυτικότερα, οι επενδυτές, οι δανειστές, οι πιστωτές και οι πελάτες εξετάζουν πλέον όχι μόνο την ατομική πορεία της εταιρίας αλλά και την πορεία του ομίλου εταιριών στην οποία ανήκει. Το γεγονός αυτού τους βοηθά να εξάγουν συμπεράσματα περισσότερο αξιόπιστα λόγω της άμεσης εξάρτησης και αλληλεπίδρασης των εταιριών που λειτουργούν κάτω από την ίδια διοίκηση.

¹ Ορισμός της παγκοσμιοποίησης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ).

Εξετάζοντας, λοιπόν, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις διακρίνεται ένας νέος λογαριασμός, αυτός της Υπεραξίας, ο οποίος δεν υπάρχει τις ατομικές καταστάσεις. Ο συγκεκριμένος λογαριασμός δημιουργείται μετά από εξαγορά μετοχών άλλης εταιρίας και η αξία του προκύπτει από την υποτίμηση ή υπερτίμηση στοιχείων των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων της εξαγορασθείσας εταιρίας, είτε αποδίδεται στην φήμη και πελατεία που έχει αποκτήσει μέσα από την δραστηριότητά της.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS), των Αμερικάνικων Λογιστικών Προτύπων (GAAP) και άλλων λογιστικών προτύπων όπως των ελληνικών, οι εταιρίες οι οποίες εφαρμόζουν τα άνω πλαίσια υποχρεούνται σε έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας εμφανιζόμενη στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Σημαντικός παράγοντας του ελέγχου απομείωσης είναι τα πρόσωπα της διοίκησης της εταιρίας, καθώς απαιτείται να εκτιμηθεί η τρέχουσα εύλογη αξία της υπεραξίας ώστε να προσδιοριστούν οι απώλειες λόγω απομείωσης υπεραξίας. Όπως φανερώνεται και στη μελέτη των Ramanna and Watts (2012) η διαδικασία του ελέγχου τεκμηριώνεται και δεν δύναται να επαληθευτεί γιατί στηρίζεται εν μέρει σε εκτιμήσεις μελλοντικών ταμειακών ροών βασισμένες στην οπτική, ερμηνεία και εκτέλεση από το μέρος της διοίκησης. Επομένως, εύλογο είναι το συμπέρασμα ότι η υποκειμενικότητα των εκτιμήσεων προκαλεί διαφοροποίηση μεταξύ των εταιριών.

Εξαιτίας της ιδιαιτερότητας αυτής στο χειρισμό του ελέγχου απομείωσης της υπεραξίας, το ενδιαφέρον συγκεντρώνεται έπειτα στην συμμόρφωση των εταιριών με τα λογιστικά πρότυπα, για να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται οι προκαθορισμένες διαδικασίες και οι πρέπουσες λογιστικές αρχές και παραδοχές κατά την διενέργεια του συγκεκριμένου ελέγχου. Τα επίπεδα συμμόρφωσης ποικίλουν ανάλογα με την χώρα έδρα της εταιρίας, τα τυπικά χαρακτηριστικά της, την ελεγκτική εταιρία η οποία διενεργεί τον εξωτερικό έλεγχο και τα λογιστικά πρότυπα που εφαρμόζει.

1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Παρά το γεγονός ότι ο λογαριασμός της υπεραξίας είναι ένας σημαντικός λογαριασμός απομείωσης, ωστόσο ο λογιστικός χειρισμός της διαδικασίας απομείωσης της υπεραξίας που απαιτείται από το ΔΛΠ 36 είναι ιδιαίτερος. Ουσιαστικά, επειδή πρόκειται για έναν έλεγχο ο

οποίος πραγματοποιείται μέσω εκτιμήσεων, έχουν παρατηρηθεί μερικές ανησυχίες λόγω της διαφορετικότητας που ενδεχομένως να εντοπιστεί μεταξύ των εταιριών. Η ευχέρεια αυτή στην διάθεση της διοίκησης δημιουργεί την ευκαιρία να επηρεαστούν οικονομικά μεγέθη, οδηγώντας σε έλλειψη συγκρισιμότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Στον αντίλογο της άποψης αυτής, παρουσιάζεται η υποχρέωση των εταιριών προς γνωστοποίηση στο κοινό όλων των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν κατά τον έλεγχο απομείωσης υπεραξίας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να γίνει λόγος για τον βαθμό συμμόρφωσης των εταιριών με τα λογιστικά πρότυπα και τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις ανά λογιστικό πρότυπο.. Προηγούμενες μελέτες όπως των Berari et al. (2014) και Devalle και Rizzato (2012) ανάδειξαν ότι ο βαθμός συμμόρφωσης των εταιριών με τα πρότυπα δεν είναι ικανοποιητικός όπως αναμενόταν. Δηλαδή εντοπίζεται απόσταση μεταξύ των όσων απαιτούνται από τα πρότυπα και των όσων πραγματοποιούνται ή δημοσιοποιούνται από την πλευρά της εταιρίας. Οπότε, η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στο αποτέλεσμα, δηλαδή στην αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης της υπεραξίας.

Επομένως, παραμερίζεται το ζήτημα του πως δημιουργήθηκε η υπεραξία, ο ρόλος της διοίκησης επί της διαδικασίας και το επίπεδο συμμόρφωσης της επιχείρησης με τα λογιστικά πρότυπα. Στην εν λόγω μελέτη ερευνάται η σχέση της απομείωσης υπεραξίας με διάφορα τυπικά χαρακτηριστικά της. Ειδικότερα, γίνεται προσπάθεια να διακριθεί τυχόν σχέση που μπορεί να συνδέει την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας με το μέγεθος της εταιρίας υποχρεωμένης σε δημοσίευση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, την μόχλευση αυτής, την κερδοφορία και την αποδοτικότητά της.

Επίσης, υπό εξέταση τίθεται και ο παράγοντας της οικονομικής κρίσης με την οποία έρχονται αντιμέτωποι ιδιώτες, εταιρίες ακόμη και κυβερνήσεις. Ο συντελεστής αυτός δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει τη συγκεκριμένη μελέτη, καθώς το δείγμα της προέρχεται από την ήπειρο της Ευρώπης με πολλές χώρες, επιχειρήσεις και πολίτες να βιώνουν στην καθημερινότητά τους την έννοια της οικονομικής κρίσης. Έρευνα των Izzo et al (2013) διαβεβαιώνει ότι η επίδραση της κρίσης δεν έχει κάνει ορατή την επιρροή της επί της ποιότητας των υποχρεωτικών γνωστοποιήσεων και των αναφερόμενων παραγόντων σχετικά με την απομείωση υπεραξίας, ενώ δεν εμφανίζεται η κρίση ως συντελεστής καθορισμού του βαθμού συμμόρφωσης με τα εφαρμοσμένα λογιστικά πρότυπα. Απομένει, λοιπόν, να διευκρινιστεί και ο ρόλος της κρίσης στην αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας.

1.3 Αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας

Αρχικά, στο επόμενο κεφάλαιο το δεύτερο κατά σειρά, η παρούσα διπλωματική εργασία εισάγει τον αναγνώστη στην έννοια των άυλων περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού, τον ολοένα αυξανόμενο ρόλο τους στον Ισολογισμό και τις μεθόδους αποτίμησής τους. Ένα από τα άυλα στοιχεία ενεργητικού είναι και αυτό της υπεραξίας με παρουσιαζόμενες μελέτες επί των παραγόντων και των αιτιών της απομείωσης του συγκεκριμένου λογαριασμού. Τέλος, ανασκοπείται το θέμα του πληροφοριακού περιεχομένου των γνωστοποιήσεων και της επίδρασης επί της χρηματιστηριακής τιμής πάντα σε σχέση με την απομείωση υπεραξίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας. Το ΔΛΠ 38 "*Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία*", το ΔΛΠ 36 "*Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων*", το ΔΠΧΑ 3 "*Συνενώσεις Επιχειρήσεων*", και ο Νόμος 4308/2012 εμφανίζονται με αυτή την σειρά, ώστε κάθε έννοια να γίνεται κατανοητή από τον αναγνώστη και να τον εισάγει με σταδιακό τρόπο στο θέμα της απομείωσης υπεραξίας.

Έπειτα, ξεκινάει στο τέταρτο κεφάλαιο το ερευνητικό μέρος της διπλωματικής εργασίας, μέσω του σχεδιασμού της έρευνας, των ερευνητικών υποθέσεων και των αναπτυγμένων μοντέλων με βάση τα οποία θα εξεταστούν τα δεδομένα. Για τα δεδομένα αυτά παρουσιάζεται μετά η περιγραφική στατιστική αυτών και αναλύονται τα εμπειρικά αποτελέσματα όπου και πραγματοποιείται έλεγχος ευαισθησίας αυτών για μεγαλύτερη αξιοπιστία των συμπερασμάτων.

Στην τελευταία και πέμπτη ενότητα της διπλωματικής εργασίας σημειώνονται οι περιορισμοί του άνω ερευνητικού μέρους οι οποίοι αποτελούν παράλληλα και προτάσεις για μελλοντική διερεύνηση. Τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα από κάθε ενότητα όπως αυτές έχουν αναλυθεί προηγουμένως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Από τη εισήγηση και την εφαρμογή των ΔΠΧΠ πάνω από δεκαετία σε πλήθος κρατών ανά την υφήλιο, πολλοί ερευνητές συγγραφείς ασχολήθηκαν με την υλοποίηση των διατάξεων των διεθνών προτύπων και τα σημεία αδυναμίας που εντοπίζονταν κατά διαστήματα. Αντικείμενο έρευνας αποτέλεσε και η απομείωση τη υπεραξίας. Στο παρόν κεφάλαιο παρέχεται η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, η οποία αφορά το ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΑ 3 και χωρίζεται σε υποενότητες αναφορικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, τους παράγοντες και τις αιτίες που προκαλούν απομείωση είτε άυλων περιουσιακών στοιχείων είτε υπεραξίας, το πληροφοριακό περιεχόμενο των γνωστοποιήσεων των συγκεκριμένων προαναφερόμενων προτύπων και τον βαθμό συμμόρφωσης των εταιριών που εφαρμόζουν ΔΠΧΠ ή FASB, και τέλος, την επίδραση στην χρηματιστηριακή τιμή της ανακοίνωσης για απομείωση υπεραξίας.

2.2 Εισαγωγή στην έννοια των άυλων στοιχείων

Με το πέρασμα των τοπικών οικονομιών σε μία παγκοσμιοποιημένη αγορά και την τεχνολογία κυρίαρχο παράγοντα της μετάβασης, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας για κάθε εταιρία, μικρή ή μεγάλη, βασίζεται στην καινοτομία και την ευρηματικότητα. Οι δύο έννοιες, όντας μη υλικές, κρατούν το κλειδί της επιτυχίας. Η χρηματική τους αξία υπολογίζεται με βάση τα οφέλη τα οποία δύναται να προσκομίσει προς κέρδος της επιχείρησης. Η σπουδαιότητα των ποσών αυτών, δηλαδή των άυλων και ιδιαίτερα της υπεραξίας απασχόλησε τους Jerman et al. (2010), όπου σκοπός της μελέτης τους είναι η διερεύνηση της σημαντικότητας των άυλων περιουσιακών στοιχείων για τις εξής χώρες:

Κροατία, Σλοβενία, Τσεχία, Γερμανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Οι δείκτες, που χρησιμοποιήθηκαν για το δείγμα, είναι ο CROBEX (Κροατία 24 εταιρίες), SBI 20 (Σλοβενία 15 εταιρίες), PXGLOB (Τσεχία 25 εταιρίες), DAX (Γερμανία 30 εταιρίες) και (ΗΠΑ 30 εταιρίες) του 2008. Τα ετήσια στοιχεία που συλλέχτηκαν αφορούσαν την περίοδο 2004-2008. Μεθοδολογία τους είναι η εξέταση μηδενικών υποθέσεων μέσω ανεξάρτητων t-test.

Συμπερασματικά, η Τσεχία, η Κροατία και η Σλοβενία αποτελούν μία κατηγορία και μία άλλη η Γερμανία με τις ΗΠΑ. Η δεύτερη κατηγορία παρουσιάζει μεγαλύτερο ποσοστό Άυλων στοιχείων προς το σύνολο του Ενεργητικού, παρά την αύξηση του ποσοστού της πρώτης κατηγορίας στο εξεταζόμενο διάστημα. Η ανάλυση έδειξε πως τα άυλα στοιχεία συνεχώς ενισχύονται στο επιχειρηματικό περιβάλλον, φτάνοντας το 50% επί του Ενεργητικού για Γερμανία και ΗΠΑ το 2008. Η συνεισφορά της υπεραξίας είναι αισθητή για όλες της χώρες, πλην όμως, της Κροατίας. Παρά το εκτενές μέγεθος των επιλεγμένων εταιριών, η δομή των άυλων για την Σλοβενία και την Κροατία δεν γνωστοποιείται πάντα, και αυτό πιθανόν του ασήμαντου ύψους τους. Οι γνωστοποιήσεις για την Τσεχία, Γερμανία και τις ΗΠΑ είναι πληρέστερες και εκτενέστερες, παρέχοντας λεπτομερείς πληροφορίες.

Στρέφοντας το ενδιαφέρον σε αυτή την κατηγορία των στοιχείων ενεργητικού αρκετοί θέλησαν να κατανοήσουν τι ακριβώς εμπεριέχεται στους λογαριασμούς των άυλων, και να διαλευκάνουν την έννοια της υπεραξίας. Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκαν οι Giuliani και Brannstrom, (2011), προσπαθώντας να διαπιστώσουν τον ορισμό της υπεραξίας σε σχέση με το πως οι εταιρίες περιγράφουν την αποκτηθείσα υπεραξία. Επικεντρώνεται στον εντοπισμό μια ακολουθίας (patern) στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρίες ορίζουν πρακτικά την υπεραξία κατά τον πρώτο χρόνο της υποχρεωτικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3. Δείγμα της έρευνάς τους αποτέλεσαν 138 εταιρίες του δείκτη Milan (MTA/MTAX) και 170 του Stockholm (SSE) Stock Exchanges. Περίοδος των χρησιμοποιούμενων καταστάσεων τα έτη 2005-2006. Η ακολουθούμενη μεθοδολογία αφορά συνδυασμός και μερική τροποποίηση της ανάλυσης περιεχομένου, της ανάλυσης του λόγου και της εθνολογικής προσέγγισης.

Τα ευρήματα της έρευνας των Giuliani και Brannstrom, (2011) έδειξαν ότι, παρά το κίνητρο των ΔΠΧΠ, η από πάνω προς τα κάτω προσέγγιση είναι ακόμα επικρατέστερη, με την υπεραξία να αντιμετωπίζεται ως "μαύρο κουτί". Αυτή η αδράνεια οφείλεται στον δισταγμό των λογιστών να ενστερνιστούν νέες ιδέες και πρακτικές και να απορρίψουν παλαιές. Επίσης, όπου η σύνθεση της υπεραξίας γνωστοποιείται, βρίσκονται τρεις ερμηνείες: 1) η υπεραξία ως λογιστικό αντικείμενο χρήσιμο στην παρούσα σύμπραξη, 2) η υπεραξία ως δέσιμο των άυλων στοιχείων που είτε δεν πληρούν τα κριτήρια των ΔΠΧΠ, είτε οι εταιρίες είναι απρόθυμες να τα θεωρήσουν ως στοιχεία ενεργητικού, ενώ είναι, και τέλος, 3) η

υπεραξία ως ενδιάμεσο των δύο ανωτέρων αντιλήψεων. Ακόμα, δεν εντοπίστηκε μία σταθερή συμπεριφορά για να δομηθεί ένας πρακτικός ορισμός, εμφανίζοντας ένα χάσμα μεταξύ της θεωρίας και της πρακτικής εφαρμογής. Συνεπώς, υπάρχει πρόβλημα στην λογιστικοποίηση, στον έλεγχο και στην διερμηνεία της υπεραξίας, και καταλήγει στην μη ομοιόμορφη παρουσίαση των καταστάσεων και ειδικά των άυλων στοιχείων.

Μία ακόμα μελέτη την ίδια χρονιά, αυτή των Sahut et al. (2011), αναφέρεται στην μετάβαση στα ΔΠΧΠ από ευρωπαϊκές εταιρίες και συγκεκριμένα στην επίδραση της υιοθέτησης του ΔΛΠ 38 και ΔΠΧΑ 3 για την ποιότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών επί των άυλων στοιχείων Ενεργητικού. Το δείγμα αντλήθηκε από την βάση δεδομένων FACTSET με 1.855 εταιρίες, οι οποίες δεν μπορούσαν να εφαρμόσουν τα ΔΠΧΠ νωρίτερα από το 2005, και χώρα προέλευσης την Βρετανία, την Γαλλία, την Σουηδία, την Ιταλία και την Φιλανδία, την Ισπανία, την Νορβηγία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία. Εξετάζεται το χρονικό διάστημα 2002-2004 με τα τοπικά πρότυπα και 2005-2007 με τα ΔΠΧΠ. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων, προτιμήθηκαν μονοπαραγοντικές δοκιμές επί των έξι διατυπωμένων υποθέσεων και ακολούθως πολυπαραγοντικές δοκιμές.

Η μελέτη των Sahut et al. (2011) αποκάλυψε τα εξής: α) πληθώρα εταιριών ανακατέταξαν ως υπεραξία τα άυλα στοιχεία τους, τα οποία δεν ταίριαζαν στον ορισμό του ΔΛΠ 38, και επανεκτίμησαν τα στοιχεία αυτά ώστε να είναι σύμφωνα με το ΔΛΠ 38 και ΔΠΧΑ 3. β) Με τα ΔΠΧΠ, τα άυλα στοιχεία έχουν υψηλότερο πληροφοριακό περιεχόμενο για τις χρηματιστηριακές τιμές και αποδίδουν περισσότερα από τη υπεραξία, που οφείλεται στα δριμύτερα κριτήρια των εγγεγραμμένων στοιχείων ενεργητικού στην κατηγορία των άυλων. Επομένως, οι επενδυτές δίνουν λιγότερη προσοχή στην υπεραξία παρά στα λοιπά άυλα. Ελάχιστες εθνικές διαφορές υπάρχουν, παρά την χρήση των κοινών λογιστικών προτύπων, και τα νομικά και κανονιστικά χαρακτηριστικά ανά χώρα, καθώς και οι πιέσεις της αγοράς θα μπορούσαν να έχουν μία αξιοσημείωτη επίδραση επί της σχετικότητας των λογιστικών δεδομένων.

Επομένως, ευκόλως γίνεται αντιληπτό ότι ασχέτως των διεθνών και εθνικών λογιστικών αρχών, σημειώνονται διαφοροποιήσεις στον τρόπο αναγνώρισης και καταχώρισης των άυλων στοιχείων ενεργητικού, που μερικές φορές μπορεί να οδηγήσει σε μη συγκρίσιμες οικονομικές καταστάσεις στους λογαριασμούς αυτούς. Η τροποποίηση του SFAS 142 από το FASB ASU 2014-2018, το οποίο αποτέλεσε ζήτημα αντιπαράθεσης περί της λογιστικής αντιμετώπισης της υπεραξίας που αφορά το κοινό για τις εξαγορές απασχόλησε τους Gray και Jorge, (2015). Δείγμα της έρευνας αποτέλεσε η επιτροπή έκδοσης των FASB, η οποία, με βάση την ακολουθούμενη μεθοδολογία, κλήθηκε να συμπληρώσει

ένα ερωτηματολόγιο ανοιχτού τύπου από 18 ερωτήσεις, (52 απαντήσεις), λαμβάνοντας χώρα το έτος 2015.

Οι συγγραφείς Gray και Jorge (2015) κατέληξαν στα παρακάτω ευρήματα. Η τροποποίηση του FASB ASU 2014-2018 αύξησε την ποικιλομορφία στη λογιστική επί της υπεραξίας. Η τρίτη μέθοδος απόσβεσης της υπεραξίας προστέθηκε ως προτιμητέα για την απομείωση της και αποθαρρυντική της άμεσης απομειωτικής μεθόδου. Η νέα κατάσταση απέχει από το επενδυτικό ενδιαφέρον για αποφάσεις βασισμένες σε συγκρίσιμες οικονομικές καταστάσεις. Το πρότυπο αυτό, ακόμα, επιτρέπει έναν εναλλακτικό τρόπο παρουσίασης των μη εμπορεύσιμων στοιχείων ενεργητικού στην λογιστική της υπεραξίας για ιδιωτικές εταιρίες που δεν επιτρέπεται με μη ιδιωτικές. Η μελέτη διαλεύκανε την υπόθεση γύρω από την αποτίμηση και παρουσίαση της υπεραξίας. Τονίζεται ότι, υπάρχουν πολλά ζητήματα επί των οποίων δίνονται εναλλακτικές μέθοδοι αντιμετώπισης από τα πρότυπα, το εξεταζόμενο πρότυπο εν μέρει αντανάκλα τις προτιμήσεις των ανθρώπων και των οργανισμών που υποβάλλουν παρατηρήσεις στην πρόταση. Διαφαίνεται ότι υπάρχει μία συνεχής ποικιλομορφία και πιθανές μελλοντικές αλλαγές στα πρότυπα σχετικά με την υπεραξία.

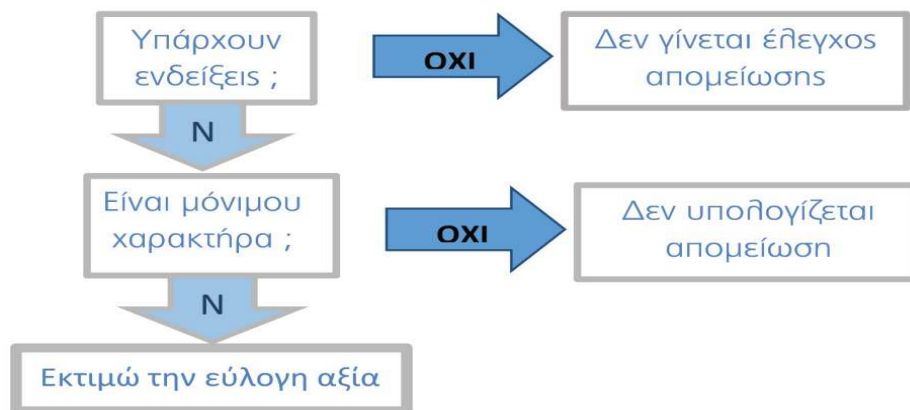
2.3 Παράγοντες και αίτια της Απομείωσης Υπεραξίας

Δεδομένο ότι υπάρχει καταχωρημένη υπεραξία στον ισολογισμό, κάθε χρόνο επιτάσσεται από το ΔΛΠ 36 το άυλο αυτό στοιχείο να υπόκειται σε έλεγχο απομείωσης. Ουσιαστικά ελέγχεται εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης όπως

- ✓ η μείωση της αξίας ενός στοιχείου πέραν του ποσού που θα αναμενόταν ως αποτέλεσμα του χρόνου ή της κανονικής χρήσης του,
- ✓ δυσμενείς μεταβολές στο τεχνολογικό, οικονομικό και νομικό περιβάλλον της οντότητας,
- ✓ η αύξηση των επιτοκίων της αγοράς ή άλλων ποσοστών αποδόσεων μιας επένδυσης που είναι πιθανόν να οδηγήσει σε σημαντική μείωση της ανακτήσιμης αξίας του στοιχείου και
- ✓ απαξίωση ή φυσική βλάβη ενός στοιχείου.

Στο παρακάτω σχήμα φαίνεται η ακολουθούμενη διαδικασία:

Πίνακας 2.1 Έλεγχος ενδείξεων απομείωσης

Σκοπός της έρευνα των Petersen και Plenborg (2010), είναι η παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο οι εταιρίες διενεργούν έλεγχο απομείωσης της καταχωρημένης υπεραξίας σύμφωνα με τις οδηγίες του ΔΛΠ 36, καθώς επίσης και των λόγων για τους οποίους κάποιες εταιρίες δεν συμμορφώνονται πλήρως με τον προαναφερόμενο πρότυπο. Το δείγμα της έρευνας βασίστηκε σε 58 εταιρίες του Χρηματιστηρίου της Κοπεγχάγης. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η συμπλήρωση ερωτηματολογίων από ελεγκτές και διευθύνοντες χρηματοοικονομικούς συμβούλους. Συμπεραίνεται ότι δεν μπορεί ευκόλως να διακριθεί πότε η εταιρία συμμορφώνεται με τα ΔΠΧΠ και πότε δεν είναι βέβαιη για την εν λόγο εφαρμογή. Ακόμα, σχεδόν το 35% των εξεταζόμενων εταιριών παραβιάζει τις αρχές του ΔΛΠ 36, μη περιλαμβάνοντας περιουσιακά στοιχεία της σε ΜΔΤΡ για έλεγχο απομείωσης. Επιπροσθέτως, εντοπίστηκαν ασυνέπειες στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρίες εκτιμούν την ανακτήσιμη ποσότητα. Καμία εταιρία δεν χρησιμοποίησε την προσεγγιστική μέθοδο, προκειμένου να μετατρέψει την επίδραση μετά φόρων σε προ φόρων. Αποδείχθηκε, εν τέλει, πως όταν ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται από άτομα με αξιόλογη προηγούμενη εμπειρία στις εκτιμήσεις και οι διαδικασίες είναι καθορισμένες, οι ασυνέπειες είναι λιγότερες.

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την διαδικασία της απομείωσης είναι πολλοί και αποτέλεσαν αντικείμενο της μελέτης των Berari et al. (2014), μία μελέτη των επιπτώσεων της παγκόσμιας κρίσης στην συμμόρφωση των αυστραλιανών εταιριών με το ΔΛΠ 36/ AASB 136 πάνω στον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας και των παραγόντων για τους σχετιζόμενους με τις διακυμάνσεις ανά κλάδο στον βαθμό συμμόρφωσης. Για το σχηματισμό του δείγματος επιλεγήκαν εταιρίες από τον S&P/ASX 500, οι οποίες είχαν καταγράψει

υπεραξία στα έτη 2006-2009 (περίοδος της έρευνας), δημιουργώντας ένα δείγμα ετήσιο να κυμαίνεται από 211 έως 246 εταιρίες, περιλαμβάνοντας 17 κλάδους της βιομηχανίας. Προκειμένου να ποσοτικοποιηθεί η συμμόρφωση, δημιούργησαν μία σειρά από ερωτήματα με τιμές 0 και 1, και ο βαθμός συμμόρφωσης προκύπτει από τον αριθμητικό μέσο όρο. Την διαδικασία αυτή την επανέλαβαν για τις 7 υποθέσεις που έθεσαν στην αρχή της μελέτης.

Εφόσον εξέτασαν την επίδραση της παγκόσμιας κρίσης και τα διάφορα εταιρικά χαρακτηριστικά όπως το μέγεθος της επιχείρησης, την δυναμικότητα της υπεραξίας, την μόχλευση, την κερδοφορία, το κλάδο δραστηριοποίησης της εταιρίας και την ποιότητα του ελέγχου επί της συμμόρφωσης στον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας, επιβεβαιώθηκαν οι πέντε από τις επτά υποθέσεις τους. Πρώτον, ο βαθμό συμμόρφωσης με τα ΔΠΧΠ και τα AASB σημείωσε αξιόλογη αύξηση κατά το εξεταζόμενο διάστημα, (2008-2009), επιβεβαιώνοντας ότι, οι εταιρίες παρουσιάζουν περισσότερες γνωστοποιήσεις, όταν υπάρχει μεγάλη απαίτηση από τους επενδυτές για διαφάνεια στην διαδικασία της απομείωσης υπεραξία. Ειδικότερα, όταν οι εταιρίες έχουν καταχωρίσει υψηλά ποσά υπεραξίας και απομειώσεων αυτής, ή υπάρχει κίνδυνος για αγωγή κατά αυτών. Δεύτερον, διαπιστώθηκε ότι, το μέγεθος της εταιρία και ο βαθμός μόχλευσης της δεν επιδρούν, από στατιστικής άποψης, στην συμμόρφωση τους με το ΔΛΠ 36 των ελεγχόμενων εταιριών. Αντίθετα, σε όσες δεν ελέγχονται, το μέγεθος είναι καθοριστικός παράγοντας. Τρίτον, ο δείκτης κερδοφορίας της εταιρίας παρουσιάζεται θετικά συσχετιζόμενος με την συμμόρφωση της εταιρίας με τα ΔΠΧΠ. Η σχέση αυτή πηγάζει στο γεγονός ότι, οι ταμειακές ροές συνεισφέρουν καταλυτικά στον έλεγχο απομείωσης και η κερδοφορία είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις παρούσες και μελλοντικές ταμειακές ροές. Τέταρτον, ο κλάδος δραστηριοποίησης της εταιρίας, καθώς και το χρηματικό ποσό αλλά και το ποσοστό συμμετοχής της υπεραξίας στα περιουσιακά στοιχεία επαληθεύτηκαν. Πέμπτον, έπειτα από κατηγοριοποίηση των ελεγκτικών εταιριών και σύγκριση αυτών, συμπεραίνεται ότι οι εταιρίες υπό τον έλεγχο των ονομαζόμενων Big-4 ελεγκτικών εταιριών παρουσιάζουν μεγαλύτερη συμμόρφωση έναντι εκείνων που ελέγχονται από τρίτες, εκτός των Big-4. (Ελεγκτικές εταιρίες οι οποίες θεωρούνται κορυφαίες, ανά χώρα ο αριθμός μπορεί να διαφέρει) .

Από την μελέτη των Berari et al. (2014), διαφαίνεται ο ρόλος των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και η γνώμη τους επί του θέματος, πως τα ΔΠΧΠ μπορούν να επιτρέψουν λογιστικά κέρδη στον χειρισμό της υπεραξίας και των μεθόδων απομείωσης αυτής. Αυτό είναι και το αντικείμενο μελέτης των Rajunen και Saastamoinen (2013). Το δείγμα αποτελείται από 123 Φιλανδοί ορκωτοί ελεγκτές το 2011. Μεθοδολογία αυτής της έρευνας είναι η συμπλήρωση ερωτηματολογίων 15 ερωτήσεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας

δηλώνουν πως, α) υπάρχει μία διάθεση καιροσκοπική όσων αφορά την απομείωση της υπεραξίας δηλαδή αν και πρέπει να γίνει η απομείωση, η διοίκηση αποφασίζει την μη καταχώρησή της, επιδρώντας στις αμοιβές των συμβούλων και β) οι ορκωτοί ελεγκτές των 4 μεγαλύτερων ελεγκτικών εταιριών τάσσονται υπέρ των πρακτικών των ΔΠΧΠ καθώς δεν ενστερνίζονται την παραπάνω άποψη και προσπαθούν να κρατήσουν ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων από το επενδυτικό κοινό και τη συνεργασία με την ελεγχόμενη εταιρία.

Από την μεριά της ελεγχόμενης εταιρίας υπάρχει και η συμβολή των διευθύνοντων συμβούλων, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την καταλυτική απόφαση της διενέργειας της απομείωσης της υπεραξίας. Με την έρευνά τους, οι Avallone και Quagli (2015), επικεντρώθηκαν όχι στους πιθανούς παράγοντες που συνεπάγονται την αναγνώριση απομείωσης υπεραξίας αλλά στον άξονα της διακριτής ευχέρειας των διευθύνοντων στην εφαρμογή του ελέγχου απομείωσης του ΔΛΠ 36. Το δείγμα ελέγχου της έρευνας συνίσταται από 354 παρατηρήσεις από πλήθος 656 εταιριών του London Stock Exchange, του Deutsche Boerse και του Borsa Italiana. Η περίοδος που εξετάστηκε για τις συγκεκριμένες εταιρίες αφορά το χρονικό διάστημα 2007-2011. Εργαλεία για την διεξαγωγή τη μελέτης ήταν η ανάλυση ευαισθησία, ο προσδιορισμός και η δημοσίευση του ανακτήσιμου ποσού, δείκτες ανάπτυξης και, τέλος, τα μέσα επιτόκια προεξόφλησης.

Τα ευρήματα της μελέτης των Avallone και Quagli (2015) υποστηρίζουν την υπόθεση πως, ο μακροπρόθεσμος δείκτης ανάπτυξης που χρησιμοποιείται στον έλεγχο απομείωσης είναι σχετικός με την αποφυγή αναγνώρισης απομειώσεων. Ακόμα, η απόφαση και το ύψος της απομείωσης υπεραξίας είναι σχετιζόμενο αρνητικά με το δείκτη απόδοσης επί των στοιχείων ενεργητικού (ROA) της επιχείρησης και θετικά από την άλλη με το αρχικό ύψος της λογιστικά καταχωρημένης υπεραξίας. Μη έχοντας πρόσβαση στα σχέδια επί των ταμειακών ροών, δεν μπορεί να διακριθεί εάν χρησιμοποιείται ως βάση το πλάνο αυτό ή ασκούνται ευκαιριακά και οι δείκτες. Παρακολουθώντας την συμμόρφωση με το ΔΛΠ 36 αναφορικά με τις υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων για δείκτη ανάπτυξης και μέσο προεξοφλητικό επιτόκιο δύναται να ειπωθεί με ακρίβεια ότι οι εταιρίες τους χρησιμοποιούν στον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας.

Ακόμα, το θέμα αυτό το εξέτασαν και οι Detzen και Zölch (2012), θέτοντας όμως, ως ερώτημα της έρευνάς τους τη σχέση μεταξύ των επιπρόσθετων βραχυπρόθεσμων αμοιβών των διευθυνόντων συμβούλων και την ποσότητα της υπεραξίας η οποία αναγνωρίζεται σε μία εξαγορά με γνώμονα τα ΔΠΧΠ. Από 600 ευρωπαϊκές εταιρίες επιλέχτηκαν 123 συναλλαγές που συνιστούν το δείγμα της έρευνας. Η περίοδος αυτών των εξαγορών αφορά τα έτη 2005 έως και 2008. Η μεθοδολογία τους βασίστηκε στην ανάλυση δύο μοντέλων, το πρώτο

εξετάζει τις επιπρόσθετες αμοιβές (bonus) ως συνάρτηση της απόδοσης, του δείκτη αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων (RoA) και τον κλάδο δραστηριοποίησης της εταιρίας, και το δεύτερο εξετάζει την υπεραξία ως συνάρτηση της συνεργασίας των εταιριών, της δυνατότητας της συνέχισης της αποκτηθείσας επιχείρησης (going-concern) και του μεγέθους της. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, οι διευθύνοντες σύμβουλοι με επιπρόσθετες αμοιβές από 150% ως 200% επί των βασικών μισθών τους αναγνωρίζουν υπεραξία στις εν λόγω συναλλαγές περισσότερη από αυτήν που επιτάσσουν οικονομικοί παράγοντες. Η σχέση μεταξύ των bonus και της αναγνώρισης της υπεραξίας δεν αποδείχθηκε γραμμική. Παρόλα αυτά, όμως, εντοπίστηκε ισχυρός ο δεσμός που συνδέει τα μόνους των στελεχών με το κίνητρο για καταχώρηση υψηλότερης υπεραξίας. Εν τέλει, οι συγγραφείς εκτίμησαν πως σε ορισμένες περιπτώσεις οι υπεύθυνοι φαίνεται να προτιμούν ενίσχυση της προσωπικής τους περιουσίας παρά το συμφέρον της εταιρίας και την προάσπιση των μετόχων αυτής.

Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συντελεστές επιρροής επί της διαδικασίας απομείωσης και της διενέργειας αυτής, το αποτέλεσμα είναι οι καταχωρημένες απώλειες που σημειώνουν οι εταιρίες κάθε χρόνο. Μερικές φορές, αν και επιβάλλεται η διενέργεια απομείωσης και η καταγραφή απωλειών, δεν αποτυπώνονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Με την έρευνά τους, οι Ramanna and Watts (2012), ελέγχουν κατά πόσο οι εταιρίες με την ικανότητα και το κίνητρο διαχειρίζεται με βάση το SFAS 142 απομειώνουν την υπεραξία τους. Το δείγμα βασίστηκε σε 124 εταιρίες με τουλάχιστον ένα εκατομμύριο λογιστική αξία και λογιστική αξία της επιχείρησης μικρότερη από την χρηματιστηριακή της. Η περίοδος αναφοράς της έρευνας είναι 2003-2006. Η μεθοδολογία που ακολούθησαν, αρχικά κωδικοποίησαν τις εταιρίες με μονομεταβλητή προσέγγιση και έπειτα με πολυμεταβλητή παλινδρόμηση της κύριας κατηγορίας. Διαπιστώθηκε ότι, το ποσοστό της μη διενεργούμενης απομείωσης υπεραξίας φτάνει το 69%. Σε αυτό βρέθηκαν αποδείξεις ότι συμβάλλει η στάση του διευθύνοντα συμβούλου της εταιρίας. Δεν μπόρεσε όμως να αποδειχτεί ότι η μη διενεργούμενη απομείωση οφείλεται σε πληροφορίες των στελεχών σχετικά με θετικές μελλοντικές ταμειακές ροές. Τέλος, επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα στο διάστημα της κρίσης στις ΗΠΑ 2008-2009 θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικότερα.

Σε μία πιο σφαιρική μελέτη αυτή των Pozzoli et al. (2011), με αφορμή την παρούσα οικονομική κρίση να οδηγεί αρκετές εταιρίες στην χρεοκοπία, εξετάζεται από την σκοπιά των ΔΠΧΠ, συγκεκριμένα των ΔΛΠ 38 και ΔΛΠ 36. Επικεντρώνεται στα άυλα περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρίας, καθώς αυτά αντανakλούν την δυνατότητα των εταιριών να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στο μέλλον και την αντίληψη ότι μπορούν να αποφέρουν

κέρδη και να είναι ανταγωνιστικές στην αγορά. Το εξεταζόμενο δείγμα αφορά 90 ιταλικές εταιρίες του Italian Stock Exchange, αριθμό που συνιστά ακριβώς το 1/3 του συνόλου. Περίοδος αναφοράς των δεδομένων 2007-2009 με ετήσιες και ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις. Η μεθοδολογία, ουσιαστικά, είναι η συγκέντρωση στοιχείων των εταιριών και η δημιουργία γραφημάτων με τους εξής δείκτες: Άυλα Περ.Στ./ Σύνολο Ενεργητικού, Υπεραξία/Άυλα Περ.Στ., Υπεραξία/Σύνολο Ενεργητικού στο πρώτο μέρος και έπειτα τους : Ύψος Απομειώσεων/ Άυλα Περ.Στ., Απομείωση Υπεραξίας/Υπεραξία.

Η μελέτη των Pazzoli et al. (2011) κατέληξε στα παρακάτω: α) Το ποσοστό των άυλων περιουσιακών στοιχείων έχει αυξηθεί σημαντικά, από 16,22% σε 18,95%. β) Η υπεραξία έναντι των λοιπών στοιχείων κατέχει 11,13%, σε σύγκριση με το προηγούμενο 9,68%, και από το σύνολο των άυλων η υπεραξία ξεχωρίζει με μέση συμμετοχή ύψους 60%. Το ποσοστό αυτό είναι ιδιαίτερος αξιοσημείωτο, γιατί ο υπολογισμός της υπεραξίας δύναται να επηρεάσει την οικονομική επίδοση της εταιρίας, και κατ' επέκταση τις οικονομικές αποφάσεις των ενδιαφερόμενων επενδυτών. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί σχετικά με τα άυλα ενέχουν κίνδυνο, λόγω των υποθέσεων και των μελλοντικών εκτιμήσεων. Η αύξηση του ποσοστού της υπεραξίας πιθανόν να οφείλεται στην μη διενέργεια απομειώσεων και στις συνενώσεις των επιχειρήσεων. γ) Από την εξέταση της απομείωσης υπεραξίας, μόλις το 8% του δείγματος αναγνώρισε απώλειες το 2009, και λιγότερο του 14% το έτος 2008. Σε αναζήτηση του αιτιατού, εξετάστηκε ο δείκτης ROI (Κέρδη προ Τόκων και Φόρων / Αξία Καθαρής Επένδυσης), ο οποίος μειώθηκε κατά 37,5% δηλαδή από 8% έπεσε στο 5%. Ακόμα, η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι, τα ΔΠΧΠ στηρίζουν τον έλεγχο απομείωσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων από τη μία σε παρελθοντικά δεδομένα ,και από την άλλη σε εκτιμήσεις μελλοντικές.

Ο άνω υπό εξέταση δείκτης ROI, ένας από τους δείκτες αποδοτικότητας τονίζει την σημασία και την σπουδαιότητα της επιστροφής στην εταιρία των επενδυμένων κεφαλαίων. Δημιουργώντας χαρτοφυλάκιο μία εταιρία και πραγματοποιώντας εξαγορές, αυτό που επιδιώκει είναι το κέρδος με στόχο την επανεπένδυση αυτού σε νέες κερδοφόρες. Οι Chalmers et al. (2011), βασισμένοι στο γεγονός ότι, οι αρχές της λογιστικής υποστηρίζουν πως η απομείωση αντανάκλα καλύτερα την οικονομική αξία της υπεραξίας παρά η συστηματική απόσβεσή της, ερεύνησαν την σχέση μεταξύ την λογιστική καταχώρηση της υπεραξίας έναντι του εισοδήματος και των οικονομικών επενδυτικών ευκαιριών των εταιριών στην απόσβεση και απομείωση της υπεραξίας. Δείγμα της έρευνάς τους αποτέλεσαν 4310 παρατηρήσεις εταιριών του Australian Securities Exchange (ASX), που είτε εφαρμόζουν ΔΠΧΠ είτε AGAAP, για την περίοδο 1999-2008. Μεθοδολογία τους ήταν ο έλεγχος

υποθέσεων, ένα μοντέλο βασισμένο σε προγενέστερο των Baber et al. (1996) και των Gaver and Gaver (1993).

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των συγγραφέων Chalmers et al. (2011), υποδηλώνουν ότι, η διαδικασία της απομείωσης επιτρέπει στις εταιρίες να πραγματοποιήσουν υψηλές (χαμηλές) επενδυτικές ευκαιρίες, για να διατηρήσουν (μειώσουν) την υπολειπόμενη υπεραξία, οι οποίες είναι αναλογικές με το λεγόμενο IOS². Επιπροσθέτως, οι διευθυντές εκμεταλλεύονται αυτή την ευκαιρία υπό τα ΔΠΧΑ, ώστε να βελτιώσουν την συμφωνία της υπεραξίας με τις εκάστοτε βασικές οικονομικές συνθήκες των εταιριών. Η άμεση σύγκριση μεταξύ των δύο λογιστικών πλαισίων, των Διεθνών και των Αμερικάνικων, φανερώνει ότι, η συσχέτιση των απωλειών από την απομείωση υπεραξίας και του προαναφερόμενου IOS υπό τα ΔΠΧΑ είναι ισχυρότερη από ότι η σχέση της απόσβεσής της με το IOS με βάση το καθεστώς των AGAAP. Ακόμα, οι προσδοκίες για τις χρεώσεις της υπεραξίας έναντι του εισοδήματος αποδίδουν καλύτερα την πτωτική τάση των επενδυτικών ευκαιριών υπό τον έλεγχο απομείωσης παρά με την συστηματική απόσβεσή της. Τέλος, αποδείχθηκε ότι η απομείωση είναι η υπέρτατη μέθοδος για να αποδώσει την υπεραξία προερχόμενη από την κατεύθυνση της οικονομικής κατάστασης, τις ευκαιρίες για επενδύσεις και την συνολική απόδοση.

2.4 Πληροφορικό περιεχόμενο επί των γνωστοποιήσεων απομείωσης υπεραξίας

Με την εξάπλωση των ΔΠΧΠ σε πολλές χώρες ανά την υφήλιο, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, παρατηρήθηκε ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον προς τις πληροφορίες που παρέχει η εταιρία στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, το προσάρτημα με τις διατάξεις του ΕΓΛΣ ήταν σαφέστατα λιγότερο εκτενές από αυτό που επιτάσσουν τα ΔΠΧΠ (Notes). Η έρευνα των Hulzen et al. (2011), αντιπαραθέτει την μέθοδο της απόσβεσης με τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας, (όπως ορίζουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, ΔΠΧΑ 3, ΔΛΠ 36 και 38), με αναφορά στα ποιοτικά οφέλη. Το δείγμα επιλέχθηκε από εταιρίες προέλευσης γερμανικής, γαλλική, ισπανικής και ολλανδικής. Η περίοδος 201-2004 αφορά την μέθοδο της απόσβεσης και η 2005-2010 τον

² Το IOS είναι μία έννοια χρησιμοποιούμενη στη λογιστική και χρηματοοικονομική βιβλιογραφία, για να αποτυπώσει ένα αντιπροσωπευτικό χαρτοφυλάκιο των πιθανών προοπτικών ανάπτυξης μιας επιχείρησης.

έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας. Η μεθοδολογία της έρευνας βασίστηκε σε δύο μοντέλα, το μοντέλο αποτίμησης τη αγοράς και το μοντέλο απόδοσης κερδών.

Οι συγγραφείς Hulzen et al. (2011) κατέληξαν πως, από την στιγμή που η απόσβεση της υπεραξίας δεν επιτρεπόταν από τα ΔΠΧΠ το 2001 και από τα FASB το 2005, και υποχρεωνόντουσαν οι εταιρίες να ελέγχουν για απομείωση την υπεραξία, οι παρεχόμενες πληροφορίες επί του θέματος έγιναν εκτενέστερες, πληρέστερες και ποιοτικότερες. Τα ΔΠΧΠ υποστηρίζουν ότι, όταν η πληροφόρηση είναι ποιοτική, οι επενδυτές θα το προτιμήσουν, γιατί χρησιμεύει για τα επενδυτικά του πλάνα - αποφάσεις. Η μελέτη, όμως, έδειξε πως δεν διαφοροποιήθηκε η στάση των επενδυτών στην μετάβαση από την απόσβεση στην απομείωση της υπεραξίας, μη θεωρώντας την σημαντικότερη για την αποτίμηση των μετοχών και την επενδυτική τους άποψη. Αιτία αυτού φανερώνεται η αποτίμηση στην εύλογη αξία, δυσκόλως κατανοητή από τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Τέλος, μειώθηκε η απόκλιση μεταξύ της οικονομικής αξίας και της αξίας στην οποία εμφανίζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Το θέμα των γνωστοποιήσεων επί της απομείωσης υπεραξίας απασχόλησε αρκετούς συγγραφείς μεταξύ άλλων και τους Devalle και Rizzato (2012), διαπιστώνοντας εάν οι εταιρίες γνωστοποιούν τις πληροφορίες τις απαραίτητες από τα ΔΠΧΠ σχετικά με την απομείωση υπεραξίας. Στο δείγμα συμπεριλήφθηκαν εταιρίες από τον CAC40, DAX30, IBEX35 και S&P/MIB, σύνολο 141 εταιρίες. Περίοδος αναφοράς του δείγματος ήταν το 2010 και τα στοιχεία αφορούσαν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των μητρικών εταιριών του δείγματος. Η μεθοδολογία των συγγραφέων βασίστηκε στην ανάλυση των ενοποιημένων αυτών καταστάσεων και στην ανάλυση ευαισθησίας. Τα ευρήματα παρέχουν αποδείξεις ότι, η ποιότητα των γνωστοποιήσεων είναι ιδιαιτέρως χαμηλή σε σύγκριση με τα όσα ορίζει το πρότυπο 36 "Απομείωση Άυλων". Μόλις το 27% του δείγματος παρέχει γνωστοποιήσεις υποχρεωτικές για την υπεραξία, και παράλληλα, το πληροφοριακό περιεχόμενο που γνωστοποιείται σε μικρότερο εύρος είναι η ανάλυση ευαισθησίας. Μεγάλες αποκλίσεις εντοπίστηκαν για εταιρίες, οι οποίες εδρεύουν σε διαφορετική χώρα.

Περιορίζοντας το γεωγραφικό εύρος στην περιοχή της Ευρώπης, η έρευνα των Glaum et al. (2013), επικεντρώθηκε στην συμμόρφωση ευρωπαϊκών εταιριών στο ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων" και ΔΛΠ 36 " Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων " σχετικά με τις απαιτήσεις των γνωστοποιήσεων. Το δείγμα της έρευνας αποτελέσαν από 357 κορυφαίες ευρωπαϊκές εταιρίες. Η ακολουθούμενη μεθοδολογία ήταν η ομαδοποίηση παραγόντων, κρατικών, εταιρικών και των λογιστικών, και η ανάλυση στατιστικών δεικτών επί αυτών. Τα ευρήματά τους δηλώνουν πως, τόσο εταιρικοί όσο και κυβερνητικοί

παράγοντες επηρεάζουν ταυτόχρονα την συμμόρφωση των εταιριών με τα εν λόγω πρότυπα. Εξέχουσα θέση καταλαμβάνουν η καταχωρημένη υπεραξία, ο τύπος του ελέγχου, η σύνθεση των ιδιοκτητών-μετόχων, η δύναμη της επιβολής του νόμου και το μέγεθος της εθνικής χρηματιστηριακής αγοράς.

Στην άλλη μεριά του Ατλαντικού, οι Lee and Yoon, (2012), εξέτασαν την επίδραση του SFAS142 επί του πληροφοριακού περιεχομένου των κερδών από δύο διαστάσεις, πρώτον, την ικανότητα των κερδών να προβλέπουν τις μελλοντικές λειτουργικές ταμειακές ροές και δεύτερον, το επίπεδο των κερδών τα οποία επαναλαμβάνονται από έτος σε έτος. Δείγμα της συγκεκριμένης μελέτης αποτέλεσαν 671 εταιρίες με 4,026 ετήσιες παρατηρήσεις. Περίοδος αναφοράς αυτών είναι τα έτη 1995-2006. Το μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε για τον έλεγχο των υποθέσεων τους βασίστηκε πάνω σε αυτά των Altamuro et al. (2006) και Doyle et al. (2003).

Οι συγγραφείς Lee and Yoon (2012), μπόρεσαν να αποδείξουν ότι, το SFAS No. 142 βελτίωσε την ποιότητα των παρεχόμενων πληροφοριών σχετικά με τα κέρδη με στόχο των πρόβλεψη μελλοντικών λειτουργικών ταμειακών ροών και των κερδών εις νέο. Δημιουργώντας δύο κατηγορίες, (1) αυτούς που πιθανόν παραποιούν στοιχεία και (2) αυτούς που δεν το κάνουν με κριτήριο την μέση απόλυτη αξία των προαιρετικών λογιστικών μεταφορών, η δυνατότητα πρόβλεψης των μελλοντικών λειτουργικών ταμειακών ροών και των κερδών εις νέο για την πρώτη κατηγορία έχει ενισχυθεί συγκριτικά με το καθεστώς που ίσχυε πριν το SFAS No. 142. Από την άλλη η δεύτερη κατηγορία δεν άλλαξε το πληροφοριακό περιεχόμενο των δηλωμένων κερδών τους. Τα άνω ευρήματα υποστηρίζουν την άποψη πως, οι διευθύνοντες σύμβουλοι μπορούν να παρέχουν ιδιωτικές πληροφορίες για τις επιλογές που έκαναν σε θέματα που υπάρχει ευχέρεια στο χειρισμό τους, και να βελτιώσουν το πληροφοριακό περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Η χρησιμότητα των πληροφοριών που συγκεντρώνονται για την διενέργεια ελέγχου απομείωσης υπεραξίας και η εκμετάλλευση αυτών κέντρισε το ενδιαφέρον των Schultze και Weiler (2010), οι οποίοι περιγράφουν την σύνδεση μεταξύ της δημιουργίας αξίας, του υπολογισμού της απόδοσης και της υπεραξίας σύμφωνα με ΔΠΧΑ και τα Αμερικάνικα Πρότυπα US-GAAP, και εξετάζουν εάν οι λογιστικές πληροφορίες για τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας σύμφωνα και με τα δύο καθεστώτα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς εσωτερικού ελέγχου. Για να αποδειχθεί η σύνδεση των άνω, οι συγγραφείς παραθέτουν αριθμητικό παράδειγμα με λογιστική και χρηματοοικονομική ανάλυση δεικτών και ταμειακών ροών. Η συγκεκριμένη μελέτη έδειξε ότι, το πληροφοριακό περιεχόμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετρηθεί και να επιβραβευτεί η αποδοτικότητα της

διοίκησης, με συνέπεια να επιτευχθούν οι στόχοι των εξαγορών και να διατηρηθεί το ενδιαφέρον των μετόχων.

Με αφορμή τις μελέτες των O'Hanlon και Peasnell (2002), καθώς και του Ellis (2001), οι συγγραφείς Schultze και Weiler (2010), συνεισέφεραν στον δεσμό μεταξύ περιοδικής μέτρησης αποδοτικότητας και της δημιουργίας αξίας μέσω των καθαρών κερδών και παρουσιάζουν ότι η μέτρηση αποδοτικότητας μπορεί να υπολογιστεί σε τμηματικό επίπεδο βασισμένο σε πληροφορίες συγκεντρωμένες για τον έλεγχο απομείωσης σύμφωνα με το ΔΛΠ 36 και FAS 142. Στο παράδειγμά τους, παρουσιάζουν τις κατάλληλες προσαρμογές των δεδομένων ώστε να χρησιμοποιηθούν από τον έλεγχο απομείωσης υπεραξίας σε ένα βέλτιστο σύστημα μέτρησης αποδοτικότητας. Δεδομένου του κόστους που συνεπάγεται ο έλεγχος απομείωσης, οι σχετικές πληροφορίες μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της μέτρησης της αποδοτικότητας, ακόμα και εάν πρόσθετες προσαρμογές σε χρηματοοικονομικά δεδομένα είναι απαραίτητες για του σκοπούς του εσωτερικού ελέγχου

2.5 Η επίδραση της απομείωσης υπεραξίας στην χρηματιστηριακή τιμή

Κάθε ανακοίνωση μίας εταιρίας έχει επίδραση στην χρηματιστηριακή τιμή της, είτε ανοδικά, είτε πτωτικά αναλόγως της φύσεως και του βαθμού επιρροής του αντικειμένου στις δραστηριότητες της εταιρίας. Ένας τομέας επιρροής είναι και οι επενδυτικές επεκτάσεις της εταιρίας στον κλάδο των αποκτήσεων συμμετοχών και εξαγορών άλλων εταιριών. Το θέμα αυτό φανερώνεται στην καταχωρημένη υπεραξία αλλά και στις καταγεγραμμένες απώλειες αυτής κάθε χρόνο μέσου του ελέγχου απομείωσης της. Η έρευνα των Li et al. (2011), εξετάζει την αντίδραση των επενδυτών, γενικότερα της αγοράς, επί της ανακοίνωσης απομείωσης υπεραξίας, το πληροφοριακό περιεχόμενο, που δημοσιεύεται λόγω της απώλειας, και τότε η αιτία της απομείωσης μπορεί να εντοπιστεί λόγω του παραπάνω καταβληθέντος ποσού για στόχους προηγούμενων εξαγορών. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν εταιρίες, με ανακοινώσεις υπεραξίας, κατά τα έτη 2001-2006, που εφαρμόζουν SFAS 121 (477 ανακοινώσεις), SFAS 142 (854 ανακοινώσεις), και για την μεταβατική περίοδο (253 ανακοινώσεις). Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των μη κανονικών αποδόσεων του δείκτη AR.

Τα αποτελέσματα των Li et al. (2011) φανερώνουν ότι, οι επενδυτές και οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές αναθεωρούν τις προσδοκίες τους με πτωτική τάση στην

ανακοίνωση της απομείωσης υπεραξίας. Η επίδραση αυτή στην τιμή της μετοχής ήταν μικρότερης έκτασης μετά την εφαρμογή του SFAS-142, σε σύγκριση με την περίοδο της μετάβασης και το πρότερο καθεστώς. Το γεγονός αυτό οφείλεται λιγότερο στην αντίληψη της αγοράς πως λαμβάνει σημαντικότερες διοικητικές αναφορές και περισσότερο εξαιτίας της μικρότερης σπουδαιότητας των απωλειών μετά την εφαρμογή του SFAS-142 και των επανειλημμένων συμβάντων στην περίοδο που ακολούθησε. Επιπροσθέτως, η απομείωση είναι αρνητικά σχετιζόμενη με την μέση ανάπτυξη επί των πωλήσεων και των επιχειρησιακών κερδών των μετέπειτα χρόνων. Η αντίδραση της αγοράς μπορεί να καταλογιστεί κυρίως στις ειδήσεις σχετικά με την πτώση των επόμενων πωλήσεων και κερδών, συνέπεια της απομείωσης.

Η ανάλυση επί εταιριών με πιθανές απομειώσεις υπεραξίας, οι οποίες δεν ανέφεραν καμία απώλειες, δεν παρουσίασε επίδραση στην αγορά κατά την αποκάλυψη της μη διενέργειας απομείωσης, ειδικά μετά την εφαρμογή του SFAS-142. Ταυτόχρονα, η μέτρηση της αναμενόμενης απομείωσης αυτών των εταιριών αποδείχθηκε άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθοδική πορεία των μελλοντικών αποδόσεων της εταιρίας. Λαμβάνοντας τα υπόψη, τα αποτελέσματα οδήγησαν στην εικασία ότι, μερικές εταιρίες με πιθανές απομειώσεις υπεραξιών ενδέχεται να χρησιμοποιήσαν την διοικητική διακριτή ευχέρειά τους, ώστε να αποφύγουν την καταγραφή των απωλειών. Η ανάλυση της πιθανής αιτίας των απωλειών επί της υπεραξίας κατέστησε φανερό πως, εταιρίες πλήρωσαν παραπάνω κατά μέσο όρο για τις εξαγορές τους που έλαβαν χώρα τα προηγούμενα πέντε χρόνια.

Σε μεγαλύτερη κλίμακα κινήθηκαν οι Liberatore and Mazzi (2010), οι οποίοι μελέτησαν την επίδραση που σημειώνεται στις χρηματοοικονομικές αγορές κάθε νέα λογιστική μέθοδος επί της υπεραξίας σύμφωνα είτε με το ΔΛΠ 36 είτε με το SFAS 142, υποθέτοντας πως οι χρηματοοικονομικές αγορές δεν θα έπρεπε να έχουν καμία αντίδραση επί των απομειώσεων έπειτα από έλεγχο απομείωσης, καθώς πρόκειται για αποτέλεσμα από μία οικονομική εκτίμηση χωρίς χρηματοοικονομική διάσταση. Το δείγμα αποτέλεσε ο δείκτης S&P Europe 350 για την αξιόπιστη δομή του και την αντιπροσωπευτικότητα του έναντι 17 ευρωπαϊκών αγορών, με συνέπεια να καλυφθεί το 70% της κεφαλαιοποίησης της Ευρώπης. Η περίοδος αναφέρεται από το έτος της υιοθέτησης των ΔΠΧΑ από τις εταιρίες αυτές, δηλαδή από το 2005. Βάση της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε αποτέλεσε ο δείκτης CAR, δείκτης ο οποίος αναφέρεται στις αντιδράσεις μιας αγοράς μετά από δημοσιεύματα, ως πλέον κατάλληλος.

Τα συμπεράσματά των Liberatore and Mazzi (2010) επικεντρώνονται στις συνέπειες μιας απομείωσης υπεραξίας. Εντοπίστηκε ότι, η αγορά παρουσιάζει ευαισθησία απέναντι στο

γεγονός, η οποία εξηγείται από την σχέση των επενδυτών της αγοράς επιρρίπτουσα σε μία ανακοίνωση απομείωσης. Μεγάλες ανωμαλίες στο δείκτη παρατηρούνται τις 150 πρώτες μέρες μετά την ανακοίνωση και έπειτα απορροφάται στις επόμενες 100. Επικρατεί μία θετική άποψη πως, οι επενδυτές έχουν προφανώς υπερεκτιμήσει την απώλεια στην αξία της υπεραξίας συγκριτικά με αυτή η οποία ανακοινώθηκε και περιλαμβάνεται στα λογιστικά αρχεία. Τέλος, η απομείωση υπεραξίας δεν συνεπάγεται μεγαλύτερη αβεβαιότητα, επειδή η μεταβλητότητα της μετοχής συντάσσεται με την αστάθεια ολόκληρης της αγοράς.

Σε αντίστοιχο κλίμα παρουσιάζεται και η μελέτη των Knauer και Wohrmann (2015), οι οποίοι ερευνούν κατά πόσο η αξία της πληροφορίας εξαρτάται από την αξιοπιστία των ειδήσεων, αναφορικά με το πληροφοριακό περιεχόμενο για την υπεραξία των ΔΛΠ 36 και SFAS 142. Δηλαδή η αντίδραση της αγοράς σε μία ανακοίνωση απομείωσης υπεραξίας σχετίζεται με την πιθανότητα μίας οπορτουριστικής αποκάλυψης. Συμπεριλήφθηκαν όλες οι εταιρίες από κάθε ευρωπαϊκό κύριο δείκτη και για τις ΗΠΑ όλες οι εταιρίες του New York Stock Exchange, δημιουργώντας ένα δείγμα από 564 απομειώσεις υπεραξίας. Η περίοδος εξέτασης των απομειώσεων είναι 2005-2009. Η μέθοδος βασίστηκε σε ασυνήθιστες αποδόσεις, το άθροισμα του AR τρεις μέρες πριν και δύο μετά την ανακοίνωση της υπεραξίας δομώντας ένα μοντέλο για σωρευμένες υπερκανονικές αποδόσεις (CAR).

Η συγκεκριμένη μελέτη των Knauer και Wohrmann (2015), κατέληξε ότι, οι ανακοινώσεις απρόσμενων απομειώσεων υπεραξίας αποκαλύπτει, κατά μέσο όρο, νέες πληροφορίες με αποτέλεσμα οι επενδυτές να αναθεωρούν τις προσδοκίες τους πτωτικά. Παρόλα αυτά, το πληροφοριακό περιεχόμενο της απομείωσης υπεραξίας σχετίζεται με την πιθανότητα ευκαιριακής συμπεριφοράς. Αν η διοικητική ευχέρεια είναι υψηλή λόγω χαμηλής νομικής προστασίας, οι επενδυτές έχουν την αντίληψη ότι, η πραγματική απομείωση είμαι μεγαλύτερη από την ανακοινωμένη, και αντιδρούν περισσότερο αρνητικά. Η νομική προστασία μπορεί να την περιορίσει και να ενισχύσει την αξιοπιστία των δημοσιευμένων πληροφοριών. Επίσης αποδείχθηκε πως, η αντίδραση της αγοράς είναι δυσμενέστερη, όταν παρέχεται εξήγηση εκ των έσω, και πως οι εσωτερικοί λόγοι είναι μη επαληθεύσιμοι, ενέχοντας μεγαλύτερη επιρροή από τις αποφάσεις της διοίκησης. Επομένως, η κατάσταση είναι όχι τόσο δυσμενής όταν εξωτερικοί παράγοντες οδηγούν στην απομείωση και μπορούν να επιβεβαιωθούν. Τέλος, δεν εντοπίστηκαν διαφορές στις αντιδράσεις των αγορών εξαιτίας των SFAS 142 και ΔΛΠ 36, γεγονός που οφείλεται στις ομοιότητες των δύο λογιστικών καθεστώτων.

Παραμερίζοντας το ΔΛΠ 36 και εστιασμένοι στο ΔΠΧΑ 3, οι Hamberg et al. (2011), τεκμηριώνουν την λογιστική συνέπεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 3 και την αντίδραση στην

χρηματιστηριακή αγορά. Μετά την υιοθέτηση του συγκεκριμένου προτύπου, η ποσότητα της κεφαλαιοποίησης της υπεραξίας έχει αυξηθεί σημαντικά. Οι πρότερες απομειώσεις των σουηδικών εταιριών ήταν σαφέστατα υψηλότερες από αυτές που επιτάσσουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, με συνέπεια την απότομη ενίσχυση των κερδών. Για το δείγμα τους, συγκέντρωσαν στοιχεία από το OMX Nasdaq, ώστε να συμπεριλάβουν όλες τις εταιρίες του Stockholm Stock Exchange (SSE) με περίοδο αναφοράς 2001-2007. Σχετικά με την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, διατύπωσαν δύο υποθέσεις και δημιούργησαν δύο μοντέλα για την απομείωση υπεραξίας κλιμακωμένο από περιουσιακά στοιχεία.

Συμπερασματικά, από τη υιοθέτηση των ΔΠΧΑ στην Σουηδία σπουδαιότερη εμφανίζεται αυτή του ΔΠΧΑ 3. Απόδειξη αποτελεί η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων με ΔΠΧΑ και η επιρροή στα λογιστικά ποσά. Τα κέρδη αυξήθηκαν ως απόρροια της απόσβεσης εξαλειφθείσας υπεραξίας και, μετά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 3 η υπεραξία έχει αυξηθεί δραματικά. Η αύξηση αυτή προκλήθηκε εν μέρει από την όλο ένα αυξανόμενη δραστηριότητα επί των εξαγορών και εν μέρει από την κατάργηση της απόσβεσης της υπεραξίας. Η μελέτη έδειξε πως το ΔΠΧΑ3 είχε περισσότερες συνέπειες για μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες πρωτύτερα απόσβεναν την υπεραξία σε μικρότερη οικονομική ζωή. Παρατηρήθηκε πως, η πλειοψηφία των εταιριών τείνει να μην επανακατηγοροποιεί την υπεραξία σε άλλους ειδικούς λογαριασμούς άυλων στοιχείων. Σχετικά με την συμπεριφορά των διοικήσεων, παρατηρήθηκε πως στελέχη με θητεία μεγαλύτερη της πενταετούς δεν καταχώρησαν απομείωση της υπεραξίας τους κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 3. Εταιρίες, με μη αμελητέες λογιστικά υπεραξίες, σημείωσαν αξιόλογη ενίσχυση των κερδών τους τότε. Κατά την μετάβαση, οι μικρές επιχειρήσεις είχαν επίδραση διπλάσια στα κέρδη τους από τις μεγάλες, με συνέπεια να γνωρίσουν και υψηλότερες αποδόσεις.

Οι επενδυτές, εστιασμένοι στο κέρδος, επέλεξαν εταιρίες με υψηλές υπεραξίες ως πιο ελκυστικές λόγω των πρόσκαιρων κερδών τους. Μπορεί να αναφερθεί, πως οι αφελείς επενδυτές είναι ανίκανοι να διαχωρίσουν την λογιστική απομείωση υπεραξίας από την οικονομική. Τέλος, πλέον οι εταιρίες εξαρτώνται περισσότερο από ότι προηγουμένως στις αποφάσεις των διοικητικών στελεχών της σχετικά με την απομείωση ενός άγνωστο άυλου περιουσιακού στοιχείου.

2.6 Παγκόσμια μελέτη για τα ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΑ 3

Η μελέτη των Tsalavoutas et al. (2014), για τον οργανισμό του ACCA εξετάζει σε παγκόσμιο επίπεδο την λογιστική και το πληροφοριακό περιεχόμενο των γνωστοποιήσεων υπό το ΔΛΠ 36, ΔΛΠ 38 και ΔΠΧΑ 3, καθώς και τον βαθμό συμμόρφωσης επί των υποχρεωτικών γνωστοποιήσεων και τους παράγοντές τους. Για το δείγμα επιλέχθηκαν 544 μη χρηματοοικονομικές εταιρίες από την Ευρώπη, τη Αυστραλία, την Κίνα, το Χονγκ Κονγκ, την Νέα Ζηλανδία, την Βραζιλία, την Νότια Αφρική και την Μαλαισία. Η έρευνα βασίστηκε πάνω σε στατιστική ανάλυση των δεδομένων και τα συμπεράσματα ανά πρότυπο αναφοράς.

ΔΠΧΑ 3: Σχεδόν μία στις δύο εταιρίες (51,5%) πραγματοποίησαν μία εξαγορά και μόλις το 18,2% είχε περισσότερες από μία με γνωστοποίηση του αριθμού των εξαγορών, σχετικών εξόδων ή μεθόδου πληρωμής, χωρίς παραπάνω πληροφορίες. Ομοίως, μόνο 240 από τις 280 αναφέρουν το ακριβές ποσό της εξαγοράς. Μόνο 101 εταιρίες γνωστοποιούν την εξαγορά, σχετικά κόστη και έξοδα στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Αν και 258 εταιρίες αναγνώρισαν υπεραξία, μόλις 61 γνωστοποίησαν μια ποιοτικά ανάλυση των παραγόντων δημιουργίας της. Κατά μέσο όρο, το 38,9% του τιμήματος καταχωρείται ως Άλλα Άυλα Στοιχεία, μη δηλώνοντας τι αναγνωρίζεται σε αυτή την κατηγορία. Εν κατακλείδι, είναι σαφές ότι, χωρίς συγκεκριμένη καθοδήγηση επί του πότε και του τρόπου με τον οποίο θα έπρεπε να γνωστοποιούνται τα γεγονότα, οι εταιρίες παρέχουν διάφορες και ποικίλες πληροφορίες για τις εξαγορές, καταλήγοντας σε μια ανομοιομορφία επί του θέματος και σε μη συγκρισιμότητα των δεδομένων.

ΔΛΠ 38: Σε αρκετές χώρες, περίπου το 30% του Ενεργητικού κατέχεται από άυλα στοιχεία. Ακόμα, εταιρίες παροχής υπηρεσιών και ιατροφαρμακευτικές βιομηχανίες εμφανίζονται να επενδύουν περισσότερο σε άυλα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας. Οπότε, τα άυλα στοιχεία θεωρούνται ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία ενεργητικού σε ευρύ φάσμα εταιριών ανά την υφήλιο. Μεγάλη μερίδα εταιριών του δείγματος δεν γνωστοποιεί την ωφέλιμη ζωή των άυλων στοιχείων τους, (ορισμένη ή αόριστη), ούτε τα ποσοστά απόσβεσης αυτών. Καμία εταιρία δεν προσδιόρισε ότι αποτιμά τα άυλα στοιχεία επί της εύλογης αξίας, συνεπώς δεν επιδρά στην συγκρισιμότητα των πληροφοριών με εταιρίες όπως η Κίνα, όπου δεν επιτρέπεται. Συμπερασματικά, τα άυλα στοιχεία κατέχουν υψηλό ποσοστό επί του συνόλου του ενεργητικού και παρόλα αυτά, δεν παρέχονται πλήρως οι υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις.

ΔΛΠ 36: Με ελάχιστες εξαιρέσεις, το δείγμα έδειξε πως, αναφέρεται η απομείωση ξεχωριστά για κάθε στοιχείο στις γνωστοποιήσεις όπως επιτάσσουν τα πρότυπα. Συχνά οι εταιρίες αναγνωρίζουν απομειώσεις επί άυλων στοιχείων με ορισμένη ωφέλιμη ζωή παρά επί της υπεραξίας. Εύλογο αν σκεφτεί κανείς ότι, η απομείωση υπεραξίας στηρίζεται πάνω σε έλεγχο ολόκληρης της οικονομικής οντότητας. Μόνο το 7,1% απέκρυψε τις μεθόδους υπολογισμού του ανακτήσιμου ποσού, αφηφώντας την σχετική υποχρέωση. Ακόμη μία θετική παρατήρηση είναι πως, αν και 75 εταιρίες χρησιμοποίησαν ταμειακές ροές μεγαλύτερες της πενταετίας, (δεν προτείνεται από τα πρότυπα), έδωσαν επεξήγηση για αυτήν την επιλογή τους. Αν και το πρότυπο 36 συνιστά τα ποσοστά προεξόφλησης να είναι προ φόρων για τον έλεγχο απομειώσεων, οι περισσότερες εξ αυτών χρησιμοποιούν μετά φόρων.

Επίπεδο συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων: Ο μέσος όρος συμμόρφωσης φτάνει το 83% με χαμηλότερο επίπεδο το 33%. Πρωτοπόρος είναι η Νέα Ζηλανδία (97%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (91%). Η Ελλάδα κατέχει ποσοστό 67%, αρκετά χαμηλό. Από την πλευρά του είδους των εταιριών, ξεχωρίζουν οι εταιρίες στον κλάδο της τεχνολογίας με μέσο όρο 87%.

Παράγοντες συμμόρφωσης με τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις: Οι εταιρίες με καταχωρημένες απομειώσεις συμμορφώνονται λιγότερο με τα όσα ορίζουν τα υπό μελέτη πρότυπα από εκείνες χωρίς απομειώσεις. Η συμμετοχή εταιριών σε πάνω από ένα χρηματιστήριο και η εξουσία των εποπτικών μηχανισμών ενισχύουν τον βαθμό συμμόρφωσης. Χαμηλά επίπεδα σημειώθηκαν σε χώρες με νομικό πλαίσιο βασισμένο στο γαλλικό. Επίσης, δεν επηρεάστηκε ο βαθμός συμμόρφωσης από την μετάβαση από τα τοπικά - εθνικά πρότυπα στα ΔΠΧΑ.

2.7 Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο, γίνεται παρουσίαση της βιβλιογραφικής επισκόπησης επί των ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΑ 3 αναφορικά με την απομείωση υπεραξίας. Αρχικά, από τη διεθνή βιβλιογραφία τονίστηκε η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων μίας εταιρίας και της καταχωρημένης υπεραξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρίας του ομίλου. Δεύτερον, μέσω των μελετών παρουσιάστηκαν οι περισσότεροι από τους παράγοντες και τα αίτια που οδηγούν μία εταιρία στην αναγνώριση απωλειών από απομείωση υπεραξίας. Κυριότεροι από αυτούς τους παράγοντες εμφανίζονται ο κλάδος

δραστηριοποίησης της εταιρίας, το μέγεθος αυτής, η μόχλευσή της και η κερδοφορία της εκφρασμένες σε ποσοστά επί των συνολικού ενεργητικού και της καθαρής θέσης αντίστοιχα.

Ακόμα, σπουδαίο ρόλο στην αναγνώριση ζημιών απομείωσης υπεραξίας φαίνεται να διαδραματίζει και το γεγονός εάν η εταιρία ελέγχεται από μία εκ των μεγαλύτερων πολυεθνικών ελεγκτικών εταιριών. Επίσης, ελέγχθηκε από τους συγγραφείς ο βαθμός συμμόρφωσης σχετικά με το πληροφοριακό περιεχόμενο το οποίο υποχρεούται σε γνωστοποίηση η εταιρία από τις διατάξεις του ΔΛΠ 36, ΔΛΠ 38 και ΔΠΧΑ 3.

Τέλος, εμφανίζεται το ζήτημα της επίδρασης της γνωστοποίησης απομείωσης υπεραξίας στην χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής και τον αντίκτυπο στην πορεία της εταιρία. Από τις μελέτες προκύπτει ότι κατά την ανακοίνωση απομείωσης υπεραξίας η εταιρία καταγράφει πτωτική τάση στο χρηματιστήριο όπου διαπραγματεύεται η μετοχή της..

Με την ολοκλήρωση της βιβλιογραφικής επισκόπησης στο δεύτερο κεφάλαιο, η παρουσίαση του Θεσμικού Πλαισίου στο επόμενο κεφάλαιο κρίνεται απαραίτητη. Η ανάλυση των διατάξεων του ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΑ 3 θα ενισχύσει την κατανόηση και πληροφόρηση του αναγνώστη από το στάδιο της δημιουργίας - καταχώρησης της υπεραξία, το στάδιο ελέγχου της απομείωσης της ως την τελική καταχώρηση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή

Η ανακοίνωση μίας επικείμενης συνένωσης δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων αποτελεί σημαντική είδηση για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Μετά την συμφωνία των επιχειρήσεων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αποτίμηση της αποκτημένης επιχείρησης στην εύλογη αξία και η αναγνώριση-καταχώριση της τυχόν δημιουργούμενης υπεραξίας. Οι μεταβολές στο λογαριασμό της υπεραξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απασχολεί τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και έχει αντίκτυπο στην χρηματιστηριακή πορεία των μετοχών των εταιριών³.

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως και τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα παρέχουν οδηγίες για το λογιστικό χειρισμό από την δημιουργία του λογαριασμού της υπεραξίας, μέχρι την διαδικασία απομείωσής της.

Το παρόν κεφάλαιο αναλύει τις διατάξεις του

1. ΔΛΠ 38 "*Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία*", όπως αυτό διαμορφώνεται μετά τις τελευταίες τροποποιήσεις του από τις Annual Improvements to IFRSs 2010–2012 Cycle και Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation,
2. ΔΛΠ 36 "*Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων*", με τις τροποποιήσεις του Συμβουλίου λόγω ζητήματος που προέκυψε ως προς το παρεχόμενο πληροφοριακό περιεχόμενο σχετικά με τις απομειώσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων, απασχολώντας πολλούς ερευνητές όπως τους Hulzen et al. (2011), Devalle και Rizzato (2012) Glaum et al. (2013) Schultze και Weiler (2010)⁴,
3. ΔΠΧΑ 3 "*Συνενώσεις Επιχειρήσεων*", αναθεωρημένο από τις Annual Improvements to IFRS's 2011-2013, και

³ Βλ. 2.4 Η επίδραση της απομείωσης υπεραξίας στην χρηματιστηριακή τιμή

⁴ Βλ. στην ενότητα 2.3 Πληροφορικό περιεχόμενο επί των γνωστοποιήσεων απομείωσης υπεραξίας..

4. Ν.4308/2012 με τελευταία κωδικοποίηση με τον Ν.4337/2015 για τον λογιστικό χειρισμό και τις γνωστοποιήσεις αναφορικά με την υπεραξία στον Ελλαδικό χώρο.

3.2 ΔΛΠ 38 "Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία"

3.2.1 Σκοπός ΔΛΠ 38⁵

Το ΔΛΠ 38 "Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία" σχετίζεται με τον λογιστικό χειρισμό των άυλων περιουσιακών στοιχείων, αναφέρει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης και τον τρόπο ενός στοιχείου ως άυλο, τις μεθόδους αποτίμησής και απόσβεσης αυτών, τη διαδικασία απόσυρσης και διάθεσής τους, και τέλος, παραθέτει τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις.

3.2.2 Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 38⁶

Το ΔΛΠ 38 έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής και οι παράγραφοί του αφορούν την πλειοψηφία των άυλων περιουσιακών στοιχείων, εξαιρουμένων εκείνων που υπάγονται σε ειδικό καθεστώς υπό τις διατάξεις διαφορετικού ΔΛΠ⁷.

3.2.3 Αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ως άυλο⁸

Το περιουσιακό στοιχείο, εκτός του ορισμού⁹, οφείλει να πληροί τρία ακόμα κριτήρια για να χαρακτηριστεί άυλο:

⁵ ΔΛΠ 38, παρ. 1.

⁶ ΔΛΠ 38, παρ. 2-3.

⁷ Οι εξαιρέσεις αφορούν χρηματοοικονομικά προϊόντα (ΔΛΠ 32 και 39), αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (ΔΛΠ 12), περιουσιακά στοιχεία από Leasing (ΔΛΠ 17), περιουσιακά στοιχεία από παροχές προς εργαζομένους (ΔΛΠ 19), υπεραξία που αποκτάται σε μία συνένωση επιχειρήσεων (ΔΠΧΑ 3), μη κυκλοφορούντα άυλα περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται ως κατεχόμενα προς πώληση (ΔΠΧΑ 5) και περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται από έρευνα και αξιολόγηση και δαπάνες για την ανάπτυξη και εξόρυξη ορυκτών, πετρελαίου, φυσικού αερίου και όμοιων μη ανανεώσιμων πόρων (ΔΠΧΑ 6).

⁸ ΔΛΠ 38, παρ. 12.

⁹ παρέχεται στην υποενότητα 3.1.4.

- Αναγνωσιμότητας, το περιουσιακό στοιχείο πρέπει να:
 - i. Δύναται να πωληθεί, να μεταφερθεί, να έχει ειδική άδεια, να μπορεί να ανταλλαχθεί και ενοικιαστεί είτε μεμονωμένα είτε με συνοδευόμενο συμβόλαιο.
 - ii. Προκύπτει από κάποια σύμβαση ή άλλα νομικά δικαιώματα, ασχέτως αν αυτά τα δικαιώματα είναι μεταβιβάσιμα ή διαχωρίσιμα από την οικονομική οντότητα
- Ελέγχου, η δυνατότητα της οικονομικής οντότητα να αποκλείσει τρίτα πρόσωπα από τα δικαιώματα από απορρέουν από το περιουσιακό στοιχείο
- Μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από την χρήση του άυλου περιουσιακού στοιχείου, όπως εισοδήματα (revenues).

Παραδείγματα άυλων περιουσιακών στοιχείων: λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών, πατέντες τεχνολογίας, βάσεις δεδομένων, σήμα κατατεθέν, κυριότητα ιστοσελίδων, βίντεο και οπτικοακουστικό υλικό, πελατολόγια, μερίδια επί των εισαγωγών, συμβάσεις franchise.

Κριτήρια για να αναγνωριστεί ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο στις καταστάσεις τη οικονομικής οντότητας παρουσιάζονται

- η πιθανότητα των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών να εισρεύσουν σε αυτήν και
- η αξιόπιστη αποτίμηση του περιουσιακού στοιχείου.

Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν άυλα περιουσιακά στοιχεία είτε αυτά αποκτήθηκαν από τρίτα εκτός της οικονομικής οντότητας, είτε τα δημιούργησε η ίδια. Ακόμα, η πιθανότητα των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών ρέπει να βασίζεται σε λογικές και αξιόπιστες υποθέσεις σχετικά με τις συνθήκες που θα υπάρχουν κατά την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου¹⁰. Το κριτήριο αυτό οφείλει να πληρείται πάντα για τα άυλα που αποκτώνται χωριστά ή μέσω συνένωσης επιχειρήσεων¹¹.

Όταν ένα περιουσιακό στοιχείο δεν ανταποκρίνεται θετικά στον ορισμό, όπως παρατέθηκε άνω, αλλά και των κριτηρίων αναγνώρισης, τότε το ΔΛΠ 38 απαιτεί οι δαπάνες για το στοιχείο να αναγνωριστούν ως έξοδα κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους¹². Στην περίπτωση της συνένωσης επιχειρήσεων, υπάρχει η πεποίθηση ότι μπορεί να εκτιμηθεί η εύλογη αξία ενός άυλου αξιόπιστα. Η δαπάνη για ένα άυλο που δεν πληροί τον ορισμό και τα

¹⁰ ΔΛΠ 38, παρ. 22.

¹¹ ΔΛΠ 38, παρ. 23.

¹² ΔΛΠ 38, παρ. 68.

κριτήρια οφείλει να συνυπολογιστεί μέσα στην υπεραξία κατά την ημερομηνία απόκτησης¹³. Τέλος, το πρότυπο 38 ρητά απαγορεύει την αναγνώριση δαπανών ως άυλο περιουσιακό στοιχείο, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν νωρίτερα και ήδη έχουν καταχωρηθεί ως έξοδα¹⁴.

3.2.4 Διάκριση Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία περιέρχονται στην κυριότητα της οικονομικής οντότητας, είτε ως αποκτήσεις από τρίτους εκτός επιχείρησης, είτε τα δημιουργεί η ίδια μέσω του τομέα της έρευνας και ανάπτυξης. Οπότε, υπάρχουν δύο μεγάλες κατηγορίες τα εξωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία και τα εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

3.2.4.1 Εξωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία περιήλθαν στην οικονομική οντότητα από τρίτους εκτός της επιχείρησης. Οι υποκατηγορίες διακρίνονται με βάση τον τρόπο που πραγματοποιήθηκε η απόκτηση. Ακολουθεί ανάλυση της κάθε υποκατηγορίας.

- Διακεκριμένη Απόκτηση¹⁵, είναι η περίπτωση όπου αποκτάται από τρίτους έναντι αντιτίμου, το οποίο καταβάλλεται και περικλείει την έννοια των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών που προσδοκά η επιχείρηση από την χρήση του. Το κόστος ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε ξεχωριστά εμπεριέχει (α) την τιμή αγοράς του, συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγικών δασμών και των μη επιστρεπτέων φόρων αγοράς, μετά την αφαίρεση εμπορικών εκπτώσεων και μειώσεων τιμών και (β) κάθε άμεσα επιρριπτό κόστος προετοιμασίας του περιουσιακού στοιχείου για την προοριζόμενη χρήση του.

¹³ ΔΛΠ 38, παρ. 35.

¹⁴ ΔΛΠ 38, παρ. 71.

¹⁵ ΔΛΠ 38, παρ. 25.

- Απόκτηση ως μέρος συνένωσης επιχειρήσεων¹⁶, το κόστος του αποκτούμενου άυλου είναι η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία απόκτησης (ΔΠΧΑ 3), περικλείοντας την προσδοκία της επιχείρησης για μελλοντικές εισροές από την χρήση του. Αν η εύλογη αξία του μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, ο αποκτών αναγνωρίζει το άυλο κατά την ημερομηνία απόκτησης χωριστά από την υπεραξία.
- Απόκτηση μέσω κρατικής επιχορήγησης¹⁷, το κράτος μεταβιβάζει ή διαθέτει άυλα περιουσιακά στοιχεία σε μία οικονομική οντότητα δωρεάν ή έναντι τεκμαρτής αντιπαροχής. Το ΔΠΛ 20 "Λογιστική Κρατικών Επιχορηγήσεων" ορίζει ότι η οικονομική οντότητα πρέπει να αποτιμήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο και την επιχορήγηση στην εύλογη αξία.
- Ανταλλαγές περιουσιακών στοιχείων¹⁸, μπορεί να γίνει ανταλλαγή ενός ή περισσότερων άυλων περιουσιακών στοιχείων με μη χρηματικό περιουσιακό στοιχείο ή στοιχεία ή συνδυασμό χρηματικών και μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων. Το κόστος τέτοιου άυλου περιουσιακού στοιχείου αποτιμάται στην εύλογη αξία εκτός αν (α) η συναλλαγή ανταλλαγής στερείται εμπορικής ουσίας ή (β) δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία ούτε του περιουσιακού στοιχείου που παραλήφθηκε ούτε του περιουσιακού στοιχείου που παραχωρήθηκε.

3.2.4.2 Εσωτερικά δημιουργούμενη υπεραξία και Εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία

Το ΔΛΠ 38 δεν επιτρέπει στην οικονομική οντότητα να αναγνωρίσει την εσωτερικώς δημιουργούμενη υπεραξία ως άυλο περιουσιακό στοιχείο, καθώς δεν είναι δυνατή η αξιόπιστη αποτίμησή της στο κόστος, αλλά ούτε και προκύπτει από κάποιο συμβατικό ή άλλο δικαίωμα¹⁹.

Σχετικά με τα εσωτερικά δημιουργούμενα περιουσιακά στοιχεία, η οικονομική οντότητα αντιμετωπίζει δυσκολίες επί της πιθανότητας δημιουργίας μελλοντικών ωφελειών και της αξιόπιστης αποτίμησης αυτών. Για παράδειγμα, δεν είναι ευκόλως διακριτή σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο η υπεραξία αυτού από το κόστος του. Για το λόγο αυτό, το

¹⁶ ΔΛΠ 38, παρ. 33.

¹⁷ ΔΛΠ 38, παρ. 44.

¹⁸ ΔΛΠ 38, παρ. 45.

¹⁹ ΔΛΠ 38, παρ. 48.

πρότυπο οριοθετεί δύο φάσεις στην δημιουργία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου, (1) την φάση τη έρευνας και (2) την φάση της ανάπτυξης. Στις παραγράφους 52-57 του ΔΛΠ 38 παρέχονται ορισμοί των δύο φάσεων και ο χειρισμός των δαπανών σε κάθε φάση.

Στη φάση της έρευνας, η οικονομική οντότητα δεν είναι σε θέση να αποδείξει την ύπαρξη ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου, εν δυνάμει μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών, οπότε και όλες οι δαπάνες αναγνωρίζονται πάντα ως έξοδα. Τέτοια έξοδα αφορούν δραστηριότητες για απόκτηση νέων γνώσεων και δραστηριότητες σε αναζήτηση εναλλακτικών υλικών, συσκευών, διαδικασιών, προϊόντων, συστημάτων και υπηρεσιών.

Στη φάση της ανάπτυξης, παρέχεται η δυνατότητα στην οικονομική οντότητα να αναγνωρίσει ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο υπό προϋποθέσεις. Καλείται, επομένως, να αποδείξει²⁰ :

- την τεχνική δυνατότητα ολοκλήρωσης του άυλου περιουσιακού στοιχείου, με στόχο την διαθεσιμότητά του για χρήση ή την πώληση αυτού.
- την πρόθεσή της να ολοκληρώσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο και να χρησιμοποιήσει ή πωλήσει αυτό.
- την ικανότητα της να χρησιμοποιήσει ή να πωλήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο.
- πως το άυλο περιουσιακό στοιχείο θα δημιουργήσει πιθανά μελλοντικά οικονομικά οφέλη.
- τη διαθεσιμότητα των κατάλληλων τεχνικών, οικονομικών και άλλων πόρων για να ολοκληρώσει την ανάπτυξη και να χρησιμοποιήσει ή πωλήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο
- την ικανότητα της να αποτιμά αξιόπιστα τις αποδοτέες δαπάνες στο άυλο περιουσιακό στοιχείο, κατά τη διάρκεια της αναπτύξεώς του.

Η αξία καταχώρησης ενός εσωτερικώς δημιουργούμενου άυλου περιουσιακού στοιχείου είναι το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από την ημερομηνία που το άυλο περιουσιακό στοιχείο για πρώτη φορά πληροί τα κριτήρια αναγνώρισης των παραγράφων 21, 22 και 57. Η παράγραφος 71 απαγορεύει επαναφορά δαπανών που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως ως έξοδα²¹. Το κόστος ενός εσωτερικώς δημιουργούμενου άυλου περιουσιακού στοιχείου εμπεριέχει κάθε άμεσα επιρριπτό κόστος που απαιτείται για τη δημιουργία, την παραγωγή και την προετοιμασία του περιουσιακού στοιχείου για τη λειτουργία που έχει προσδιορίσει η διοίκηση.

²⁰ ΔΛΠ 38, παρ. 57.

²¹ ΔΛΠ 38, παρ. 65.

3.2.5 Αναγνώριση Δαπάνης²²

Οι δαπάνες για ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο θα αναγνωρίζονται ως έξοδα, κατά την πραγματοποίησή τους, εκτός και αν αποτελούν μέρος του κόστους ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου που πληροί τα κριτήρια αναγνώρισης ή το στοιχείο αποκτάται μετά από μία συνένωση επιχειρήσεων και δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο. Εν προκειμένω, οι δαπάνες αυτές θα αποτελούν μέρος του ποσού που αποδίδεται στην υπεραξία κατά την ημερομηνία της απόκτησης (βλέπε Δ.Π.Χ.Π. 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων). Υπάρχουν, βέβαια, και περιπτώσεις όπου πραγματοποιούνται δαπάνες για να παρέχουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη σε μία οντότητα, αλλά κανένα άυλο περιουσιακό στοιχείο ή άλλο περιουσιακό στοιχείο δεν αποκτάται ή δημιουργείται, το οποίο μπορεί να αναγνωριστεί. Στις περιπτώσεις αυτές, οι δαπάνες αναγνωρίζονται ως έξοδα, με την πραγματοποίησή τους. Για παράδειγμα, εκτός αν αποτελεί μέρος του κόστους μιας συνένωσης επιχειρήσεων, οι δαπάνες για έρευνα αναγνωρίζονται ως έξοδα, όταν πραγματοποιούνται.

3.2.6 Επιμέτρηση μετά την Αναγνώριση²³

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 38, η οικονομική οντότητα μπορεί να επιλέξει μεταξύ δύο μεθόδων ως λογιστική της πολιτικής ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου μετά την αναγνώρισή του, είτε την μέθοδο του κόστους, είτε αυτή της αναπροσαρμογής. Επιλέγοντας την μέθοδο του κόστους, το άυλο περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται στο κόστος μείον κάθε σωρευμένη απόσβεση και κάθε σωρευμένη απομείωση ζημιάς απομείωσης. Από την άλλη μεριά, επιλέγοντας την μέθοδο αναπροσαρμογής, το άυλο περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται σε αναπροσαρμοσμένη αξία, η οποία ισούται με την εύλογη αξία του μείον κάθε μεταγενέστερη σωρευμένη απόσβεση και κάθε μεταγενέστερη σωρευμένη απομείωση ζημιάς απομείωσης. Στην περίπτωση αυτή όλα τα στοιχεία της κατηγορίας αποτιμώνται σε αναπροσαρμοσμένες αξίες, εκτός εάν υπάρχει ενεργός αγορά για αυτά. Η συγκεκριμένη μέθοδος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για επανεκτίμηση άυλων περιουσιακών στοιχείων τα οποία πρωτίτερα δεν

²² ΔΛΠ 38, παρ. 68.

²³ ΔΛΠ 38, παρ. 72-74.

έχουν αναγνωριστεί ως περιουσιακά στοιχεία ή αναγνωριστεί αρχικά με ποσά άλλα εκτός του κόστους. Αξιοσημείωτο είναι ότι η μέθοδος της αναπροσαρμογής εφαρμόζεται αποκλειστικά όταν το άυλο περιουσιακό στοιχείο αρχικά αναγνωρίζεται στο κόστος, ή έχει περιέλθει στην κυριότητα της οικονομικής οντότητας μέσω κρατικής επιχορήγησης και έχει αναγνωριστεί με τεκμαρτό ποσό²⁴.

Στην περίπτωση αναπροσαρμογής άυλου περιουσιακού στοιχείου, κάθε σωρευμένη απόσβεση είτε αναπροσαρμόζεται με την μεταβολή (πριν την απόσβεση), είτε συμψηφίζεται με την προ αποσβέσεων λογιστική αξία και το καθαρό ποσό επαναδιατυπώνεται με βάση το αναπροσαρμοσμένο²⁵.

Το άυλο περιουσιακό στοιχείο στην κατηγορία των αναπροσαρμοσμένων άυλων, το οποίο δεν μπορεί να αναπροσαρμοστεί, απεικονίζεται στο κόστος του μείον κάθε σωρευμένη απόσβεση και ζημία απομείωσης, όταν δεν υπάρχει ενεργό αγορά για το συγκεκριμένο. Εύλογη αξία αυτού είναι η αναπροσαρμοσμένη αξία κατά την ημερομηνία της τελευταίας αναπροσαρμογής μείον κάθε μεταγενέστερη σωρευμένη απόσβεση και κάθε μεταγενέστερη σωρευμένη απομείωση ζημιάς απομείωσης. Ακόμα, η έλλειψη ενεργούς αγοράς για ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη απομείωσής του και οφείλεται να εξεταστεί με βάση τον ΔΛΠ 36.

3.2.6.1 Απομείωση Αξίας Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων

Αν η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου μπορεί να προσδιορίζεται με παραπομπή σε μία ενεργός αγορά σε μία μεταγενέστερη ημερομηνία επιμέτρησης, η μέθοδος της αναπροσαρμογής εφαρμόζεται από αυτήν την ημερομηνία²⁶. Η θετική μεταβολή της λογιστικής αξίας λόγω αναπροσαρμογή καταχωρείται στην πίστωση της καθαρής θέσης, ενώ εάν αφορά αναστροφή προηγούμενης υποτίμησης περιουσιακού στοιχείου η οποία καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα, τότε και η αύξηση αυτή καταχωρείται σε αποτελεσματικό λογαριασμό²⁷. Από την άλλη σκοπιά, όταν υπάρχει μείωση της λογιστικής αξίας λόγω αναπροσαρμογής, αυτή η μείωση χρεώνεται στα αποτελέσματα, εκτός της περίπτωσης

²⁴ ΔΛΠ 38, παρ. 77.

²⁵ ΔΛΠ 38, παρ. 80.

²⁶ ΔΛΠ 38, παρ. 84.

²⁷ ΔΛΠ 38, παρ. 84-85.

χρέωσης απευθείας στη καθαρή θέση του πιστωτικού υπολοίπου σε πλεόνασμα αναπροσαρμογής του ιδίου περιουσιακού στοιχείου²⁸.

3.2.7 Ωφέλιμη Ζωή

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 38, η οικονομική οντότητα εκτιμά την ωφέλιμη ζωή των άυλων περιουσιακών στοιχείων της, εμφανίζοντας είτε περιορισμένη διάρκεια ωφέλιμης ζωής (υπολογίζοντας χρόνο ή αριθμό παραγωγικών μονάδων), είτε αόριστη διάρκεια ζωής. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με περιορισμένη διάρκεια ζωής αποσβένονται, ενώ εκείνα με αόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής δεν υπόκεινται σε απόσβεση²⁹.

Για την κατάταξη της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου, εξετάζονται, για να διαπιστωθεί εάν υπάρχει ημερομηνία λήξης της δημιουργίας καθαρών ταμειακών εισροών από τη χρήση του στοιχείου, οι παρακάτω αναφερόμενοι παράγοντες³⁰:

- Αναμενόμενη χρήση του περιουσιακού στοιχείου από την οντότητα και πιθανή αποτελεσματική διαχείριση από μία άλλη διευθυντική ομάδα,
- Σύγκριση του κύκλου παραγωγικής ζωής του άυλου με άλλα παρόμοια σε χρήση ή φύση από διαθέσιμες βάσεις πληροφοριών,
- Τυχόν απαξίωση του άυλου, πχ τεχνική, τεχνολογική,
- Επίπεδο σταθερότητας του κλάδου του περιουσιακού στοιχείου και της μεταβολή στη ζήτηση της αγοράς για προϊόντα ή υπηρεσίες προερχόμενες από το άυλο,
- Τυχόν σχέση της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου με την ωφέλιμη ζωή άλλων περιουσιακών στοιχείων της οντότητας.
- Δράσεις των ήδη υπαρχόντων ή δυνητικών ανταγωνιστών,
- Τυχόν δαπάνες για την συντήρηση του άυλου με στόχο την απολαβή μελλοντικών οικονομικών ωφελειών,
- Διάρκεια ελέγχου επί του άυλου και τυχόν ύπαρξη νομικών ή άλλων ορίων επί της χρήσης αυτού

²⁸ ΔΛΠ 38, παρ. 86.

²⁹ ΔΛΠ 38, παρ. 89.

³⁰ ΔΛΠ 38, παρ. 90.

3.2.7.1 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία με Περιορισμένη Ωφέλιμη Ζωή³¹

Η απόσβεση των στοιχείων αυτών ξεκινά από την στιγμή που είναι διαθέσιμα προς χρήση, τοποθετημένα και ήδη στην απαιτούμενη από την διοίκηση κατάσταση. Οι ετήσιες αποσβέσεις είναι σε συνάρτηση της ωφέλιμης ζωής και αφαιρούμενης της πιθανής υπολειμματικής αξίας του άυλου, κατανεμημένες συστηματικά. Η οικονομική οντότητα οφείλει να ακολουθήσει τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 5 "*Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία*" και να παύσει την απόσβεση του στοιχείου όταν το κατατάσσει ως διαθέσιμο προς πώληση. Ακόμα, σε κάθε χρήση υποχρεούται να ελέγξει την ωφέλιμη ζωή του άυλου περιουσιακού στοιχείου και πιθανή αλλαγή της διάρκειας της ωφέλιμης ζωής από αόριστη σε περιορισμένη συνιστά ένδειξη απομείωσης του συγκεκριμένου άυλου, χειριζόμενη από τις διατάξεις του ΔΛΠ 36.

3.2.7.2 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία με Αόριστη Ωφέλιμη Ζωή³²

Τα εν λόγω άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν αποσβένονται και σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, εξετάζονται για απομείωση μέσω σύγκρισης του ανακτήσιμου ποσού τους με την λογιστική αξία τους σε ετήσια βάση ή όποτε εντοπιστούν ενδείξεις απομείωσής του³³.

3.2.8 Αποσύρσεις και Διαθέσεις³⁴

Η οικονομική οντότητα προβαίνει σε διαγραφή ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου (1) κατά την διάθεσή του ή (2) όταν δεν προσδοκά σε μελλοντικά οικονομικά οφέλη είτε λόγω χρήσης, είτε λόγω διάθεσής του. Το αποτέλεσμα της διαγραφής, κέρδος ή ζημιά, συνιστά την διαφορά του καθαρού προϊόντος της διάθεσης (αν υπάρχει) και της λογιστικής του αξίας, και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, με εξαίρεση ορισμένες περιπτώσεις του ΔΛΠ 17 οι οποίες

³¹ ΔΛΠ 38, παρ. 97.

³² ΔΛΠ 38, παρ. 107.

³³ Βλ. 3.2.5 Αναγνώριση Απομειωμένου Περιουσιακού Στοιχείου.

³⁴ ΔΛΠ 38, παρ. 112-117.

ορίζουν διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση. Τονίζεται πως στα έσοδα δεν καταχωρούνται τυχόν κέρδη από την άνω ενέργεια.

Κατά την διάθεση του άυλου περιουσιακού στοιχείου εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΔΛΠ 18 (πώληση) ή του ΔΛΠ 17 (πώληση και επαναμίσθωση). Το αντάλλαγμα που πρέπει να ληφθεί κατά τη διάθεση άυλου περιουσιακού στοιχείου αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία. Αν η πληρωμή του άυλου περιουσιακού στοιχείου αναβληθεί, το αντάλλαγμα που λήφθηκε αναγνωρίζεται αρχικά στην ισοδύναμη τιμή μετρητοίς του. Η διαφορά μεταξύ του ονομαστικού ποσού του ανταλλάγματος και της ταμιακής τιμής μετρητοίς αναγνωρίζεται ως έσοδο τόκου σύμφωνα με το ΔΛΠ 18, αντανακλώντας την πραγματική απόδοση της απαίτησης³⁵.

3.2.9 Γνωστοποιήσεις³⁶

Η οντότητα θα γνωστοποιεί τα ακόλουθα για κάθε κατηγορία άυλων περιουσιακών στοιχείων διακρίνοντας μεταξύ εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων και άλλων άυλων περιουσιακών στοιχείων:

- αν οι ωφέλιμες ζωές είναι περιορισμένες ή αόριστες και, αν είναι περιορισμένες, τις ωφέλιμες ζωές και τους συντελεστές της απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν,
- τις μεθόδους απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν για άυλα περιουσιακά στοιχεία με περιορισμένες ωφέλιμες ζωές,
- την προ αποσβέσεων λογιστική αξία και οποιαδήποτε σωρευμένη απόσβεση (συναθροιζομένων των σωρευμένων ζημιών απομείωσης) έναρξης και τέλους περιόδου,
- το συγκεκριμένο κονδύλιο (τα συγκεκριμένα κονδύλια) της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων στην οποία η απόσβεση των άυλων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνεται,
- μία συμφωνία της λογιστικής αξίας κατά την αρχή και τη λήξη της περιόδου.

Η οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες για τα απομειωμένα άυλα περιουσιακά στοιχεία, σύμφωνα με το ΔΛΠ 36 επιπρόσθετα των πληροφοριών που απαιτούνται από την παράγραφο 118.

³⁵ ΔΛΠ 38, παρ. 116.

³⁶ Βλ. Ντζανάτος (2008) σελ 403-404

Γνωστοποιήσεις μπορεί να ανακύψουν από μεταβολές (ΔΛΠ 8): στην εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής του άυλου περιουσιακού στοιχείου, στη μέθοδο απόσβεσης ή στην υπολειμματική αξία τότε η οντότητα γνωστοποιεί επίσης τα ακόλουθα:

- για άυλο περιουσιακό στοιχείο το οποίο έχει αξιολογηθεί ως έχων αόριστη ωφέλιμη ζωή, τη λογιστική αξία εκείνου του περιουσιακού στοιχείου και τους λόγους που υποστηρίζουν την αξιολόγηση της αόριστης ωφέλιμης ζωής,
- περιγραφή κάθε άυλου περιουσιακού στοιχείου, την λογιστική αξία και την εναπομένουσα περίοδο απόσβεσης κάθε μεμονωμένα ουσιαστικού άυλου στις οικονομικές καταστάσεις,
- για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν μέσω μίας κρατικής επιχορήγησης και αρχικώς αναγνωρίστηκαν στην εύλογη αξία την εύλογη αξία που αρχικώς αναγνωρίστηκε για αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, τη λογιστική αξία τους και αν επιμετρούνται μετά την αναγνώριση με τη μέθοδο του κόστους ή τη μέθοδο της αναπροσαρμογής, την ύπαρξη και τις λογιστικές αξίες των άυλων περιουσιακών στοιχείων των οποίων ο τίτλος κυριότητας είναι υπό όρους και τις λογιστικές αξίες των άυλων περιουσιακών στοιχείων που είναι ενεχυριασμένα σε εξασφάλιση υποχρεώσεων.
- το ποσό των συμβατικών δεσμεύσεων για την απόκτηση άυλων περιουσιακών στοιχείων.

3.3 ΔΛΠ 36 "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων"

3.3.1 Σκοπός ΔΛΠ 36

Το ΔΛΠ 36 "*Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων*" σχετίζεται με τις απομειώσεις στον λογιστικό χειρισμό, την παρουσίαση στις οικονομικές καταστάσεις και τις γνωστοποιήσεις επί αυτών. Το ΔΛΠ 36 επιδιώκει να διασφαλίσει ότι, τα περιουσιακά στοιχεία μίας οικονομικής οντότητας δεν αποτιμώνται σε αξίες μεγαλύτερες του ανακτήσιμου ποσού τους³⁷. Με εξαίρεση την υπεραξία και ορισμένα άυλα περιουσιακά στοιχεία, για τα οποία απαιτείται ετήσιος έλεγχος απομείωσης, οι οικονομικές οντότητες υποχρεούνται να

³⁷ Ανακτήσιμο Ποσό: το υψηλότερο ποσό μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένη κατά τα κόστη διάθεσης και της αξίας λόγω χρήσης.

διενεργήσουν έλεγχο απομείωσης όποτε υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης του στοιχείου αυτού, και ο έλεγχος αυτός να πραγματοποιηθεί για μία Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ ή CGU)³⁸.

3.3.2 Πεδίο Εφαρμογής του ΔΛΠ 36³⁹

Το ΔΛΠ 36, διασφαλίζοντας ότι τα περιουσιακά στοιχεία δεν αποτιμώνται σε αξία μεγαλύτερη του ανακτήσιμου ποσού τους και καθορίζοντας τον τρόπο προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού, εφαρμόζεται για την λογιστική απομείωση όλων των περιουσιακών στοιχείων. Μεταξύ άλλων, βρίσκει εφαρμογή για τις εδαφικές εκτάσεις, τις κτηριακές εγκαταστάσεις, τα μηχανήματα και τον μηχανολογικό εξοπλισμό, επενδύσεις αποτιμώμενες στο κόστος, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, την υπεραξία, συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες, συνδεδεμένες επιχειρήσεις και κοινοπραξίες αποτιμώμενες στο κόστος και, τέλος, περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν επανεκτιμηθεί υπό το ΔΛΠ 16 "*Ενσώματες Ακινητοποιήσεις*" και ΔΛΠ 38 "*Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία*". Από το ΔΛΠ 36 εξαιρούνται περιουσιακά στοιχεία⁴⁰ για τα οποία υπάρχει ειδικό καθεστώς, εντάσσοντάς τα σε άλλο πρότυπο.

3.3.3 Αναγνώριση Απομειωμένου Περιουσιακού Στοιχείου

Στο τέλος κάθε χρήσης, η οικονομική οντότητα είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης των περιουσιακών της στοιχείων. Το ΔΛΠ 36 παρέχει μία λίστα από εξωτερικές και εσωτερικές πηγές πληροφόρησης, ενδεικτικές για την απομείωση

³⁸ Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ): Όταν ένα περιουσιακό στοιχείο δεν μπορεί να αποτιμηθεί μεμονωμένα και να οριστεί επί αυτού ανακτήσιμο ποσό, δημιουργώντας όμως ταμειακές εισροές σε συνδυασμό με άλλα περιουσιακά στοιχεία, το περιουσιακό στοιχείο εντάσσεται σε μία ΜΔΤΡ.

³⁹ ΔΛΠ 36, παρ. 2.

⁴⁰ Αποθέματα (ΔΛΠ 2), περιουσιακά στοιχεία από συμβάσεις κατασκευής έργων (ΔΛΠ 11), αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 12), περιουσιακά στοιχεία από παροχές προς εργαζομένους (ΔΛΠ 19), χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 32), επενδύσεις σε ακίνητα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία (ΔΛΠ 40), βιολογικά περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με την γεωργική δραστηριότητα (ΔΛΠ 41), άυλα περιουσιακά στοιχεία από συμβατικά δικαιώματα του ασφαλιστικού φορέα σύμφωνα με τα ασφαλιστήρια συμβόλαια (ΔΠΧΑ 4), Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση (ΔΠΧΑ 5).

περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση ύπαρξης ενδείξεων απομείωσης, πρέπει να υπολογιστεί το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου⁴¹.

Εξωτερικές Πηγές:

- Μείωση της αγοραίας αξίας
- Εξελίξεις τεχνολογικές, οικονομικές ή νομικές με αρνητική επίπτωση
- Αύξηση των αγοραίων επιτοκίων ή άλλων ποσοστών απόδοσης
- Η λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης να είναι υψηλότερη από την αγοραία αξία της επιχείρησης.

Εσωτερικές Πηγές:

- Φυσική καταστροφή ή απαξίωση του περιουσιακού στοιχείου
- Περιουσιακό στοιχείο σε αδράνεια, μέρος αναδιάρθρωσης ή σε πρόγραμμα πώλησης
- Οικονομική απόδοση της επιχείρησης χειρότερη από ότι αναμενόταν
- Για επενδύσεις σε θυγατρικές, συνδεδεμένες επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν, ή το ληφθέν μέρος ξεπερνά τα συνολικά έσοδα της θυγατρικής, συνδεδεμένης επιχείρησης.

Οι συγκεκριμένες λίστες δημιουργήθηκαν για να προσφέρουν ορισμένες ενδείξεις και όχι να τις εξαντλήσουν. Ακόμα, μία ένδειξη απομείωσης μπορεί να υποδεικνύει ότι, η ωφέλιμη ζωή, η μέθοδος απόσβεσης ή η υπολειμματική αξία του περιουσιακού στοιχείου χρήζουν αναθεώρησης ή τροποποίησης.⁴²

Το ανακτήσιμο ποσό⁴³ για τους παρακάτω τύπους άυλων περιουσιακών στοιχείων οφείλεται να υπολογίζεται ετησίως, είτε υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης, είτε όχι. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο πιο πρόσφατος υπολογισμός του ανακτήσιμου ποσού σε προηγούμενη χρήση μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον έλεγχο απομείωσης για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο στην τρέχουσα χρήση⁴⁴:

- άυλο περιουσιακό στοιχείο με αόριστη ωφέλιμη ζωή,
- άυλο περιουσιακό στοιχείο μη διαθέσιμο προς χρήση,
- υπεραξία αποκτηθείσα από συνενώσεις επιχειρήσεων.

⁴¹ ΔΛΠ 36, παρ. 9.

⁴² ΔΠΛ 36, παρ. 17.

⁴³ το υψηλότερο ποσό μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένη κατά τα κόστη διάθεσης και της αξίας λόγω χρήσης.

⁴⁴ ΔΛΠ 36, παρ. 10.

3.3.4 Προσδιορισμός Ανακτήσιμου Ποσού

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, εάν η εύλογη αξία⁴⁵ του περιουσιακού στοιχείου μείον τα κόστη διάθεσης ή η αξία λόγω χρήσης είναι υψηλότερη της λογιστικής αξίας, δεν είναι απαραίτητος ο υπολογισμός και των δύο αξιών και το περιουσιακό στοιχείο δεν απομειώνεται.⁴⁶ Εάν η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί, τότε ανακτήσιμο ποσό ορίζεται η αξία λόγω χρήσης⁴⁷. Στην περίπτωση των περιουσιακών στοιχείων που πρόκειται να πωληθούν, ανακτήσιμο ποσό θεωρείται η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης⁴⁸.

Η εύλογη αξία προσδιορίζεται με γνώμονα το ΔΠΧΑ 13 "*Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας*" και τα κόστη διάθεσης αφορούν μόνο τα άμεσα έξοδα, (έξοδα δικηγόρων, έξοδα μεταφοράς), τα οποία θα καταστήσουν το περιουσιακό στοιχείο έτοιμο προς διάθεση⁴⁹.

Ο υπολογισμός της αξίας λόγω χρήσης⁵⁰ θα πρέπει να αντανakλά τα παρακάτω στοιχεία⁵¹

- μία εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, που η οικονομική οντότητα εκτιμά ότι θα λάβει από το περιουσιακό στοιχείο
- προσδοκίες για πιθανές διακυμάνσεις στην αξία και στο χρόνο αυτών των ταμειακών ροών
- την διαχρονική αξία χρήματος, εκπροσωπημένη από το ελεύθερο από τον κίνδυνο επιτόκια της αγοράς
- μία χρηματική εκτίμηση επί τη αβεβαιότητας, σύμφυτης του περιουσιακού στοιχείου
- άλλοι παράγοντες, όπως η έλλειψη ρευστότητας, που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη στην σύνταξη των μελλοντικών ταμειακών ροών, τις οποίες η οικονομική οντότητα εκτιμά ότι θα αντλήσει από το περιουσιακό στοιχείο.

⁴⁵ Το ποσό για το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα ανταλασσόταν ή μια υποχρέωση θα διακανονιζόταν μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με επίγνωση και με τη θέληση τους σε μια συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση.

⁴⁶ ΔΛΠ 36, παρ. 19.

⁴⁷ ΔΛΠ 36, παρ. 20.

⁴⁸ ΔΛΠ 36, παρ. 21.

⁴⁹ ΔΛΠ 36, παρ. 28.

⁵⁰ Η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από τη συνεχή χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας ΜΔΤΡ, και από τη διάθεσή του (της) στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του (της).

⁵¹ ΔΛΠ 36, παρ. 30.

Η εκτίμηση των ταμειακών ροών οφείλει να βασίζεται σε λογικές και ρεαλιστικές υποθέσεις, στους πρόσφατους προϋπολογισμούς και προβλέψεις, και στα αποτελέσματα για τις περιόδους πέραν των προϋπολογισμένων⁵². Το ΔΛΠ 36 προτείνει οι προϋπολογισμοί και οι προβλέψεις να μην ξεπερνούν την πενταετία. Επίσης, η διοίκηση της οικονομικής οντότητας θα πρέπει να αξιολογεί την ρεαλιστικότητα των υποθέσεων της ερευνώντας τις αιτίες των διαφοροποιήσεων μεταξύ των προηγούμενων εκτιμήσεων ταμειακών ροών και των τελικών καταστάσεων ταμειακών ροών⁵³. Οι εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών προτείνεται να μην περιλαμβάνουν εισροές και εκροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες ή ελαφρύνσεις - επιβαρύνσεις του φόρου εισοδήματος⁵⁴.

Σχετικά με τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, επιτόκιο προεξόφλησης λαμβάνεται το επιτόκιο προ φόρων, το οποίο αντανακλά τις πρόσφατες αγοραίες αξιολογήσεις της χρονικής αξίας του χρήματος και των κινδύνων γύρω από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο⁵⁵. Το επιτόκιο προεξόφλησης δεν πρέπει να αντανακλά κινδύνους για τους οποίους ήδη οι μελλοντικές ταμειακές ροές έχουν τροποποιηθεί, και θα πρέπει να ισούται με το επιτόκιο απόδοσης, που οι επενδυτές θα επιθυμούσαν εάν ήταν να επιλέξουν μία επένδυση η οποία θα δημιουργούσε ταμειακές ροές ισοδύναμες με τις προσδοκώμενες από το περιουσιακό στοιχείο⁵⁶. Στην απομείωση ενός μεμονωμένου περιουσιακού στοιχείου ή ενός χαρτοφυλακίου, το επιτόκιο προεξόφλησης είναι το επιτόκιο, που η οικονομική οντότητα θα πλήρωνε σε μία πρόσφατη αγοραία συναλλαγή για να δανειστεί ώστε να αγοράσει το μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο ή όλο το χαρτοφυλάκιο. Αν δεν είναι διαθέσιμο αυτό το επιτόκιο, ένα αντιπροσωπευτικό επιτόκιο οφείλει να χρησιμοποιηθεί το οποίο να αντανακλά την διαχρονική αξία του χρήματος επί της οικονομικής ζωής του περιουσιακού στοιχείου, όπως και τον κίνδυνο χώρας (country risk), τον κίνδυνο συναλλάγματος, τον κίνδυνο τιμών και τον κίνδυνο που πηγάζει στις ταμειακές ροές.

3.3.5 Αναγνώριση Ζημιάς Απομείωσης

⁵² ΔΛΠ 36, παρ. 33.

⁵³ ΔΛΠ 36, παρ. 34.

⁵⁴ ΔΛΠ 36, παρ. 50.

⁵⁵ ΔΛΠ 36, παρ. 55.

⁵⁶ ΔΛΠ 36, παρ. 56.

Το ΔΛΠ 36 επιβάλλει η οικονομική οντότητα να αναγνωρίσει ζημιά λόγω απομείωσης ενός περιουσιακού στοιχείου⁵⁷, όταν το ανακτήσιμο ποσό υπολείπεται της λογιστικής αξίας⁵⁸. Το ποσό αυτό καταχωρείται ως έξοδο στην τρέχουσα κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, εκτός και αν αφορά αναπροσαρμοσμένο περιουσιακό στοιχείο⁵⁹. Αναγνωρίζοντας την απομείωση σε ένα περιουσιακό στοιχείο, επιβάλλεται και η αναπροσαρμογή των αποσβέσεων του, με αποτέλεσμα την κατανομή της αναθεωρημένης λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου, λαμβάνοντας υπόψη την τυχόν υπολειμματική αξία του στοιχείου και την υπολειπόμενη ωφέλιμη ζωή του⁶⁰.

Στην περίπτωση όπου το ανακτήσιμο ποσό δεν μπορεί να υπολογιστεί επί ενός μεμονωμένου περιουσιακού στοιχείου, το στοιχείο αυτό εντάσσεται σε μία ΜΔΤΡ, και εξετάζεται συνολικά για απομείωση⁶¹. Η ΜΔΤΡ είναι η μικρότερη αναγνωρισμένη ομάδα περιουσιακών στοιχείων, η οποία δημιουργεί ταμειακές εισροές έντονα εξαρτημένες σε ταμειακές εισροές από άλλα περιουσιακά στοιχεία.

3.3.6 Απομείωση Υπεραξίας

Σε κάθε συνένωση επιχειρήσεων είναι δυνατό να προκύψει υπεραξία, συγκρίνοντας το τίμημα της εξαγοράς και της εύλογης αξίας του αποκτηθέντος μεριδίου. Το ποσό της υπεραξίας περικλείει τα μελλοντικά οφέλη που θα προκύψουν προς όφελος της αγοράστριας εταιρίας. Η οικονομική οντότητα υποχρεούται σε ετήσιο έλεγχο απομείωσης επί της καταγεγραμμένης υπεραξίας⁶². Για τον έλεγχο απομείωσης, η υπεραξία όπου δεν συνδέεται άμεσα με μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία, κατανέμεται σε κάθε ΜΔΤΡ της αγοράστριας εταιρίας ή σε ομάδες ΜΔΤΡ, που αναμένεται να ωφεληθούν, ανεξαρτήτως εάν τα άλλα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της αποκτημένης εταιρίας αντιστοιχούν σε αυτές τις ΜΔΤΡ. Κάθε ΜΔΤΡ και ομάδα αυτών στις οποίες κατανέμεται η υπεραξία πρέπει να αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο μέσα στην οικονομική οντότητα στο οποίο η

⁵⁷ Η αξία η οποία προκύπτει εάν από την λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας ΜΔΤΡ αφαιρεθεί το ανακτήσιμο ποσό τους.

⁵⁸ ΔΛΠ 36, παρ. 59.

⁵⁹ ΔΛΠ 36, παρ. 60.

⁶⁰ ΔΛΠ 36, παρ. 63.

⁶¹ ΔΛΠ 36, παρ. 66.

⁶² ΔΛΠ 36, παρ. 96.

υπεραξία εποπτεύεται για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης και δεν πρέπει να μεγαλύτερη από ένα λειτουργικό τομέα όπως αυτός ορίζεται στο ΔΠΧΑ 8.

Για μία ΜΔΤΡ, στην οποία έχει κατανεμηθεί ποσό της υπεραξίας, παρουσιάζεται επιτακτικός ο έλεγχος τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, συγκρίνοντας την λογιστική αξία της ΜΔΤΡ με το ανακτήσιμο ποσό της⁶³. Όταν το ανακτήσιμο ποσό της ΜΔΤΡ υπερβαίνει την λογιστική της αξία, τότε ούτε η ΜΔΤΡ ούτε η υπεραξία που εμπεριέχεται σε αυτή υπόκειται σε απομείωση. Στην αντίθετη, όμως περίπτωση, όπου η λογιστική αξία της ΜΔΤΡ ξεπερνάει το ανακτήσιμο ποσό της, η οικονομική οντότητα οφείλει να αναγνωρίσει ζημιά λόγω απομείωσης.

Η ζημιά λόγω απομείωσης κατανέμεται, ώστε να μειώσει την λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων της ΜΔΤΡ⁶⁴. Αρχικά, μειώνεται η λογιστική αξία της υπεραξία κατανεμηθείσας στην μονάδα και μετά μειώνεται η λογιστική αξία των λοιπών περιουσιακών στοιχείων αναλογικά επί της βάσης. Η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου δεν ενδείκνυται προς μείωση κάτω από το υψηλότερο εκ των τριών: 1) της εύλογης αξίας μείον τα κόστη διάθεσης, 2) της αξίας λόγω χρήσης και 3) του μηδενός⁶⁵.

3.3.7 Αναστροφή Ζημιάς λόγω Απομείωσης

Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς, οφείλεται να εξεταστεί εάν υπάρχουν ενδείξεις οι οποίες να μαρτυρούν ότι μία ζημιά απομείωσης, που είχε αναγνωριστεί, δεν υφίσταται πλέον ή έχει μειωθεί. Σε μία τέτοια περίπτωση μπορεί να γίνει αναστροφή απομείωσης, εφόσον πρώτα εκτιμηθεί το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου ή της ΜΔΤΡ ή της ομάδας ΜΔΤΡ⁶⁶. Η αναστροφή αυτή, δηλαδή η αύξηση της λογιστικής αξίας του στοιχείου μπορεί να είναι ίση ή μικρότερη του ποσού μέχρι του οποίου το στοιχείο αυτό θα είχε αποτιμηθεί εάν δεν είχε λάβει χώρα η απομείωσή του⁶⁷. Η αναστροφή αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα είτε ως κέρδος (έσοδο), εξαιρουμένων των αναπροσαρμοσμένων περιουσιακών στοιχείων, και παράλληλα, αναπροσαρμόζονται οι αποσβέσεις επί του

⁶³ ΔΛΠ 36, παρ. 90.

⁶⁴ ΔΛΠ 36, παρ. 104.

⁶⁵ ΔΛΠ 36, παρ. 105.

⁶⁶ Βλ. Νεγκάκης Χρήστος (2015), σελ 291.

⁶⁷ ΔΛΠ 36, παρ. 117.

περιουσιακού στοιχείου με τρόπο ίδια με εκείνο της απομείωσης⁶⁸. Τέλος, το ΔΛΠ 36 απαγορεύει την αναστροφή ζημιάς λόγω απομείωσης για την υπεραξία⁶⁹.

3.3.8 Γνωστοποιήσεις

Κατά κατηγορία περιουσιακών στοιχείων⁷⁰ υποχρεούται σε γνωστοποίηση 1) οι ζημιές απομείωσης της περιόδου αναφοράς αναγνωρισμένες στα Αποτελέσματα και τους επιμέρους λογαριασμούς όπου εμφανίζονται, 2) οι αναστροφές ζημιών απομείωσης της περιόδου αναφοράς αναγνωρισμένες στα Αποτελέσματα και τους επιμέρους λογαριασμούς όπου εμφανίζονται, 3) οι ζημιές απομείωσης της περιόδου αναφοράς αναγνωρισμένες στην Καθαρή θέση, 4) οι αναστροφές ζημιών απομείωσης της περιόδου αναφοράς αναγνωρισμένες στην Καθαρή Θέση.

Κατά τομέα αναφοράς⁷¹ υποχρεούται σε γνωστοποίηση 1) το συνολικό ποσό των ζημιών απομείωσης και των αναστροφών ζημιών απομείωσης αναγνωρισμένες στα Αποτελέσματα, 2) το συνολικό ποσό των ζημιών απομείωσης και των αναστροφών ζημιών απομείωσης αναγνωρισμένες στην Καθαρή Θέση.

Στην περίπτωση μεμονωμένης ζημιάς απομείωσης - αναστροφή ζημιάς απομείωσης⁷² η οποία είναι ουσιαστικής σημασίας, γνωστοποιούνται 1) τα γεγονότα και οι συνθήκες που οδήγησαν στην ζημιά απομείωσης, 2) το ποσό της ζημιάς απομείωσης ή της αναστροφής ζημιάς απομείωσης, 3) το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο, την φύση και τον τομέα με τον οποίο σχετίζεται, 4) εάν το ανακτήσιμο ποσό είναι η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης, τη βάση προσδιορισμού της με βάση το ΔΠΧΑ 13, 5) εάν το ανακτήσιμο ποσό είναι η αξία λόγω χρήσης ή η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης χρησιμοποιώντας πρόσφατη τεχνική⁷³, γνωστοποιείται και το φετινό αλλά και το περσινό προεξοφλητικό επιτόκιο. Όταν πρόκειται για ΜΔΤΡ στην περίπτωση ζημιάς απομείωσης ή αναστροφή ζημιάς απομείωσης γνωστοποιούνται όλα τα παραπάνω αλλά και περιγραφή της ΜΔΤΡ, ο πρωτεύοντας τομέας (αν υπάρχει), το ποσό κατά ομάδα περιουσιακών στοιχείων της ΜΔΤΡ,

⁶⁸ ΔΛΠ 36, παρ. 121.

⁶⁹ ΔΛΠ 36, παρ. 124.

⁷⁰ ΔΛΠ 36, παρ. 126.

⁷¹ ΔΛΠ 36, παρ. 129.

⁷² ΔΛΠ 36, παρ. 130.

⁷³ Τροποποίηση από Recoverable Amount of Disclosures for Non-Financial Assets, με ισχύ από 1/1/2014.

και τέλος σε περίπτωση αλλαγής της δομής της ΜΔΤΡ περιγράφεται η αλλαγή και παρέχεται αιτιολόγηση αυτής⁷⁴.

Για τις ζημιές απομείωσης και τις αναστροφές ζημιών απομείωσης που δεν αναλύονται ατομικά, γνωστοποιούνται οι κύριες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων και οι κύριες ΜΔΤΡ που επηρεάζονται, και οι κύριοι λόγοι και οι συνθήκες που οδήγησαν στο γεγονός⁷⁵.

Για κάθε ΜΔΤΡ που έχει σημαντική υπεραξία ή άυλα αόριστης διάρκειας γνωστοποιούνται όλα τα παρακάτω⁷⁶

- λογιστική αξία της υπεραξίας ,
- λογιστική αξία του άθλου αόριστης διάρκειας ,
- βάση υπολογισμού του ανακτήσιμου ποσού (εύλογη αξία μείον κόστη διάθεσης ή αξία λόγω χρήσης),
- αν το ανακτήσιμο ποσό υπολογίστηκε με την αξία λόγω χρήσης
 - i. τις βασικές παραδοχές για την εξέλιξη των ταμειακών ροών,
 - ii. για κάθε βασική παραδοχή, αν βασίζεται σε ιστορικά στοιχεία ή εξωτερικά δεδομένα,
 - iii. εάν δεν βασίζεται, που διαφέρει και γιατί υπάρχει η διαφορά,
 - iv. η περίοδος των ταμειακών ροών που στηρίζεται σε Business Plan και αν υπάρχει μεγαλύτερη γιατί,
 - v. ο συντελεστής ανάπτυξης (growth) που χρησιμοποιήθηκε πέρα από την περίοδο του Business Plan,
 - vi. αιτιολογία της επιλογής του συντελεστή, ιδιαίτερα αν αποκλίνει από την αγορά, τη χώρα ή το προϊόν ,
 - vii. το προεξοφλητικό επιτόκιο,
- αν το ανακτήσιμο ποσό υπολογίστηκε με την εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης
 - i. αν η εύλογη αξία υπολογίστηκε με βάση αποδείξιμες αγοραίες τιμές ή όχι,
 - ii. αν όχι, τις βασικές παραδοχές που έγιναν για τον υπολογισμό ,
 - iii. αν όχι, αν οι παραδοχές βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα ή εξωτερικές πηγές πληροφόρησης και αν όχι, γιατί διαφέρουν,
- αν από την ανάλυση ευαισθησίας, υπάρχει περίπτωση όπου με τη μεταβολή μίας παραδοχής η λογιστική αξία γίνεται μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό, αλλά δεν

⁷⁴ ΔΛΠ 36, παρ. 130.

⁷⁵ ΔΛΠ 36, παρ. 131.

⁷⁶ Βλ. Ντζανάτος (2008), σελ. 378-379.

έγινε απομείωση, γιατί η μέση αξία που λήφθηκε υπόψη είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξίας, τότε γνωστοποιείται

- i. το ποσό που προέκυψε με την παραδοχή που έγινε (χωρίς την μεταβολή),
- ii. πόσο υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό την λογιστική αξία, όπως τελικά υπολογίστηκε,
- iii. πόσο πρέπει να μεταβληθεί η παραδοχή που λήφθηκε τελικά υπόψη, για να υπάρχει ισότητα λογιστικής αξίας με ανακτήσιμο ποσό.

Αν όμως, η υπεραξία που μερίστηκε ή τα άυλα, συνολικά, είναι σημαντικά και για τις ΜΔΤΡ και χρησιμοποιήθηκαν παρόμοιες παραδοχές για τον υπολογισμό του ανακτήσιμου ποσού, τότε πρέπει να γνωστοποιηθούν⁷⁷

- η λογιστική αξία της υπεραξίας κατά ΜΔΤΡ,
- η λογιστική αξία του άυλου περιουσιακού στοιχείου αόριστης διάρκειας κατά ΜΔΤΡ ,
- οι βασικές παραδοχές ,
- αν οι βασικές παραδοχές βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία ή εξωτερικές πληροφορίες, και αν όχι, γιατί όχι

Αν υπάρχει υπεραξία που δεν έχει κατανεμηθεί στις ΜΔΤΡ, (επειδή δεν έχει οριστικοποιηθεί), αναφέρεται το γεγονός, το ποσό και ο λόγος που δεν έχει κατανεμηθεί.⁷⁸

3.4 ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων"

3.4.1 Σκοπός ΔΠΧΑ 3⁷⁹

Σκοπός του ΔΠΧΑ 3 είναι να ενισχυθεί η αξιοπιστία, η συνάφεια, η συγκρισιμότητα των πληροφοριών που παρέχονται στην συνένωση επιχειρήσεων και τι επιπτώσεις αυτών. Καθορίζει ακόμα, αρχές επί της αναγνώρισης και επιμέτρησης των αποκτημένων περιουσιακών στοιχείων, αναληφθείσων υποχρεώσεων και τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στον αποκτώμενο, του προσδιορισμού της υπεραξίας και τέλος, το πληροφορικό περιεχόμενο μέσω των υποχρεωτικών γνωστοποιήσεων, ώστε οι χρήστες των οικονομικών

⁷⁷ Βλ. Ντζανάτος (2008), σελ 379 .

⁷⁸ ΔΛΠ 36, παρ. 136.

⁷⁹ ΔΠΧΑ 3, παρ. 1.

καταστάσεων να μπορούν να αξιολογήσουν την φύση και την χρηματοοικονομική επίδραση της συνένωσης επιχειρήσεων .

Σε γενικές γραμμές, το πρότυπο ορίζει ότι, οι συνενώσεις των επιχειρήσεων πρέπει να λογιστικοποιούνται με την μέθοδο της απόκτησης. Επομένως, τα αναγνωρίσιμα στοιχεία του αποκτώμενης επιχείρησης (περιουσιακά στοιχεία, αναληφθείσες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις) αναγνωρίζονται στις εύλογες αξίες τους την ημερομηνία της απόκτησης, με παράλληλη αναγνώριση της τυχόν προκύπτουσας υπεραξίας, η οποία ακολουθεί τις διατάξεις του ΔΛΠ 36 σχετικά με την απομείωσή της. Σημειώνεται ότι η υπεραξία δεν αποσβένεται.

3.4.2 Πεδίο Εφαρμογής⁸⁰

Το παρών πρότυπο εφαρμόζεται κατά την λογιστικοποίηση μίας συνένωσης επιχειρήσεων, με εξαίρεση τις περιπτώσεις για:

- συνενώσεις επιχειρήσεων, συσπείρωσης ξεχωριστών οντοτήτων ή επιχειρήσεων για να δημιουργήσουν μια κοινοπραξία.
- συνενώσεις επιχειρήσεων για οντότητες ή επιχειρήσεις υπό κοινό έλεγχο.
- συνενώσεις επιχειρήσεων που αφορούν δύο ή περισσότερες αμοιβαίες οντότητες. συνενώσεις επιχειρήσεων στις οποίες ξεχωριστές οντότητες ή επιχειρήσεις συσπειρώνονται για να δημιουργήσουν μία αναφέρουσα οντότητα μόνο μέσω σύμβασης χωρίς να αποκτηθούν συμμετοχικά δικαιώματα.

3.4.3 Αναγνώριση Συνένωσης Επιχειρήσεων⁸¹

Συνένωση αναγνωρίζεται όταν μία οικονομική οντότητα (αποκτών) αναλάβει τον έλεγχο μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων (αποκτώμενος). Στην περίπτωση ελέγχου οικονομικών οντοτήτων, που δεν είναι όμως επιχειρήσεις, η συσπείρωση αυτή δεν αφορά συνένωση επιχειρήσεων. Ακόμα, η απόκτηση περιουσιακών στοιχείων που δεν συνιστούν επιχείρηση, επιμετρείται το κόστος τους βάση των εύλογων αξιών τους την ημερομηνία της απόκτησης.

⁸⁰ ΔΠΧΑ 3, παρ. 2-3.

⁸¹ ΔΠΧΑ 3, παρ. 3.

Λόγοι νομικοί, οικονομικοί, φορολογικοί και άλλοι μπορούν να οδηγήσουν στην συνένωση επιχειρήσεων. Η πραγματοποίησή της υλοποιείται μέσω έκδοσης ομολογιακών δανείων, μεταβίβαση μετρητών, ταμειακών ισοδύναμων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων ή τέλος συνδυασμός όλων ή μερικών των προαναφερόμενων τρόπων.

3.4.4 Λογιστική Αντιμετώπιση - Μέθοδος της Απόκτησης⁸²

Η λογιστικοποίηση των συνενώσεων επιχειρήσεων γίνεται μέσω της μεθόδου της απόκτησης. Η μέθοδος αυτή εξετάζεται από την πλευρά του αποκτώντος και απαιτεί ορισμένα στάδια:

1. Αναγνώριση του αποκτώντος⁸³,
2. Προσδιορισμός της ημερομηνίας απόκτησης,
3. Αναγνώριση και Επιμέτρηση των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων , αναληφθέντων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων,
4. Αναγνώριση και επιμέτρηση της υπεραξίας ή του οικονομικού οφέλους από την εν λόγω "αγορά ευκαιρίας".

3.4.4.1 Αναγνώριση του αποκτώντος⁸⁴

Το ΔΠΧΑ 10 "*Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις*" παρέχει καθοδήγηση για τον προσδιορισμό του αποκτώντος σε μία συνένωση επιχειρήσεων, δηλαδή η οικονομική οντότητα η οποία αποκτά τον έλεγχο του αποκτώμενου⁸⁵. Συμπληρωματικά της καθοδήγησης του ΔΠΧΑ 10, το ΔΠΧΑ 3 ξεκαθαρίζει τις περιπτώσεις όπου δεν διακρίνεται ευκόλως ο αποκτών σε μία συνένωση επιχειρήσεων. Επομένως, αποκτών είναι

- η οικονομική οντότητα, που μεταφέρει μετρητά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία
- η οικονομική οντότητα συνήθως (όχι πάντα), που
- η οικονομική οντότητα με το μεγαλύτερο μέγεθος περιουσιακών στοιχείων, εσόδων ή κερδών

⁸² ΔΠΧΑ 3, παρ. 5.

⁸³ Αποκτών είναι η οικονομική οντότητα που αποκτά τον έλεγχο του αποκτώμενου και αποκτώμενος είναι η επιχείρηση ή οι επιχειρήσεις τις οποίες ο αποκτών λαμβάνει τον έλεγχο σε μία συνένωση επιχειρήσεων.

⁸⁴ ΔΠΧΑ 3, παρ. 6-7.

⁸⁵ ΔΠΧΑ 3, παρ. 7.

- σε συνένωση πολλών επιχειρήσεων, προσοχή δίνεται στην οικονομική οντότητα η οποία ξεκινά την διαδικασία και των σχετικό μέγεθος των συνενωμένων οντοτήτων.

3.4.4.2 Ημερομηνία απόκτησης⁸⁶

Ο αποκτών λαμβάνει υπόψη όλα τα συναφή γεγονότα και τις συνθήκες για τον προσδιορισμό της ημερομηνίας απόκτησης, δηλαδή της ημερομηνίας κατά την οποία περιέρχεται στον έλεγχό του η αποκτώμενη. Ενδεχομένως η ημερομηνία απόκτηση να είναι προγενέστερη ή μεταγενέστερη της ανάληψης του ελέγχου.

3.4.4.3 Αναγνώριση και Επιμέτρηση αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων , αναληφθέντων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων⁸⁷

Το ΔΠΧΑ 3 επιβάλλει ορισμένους κανόνες σχετικά με την αναγνώριση και επιμέτρηση των στοιχείων που προκύπτουν από την συνένωση.

- Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία, αναληφθείσες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις αναγνωρίζονται ξεχωριστά από την υπεραξία, και
- όλα τα άνω παρατιθέμενα στοιχεία από την συνένωση αποτιμώνται κατά την ημερομηνία απόκτηση στην εύλογή τους αξία.

Ορισμένες εξαιρέσεις εγείρονται από το ΔΛΠ 37, 12, 19, και ΔΠΧΑ 2, 5.

Κατά την εφαρμογή αυτών των κανόνων, ο αποκτών κατατάσσει και προσδιορίζει τα στοιχεία επί συμβατικής βάσης, οικονομικών συνθηκών και λογιστικών ή άλλων συναφών πολιτικών κατά την ημερομηνία απόκτησης. Εξαιρέση αποτελούν οι μισθώσεις, λειτουργικές και χρηματοοικονομικές, και οι συμβάσεις με βάση τις συνθήκες κατά την έναρξη της ισχύος τους. Επιπροσθέτως, τα αποκτούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να αναγνωρίζονται και να αποτιμώνται στην εύλογη αξία αναλόγως με το εάν είναι μεμονωμένα ή προκύπτουν από άλλα συμβατικά δικαιώματα, ανεξαρτήτως του χρόνου αναγνώρισής τους από τον

⁸⁶ ΔΠΧΑ 3, παρ. 8-9.

⁸⁷ ΔΠΧΑ 3, παρ. 10-21.

αποκτώντα και της ημερομηνίας απόκτησης. Αυτό γίνεται, γιατί πάντα υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες για αξιόπιστη αποτίμηση της εύλογης αξίας τους.

3.4.4.4 Αναγνώριση και επιμέτρηση της υπεραξίας ή του οικονομικού οφέλους από την εν λόγω "αγορά ευκαιρίας"⁸⁸

Η υπεραξία, που αποκτάται σε μία συνένωση επιχειρήσεων αντιπροσωπεύει μία καταβολή του αποκτώντος εν όψει μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από περιουσιακά στοιχεία που δεν δύνανται να προσδιοριστούν μεμονωμένα και να αναγνωριστούν ξεχωριστά. Η υπεραξία αυτή δεν θα αποσβένεται. Αντίθετα, ο αποκτών θα την εξετάζει για απομείωση αξίας σε ετήσια βάση ή και πιο συχνά αν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν ότι θα μπορούσε να απομειωθεί η αξία, σύμφωνα με το ΔΛΠ 36. Η υπεραξία αποτελεί την διαφορά μεταξύ των ποσών

- του συνολικού αντιτίμου που καταβλήθηκε, της ποσότητας των μη ελεγχόμενων δικαιωμάτων και στην περίπτωση της σταδιακής απόκτησης ελέγχου εξετάζεται κατά την ημερομηνία απόκτησης η εύλογη αξία του ποσοστού που κατείχε προηγουμένως ο αποκτών, και
- η καθαρή αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, αναληφθέντων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων (επιμετρημένα σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 3) κατά την ημερομηνία απόκτηση.

Στην περίπτωση όπου το άνω ποσό προκύψει αρνητικό, το αποτέλεσμα της συνένωσης είναι κέρδος λόγω αγορά ευκαιρίας και καταχωρείται στα αποτελέσματα του αποκτώντος⁸⁹. Πρώτα όμως, ο αποκτών οφείλει να επανεξετάσει την διαδικασία αναγνώρισης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων και να διασφαλίσει ότι η επιμέτρησή τους αντανακλά όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες⁹⁰. Αρνητική υπεραξία ενδέχεται να προκύψει από λάθη στην διαδικασία της αποτίμησης των στοιχείων, προσεγγίσεις λογιστικών αρχών - μεθόδων ή από συμφέρουσα αγορά λόγω συγκυριών ή ικανοτήτων.

⁸⁸ ΔΠΧΑ 3, παρ. 32-36.

⁸⁹ ΔΠΧΑ 3, παρ. 34-35.

⁹⁰ ΔΠΧΑ 3, παρ. 36.

3.4.5 Συνένωση Επιχειρήσεων που επιτεύχθηκε σταδιακά⁹¹

Υπάρχει περίπτωση μία οικονομική οντότητα να κατέχει ποσοστό των μετοχών μίας επιχείρησης πριν ουσιαστικά αναλάβει τον έλεγχό της. Οι επενδύσεις αυτές αναλόγως της φύσεώς τους λογιστικοποιούνται με βάση το ΔΛΠ 28 " *Επενδύσεις σε Συνδεδεμένες Επιχειρήσεις* ", ΔΠΧΑ 11 " *Από Κοινού Συμφωνίες* ", ΔΛΠ 39 " *Χρηματοοικονομικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση* " ή ΔΠΧΑ 9 " *Χρηματοοικονομικά Μέσα*". Ο αποκτών υποχρεούται από τον λογιστικό χειρισμό μίας συνένωσης επιχειρήσεων να επιμετρήσει ξανά την αξία των συμμετοχικών του δικαιωμάτων στην εύλογη αξία και με βάση αυτή την αξία θα προσδιορίσει την υπεραξία⁹².

3.4.6 Περίοδος Επιμέτρησης / Αποτίμησης⁹³

Η περίοδος αποτίμησης αφορά το χρονικό περιθώριο, μετά την ημερομηνία απόκτησης, που παρέχεται στον αποκτών να προσαρμόσει τα αρχικά προσωρινά ποσά που αναγνώρισε. Κατά το διάστημα αυτό, γίνονται τροποποιήσεις στα αρχικά αναγνωρισμένα ποσά και επί της αναγνώρισης των νέων αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, αναληφθέντων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων, με στόχο την ανάδειξη των πληροφοριών για γεγονότα και περιστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία απόκτησης⁹⁴. Η περίοδος αποτίμησης δεν μπορεί να ξεπερνά τον ένα χρόνο μετά την ημερομηνία απόκτησης και καμία τροποποίηση δεν επιτρέπεται, εκτός διορθώσεων λαθών σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 " *Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη*"⁹⁵.

3.4.7 Κόστος Συνένωσης Επιχειρήσεων⁹⁶

⁹¹ ΔΠΧΑ 3, παρ. 41-42.

⁹² Βλ. 3.3.6.4 Αναγνώριση και επιμέτρηση της υπεραξίας ή του οικονομικού οφέλους από την εν λόγω "αγορά ευκαιρίας".

⁹³ ΔΠΧΑ 3, παρ. 45-50.

⁹⁴ ΔΠΧΑ 3, παρ. 45.

⁹⁵ ΔΠΧΑ 3, παρ. 50.

⁹⁶ ΔΠΧΑ 3, παρ. 53.

Το κόστος συνένωσης επιχειρήσεων αποτελούν η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων που παραχωρήθηκαν, των υποχρεώσεων που δημιουργήθηκαν ή αναλήφθηκαν και των συμμετοχών που εκδόθηκαν από τον αποκτώντα (με την βοήθεια του ΔΛΠ 39), ως αντάλλαγμα για τον έλεγχο του αποκτώμενου πλέον κάθε κόστος άμεσα συνδεδεμένο με την συνένωση. Αυτό το κόστος περιλαμβάνει αμοιβές ευθέτου, αμοιβές συμβούλων, νομικών, λογιστικής, εκτίμησης και άλλες επαγγελματικές και συμβουλευτικές αμοιβές, γενικά διοικητικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων του κόστους της διατήρησης εσωτερικού τμήματος αποκτήσεων και το κόστος για την καταχώρηση και έκδοση χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων. Ο αποκτών θα λογιστικοποιεί το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ανέλαβε το κόστος και παρασχέθηκαν οι υπηρεσίες, με μία εξαίρεση. Το κόστος για την έκδοση χρεωστικών ή συμμετοχικών τίτλων θα αναγνωρίζεται σύμφωνα με τα ΔΛΠ 32 και ΔΛΠ 39. Στην περίπτωση αναβολής της διαδικασίας, προεξοφλείται το καταβλητέο ποσό στην παρούσα αξία συνυπολογίζοντας τυχόν υπερτίμηση ή μείωση κατά το τρέχον διάστημα.

3.4.8 Μεταγενέστερη Επιμέτρηση και Λογιστικοποίηση⁹⁷

Γενικώς, ένας αποκτών θα επιμετρά και θα λογιστικοποιεί μεταγενέστερα τα αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, τις αναληφθείσες ή δημιουργηθείσες υποχρεώσεις και τους εκδοθέντες συμμετοχικούς τίτλους σε μια συνένωση επιχειρήσεων σύμφωνα με άλλα πρότυπα που ισχύουν για αυτά τα στοιχεία, ανάλογα με τη φύση τους. Όμως, το παρόν ΔΠΧΑ παρέχει οδηγίες⁹⁸ πάνω στη μεταγενέστερη επιμέτρηση και λογιστικοποίηση για

- τα επαναποκτηθέντα δικαιώματα,
- τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αναγνωρίζονται κατά από την ημερομηνία απόκτησης,
- τα περιουσιακά στοιχεία αποζημίωσης,
- το ενδεχόμενο αντάλλαγμα⁹⁹.

⁹⁷ ΔΠΧΑ 3, παρ. 54.

⁹⁸ ΔΠΧΑ 3, Β16.

⁹⁹ Ενδεχόμενο αντάλλαγμα: η αντιπαροχή που μεταφέρει ο αποκτών σε αντάλλαγμα του αποκτώμενου περιλαμβάνει τυχόν περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση που προκύπτει από ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Ο αποκτών θα αναγνωρίζει την εύλογη αξία κατά την ημερομηνία της απόκτησης

3.4.9 Ανάστροφες Αποκτήσεις¹⁰⁰

Σύμφωνα με τις οδηγίες των παραγράφων B13-B18, ανάστροφη απόκτηση χαρακτηρίζεται η συναλλαγή της έκδοσης τίτλων από τον αποκτώντα, ο οποίος για λογιστικούς λόγους αναγνωρίζεται έπειτα ως αποκτώμενος. Παράδειγμα ανάστροφης απόκτησης αποτελεί η περίπτωση που μία οικονομική οντότητα επιθυμεί από ιδιωτική να γίνει δημόσιου ενδιαφέροντος, χωρίς να εισάγει τις μετοχές της στο χρηματιστήριο. Κατά συνέπεια, η δημόσιου ενδιαφέροντος οντότητα είναι ο αποκτών εκδίδοντας συμμετοχικά δικαιώματα, και η ιδιωτική οντότητα είναι ο αποκτώμενος αποκτώντας αυτά τα δικαιώματα.

3.4.9.1 Κατάρτιση και παρουσίαση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων¹⁰¹

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται μετά από μια ανάστροφη απόκτηση θα εκδίδονται με την ονομασία της νόμιμης μητρικής εταιρίας, αλλά θα περιγράφονται στις σημειώσεις ως η συνέχεια των οικονομικών καταστάσεων της νόμιμης θυγατρικής. Επειδή τέτοιες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αντιπροσωπεύουν μία συνέχεια των οικονομικών καταστάσεων της νόμιμης θυγατρικής:

- τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της νόμιμης θυγατρικής θα αναγνωρίζονται και επιμετρώνται σ' αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στις λογιστικές τους αξίες πριν τη συνένωση.
- τα κέρδη εις νέον και άλλα υπόλοιπα των ιδίων κεφαλαίων που αναγνωρίζονται σ' αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις θα είναι τα κέρδη εις νέον και άλλα υπόλοιπα των ιδίων κεφαλαίων της νόμιμης θυγατρικής αμέσως πριν τη συνένωση επιχειρήσεων.
- το ποσό που αναγνωρίζεται ως εκδοθέντες συμμετοχικοί τίτλοι σ' εκείνες τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις θα προσδιορίζεται με την προσθήκη στους

ενδεχόμενου ανταλλάγματος ως μέρος της αντιπαροχής που μεταβιβάστηκε σε αντάλλαγμα για τον αποκτώμενο.

¹⁰⁰ ΔΠΧΑ 3, Β19.

¹⁰¹ ΔΠΧΑ 3, Β21.

εκδοθέντες συμμετοχικούς τίτλους της νόμιμης θυγατρικής αμέσως πριν τη συνένωση επιχειρήσεων του κόστους της συνένωσης

- η συγκριτική πληροφόρηση που παρουσιάζεται σ' εκείνες τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις θα είναι της νόμιμης θυγατρικής.

3.4.9.2 Δικαιώματα μειοψηφίας¹⁰²

Σε μία ανάστροφη απόκτηση υπάρχουν ιδιοκτήτες της νόμιμης θυγατρικής που δεν ανταλλάσσουν τους συμμετοχικούς τους τίτλους με συμμετοχικούς τίτλους της νόμιμης μητρικής εταιρίας. Αυτοί θεωρούνται ως δικαιούχοι μειοψηφίας¹⁰³ στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται μετά την ανάστροφη απόκτηση. Έχουν δικαιώματα μόνο στα αποτελέσματα και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της νόμιμης θυγατρικής και όχι στα αποτελέσματα και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της συνενωμένης οντότητας.

3.4.9.3 Κέρδη ανά μετοχή¹⁰⁴

Η μετοχική δομή που εμφανίζεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται μετά από μία ανάστροφη απόκτηση αντανakλά τη μετοχική δομή της νόμιμης μητρικής εταιρίας, περιλαμβανομένων των συμμετοχικών τίτλων που εκδόθηκαν από τη νόμιμη μητρική εταιρία για την πραγματοποίηση της συνένωσης.

Για να υπολογιστεί ο μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία και τα βασικά κέρδη ανά μετοχή στην περίοδο της ανάστροφης απόκτησης, το ΔΠΧΑ 3 στις παραγράφους B26-B27 καθορίζει τους παράγοντες και τον τρόπο υπολογισμού τους.

¹⁰² ΔΠΧΑ 3, B23.

¹⁰³ Δικαιώματα Μειοψηφίας: το μέρος του κέρδους ή της ζημιάς και των καθαρών περιουσιακών στοιχείων μιας θυγατρικής, που αποδίδεται στα συμμετοχικά δικαιώματα που δεν ανήκουν, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, στη μητρική εταιρία. αμοιβαία οντότητα Μία οντότητα εκτός από οντότητα που κατέχεται από τον επενδυτή, όπως μία αλληλασφαλιστική εταιρία ή ένας συνεταιρισμός, που παρέχει στους δικαιούχους ή τους μετέχοντες χαμηλότερα κόστη ή άλλα οικονομικά οφέλη άμεσα και κατ'υ945 αναλογία. μητρική εταιρία Μία οντότητα που έχει μία ή περισσότερες θυγατρικές.

¹⁰⁴ ΔΠΧΑ 3, B25-27.

3.4.10 Γνωστοποιήσεις

Ο αποκτών οφείλει να γνωστοποιεί πληροφορίες, που θα δίνουν την δυνατότητα στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν την φύση και την χρηματοοικονομική επίδραση της συνένωσης επιχειρήσεων, η οποία λαμβάνει χώρα είτε στην τρέχουσα περίοδο αναφοράς είτε μετά το τέλος της αλλά πριν την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων.¹⁰⁵

Για μία συνένωση επιχειρήσεων το πρότυπο υποχρεώνει τον αποκτώντα να γνωστοποιεί τα εξής:

- το όνομα και περιγραφή του αποκτώμενου,
- την ημερομηνία απόκτησης,
- το ποσοστό τίτλων που αποκτήθηκαν,
- τους λόγους της συνένωσης και περιγραφεί της απόκτησης ελέγχου επί του αποκτημένου,
- περιγραφή των παραγόντων που οδήγησαν στην αναγνώριση υπεραξίας στο ενεργητικό ή αρνητική υπεραξία που πήγε σε έσοδα ή έξοδα,
- ποιοτική ανάλυση των άνω παραγόντων όπως συνέργειες των συνδυασμένων δραστηριοτήτων, άυλα περιουσιακά στοιχεία που δεν μπορούσαν να αναγνωριστούν μεμονωμένα,
- την εύλογη αξία των συνολικών περιουσιακών στοιχείων και κάθε κατηγορίας αυτών,
- το εκτιμώμενο ποσό της υπεραξίας που αναμένεται να εκπέσει για φορολογικούς σκοπούς,
- πληροφορίες για αγορές ευκαιρίας,
- λεπτομέρειες για την επιμέτρηση των μη ελεγχουσών συμμετοχών,
- πληροφορίες για τα έσοδα και τα κέρδη/ζημιές του αποκτώμενου
- λεπτομέρειες στην περίπτωση συνένωσης επιχειρήσεων που επιτεύχθηκε σταδιακά, Αναφορικά με την υπεραξία πρέπει να γνωστοποιείται
- η αξία και σωρευμένες προβλέψεις έναρξης,
- προσθήκες,
- μεταβολές από μεταγενέστερη αναγνώριση αναβαλλόμενων φόρων,
- υπεραξία που διαγράφηκε,

¹⁰⁵ ΔΠΧΑ 3, παρ. 59.

- προβλέψεις απομείωσης περιόδου,
- συναλλαγματικές διαφορές υπεραξίας,
- άλλες μεταβολές της υπεραξίας,
- αξία και σωρευμένες προβλέψεις λήξης,
- περιπτώσεις που κατά την απόκτηση μεταφέρθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες ή μεταφέρθηκε από το λογαριασμό υπεραξία σε διακοπείσες δραστηριότητες
- πληροφορίες για τους ελέγχους απομείωσης υπεραξίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 36

3.5 Διαφορές ΕΛΠ με τα ΔΠΧΑ που προκύπτουν από τον Ν.4308/2014

3.5.1 Διαφορές του Ν.4308/2014 με το ΔΛΠ 38

Τα δύο θεσμικά πλαίσια, ΔΠΧΑ και ΕΛΠ, εμφανίζονται να συγκίλουν στα περισσότερα σημεία στην αναγνώριση των άυλων. Όπως και το ΔΛΠ 38, το Αρ.18 του Ν.4308/14 ορίζει προϋποθέσεις για την αναγνώριση δαπανών ανάπτυξης ως περιουσιακό στοιχείο με όμοια κριτήρια αυτά της πρόθεσης και δυνατότητας ολοκλήρωσης του στοιχείου με σκοπό την χρήση ή πώλησή του, απολαβής μελλοντικών ωφελειών και αξιόπιστης επιμέτρησης των ποσών δαπανών¹⁰⁶. Σε αντίθεση με το ΔΛΠ 38, τα ΕΛΠ ορίζει τα ιδιοπαραγόμενα πάγια στοιχεία και δεν αναγνωρίζουν εσωτερικά δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία εκτός των δαπανών ανάπτυξης, θέτοντας πιο στενό πλαίσιο αναγνώρισης σε αυτή την κατηγορία άυλων περιουσιακών στοιχείων. Η εσωτερικά δημιουργούμενη υπεραξία, όμως, απαγορεύεται και από τα δύο πλαίσια να αναγνωριστεί ως άυλο περιουσιακό στοιχείο. Τα ΔΠΧΑ και τα ΕΛΠ υποχρεώνουν τις οικονομικές οντότητες σε ίδιο λογιστικό χειρισμό των αποσβέσεων των άυλων περιουσιακών στοιχείων με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή και της απομείωσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων με αόριστη ωφέλιμη ζωή. Μοναδική απόκλιση στον χειρισμό αποτελεί η περίπτωση κατά την οποία δεν μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα η ωφέλιμη ζωή ενός άυλου περιουσιακού στοιχείο και ο Ν.4308/14 επιβάλλει την απόσβεσή του σε δέκα έτη.

¹⁰⁶ Ν.4308/14, αρ.18, παρ. 1δ.

3.5.2 Διαφορές του Ν.4308/2014 με το ΔΛΠ 36

Με την ψήφιση του Ν.4308/14 καταργήθηκε η πρόβλεψη για απόσβεση υπεραξίας είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε πέντε έτη όπως όριζε ο Ν. 2190/1920, Αρ.43, και πλέον τα ελληνικά πρότυπα συμφωνούν με τα διεθνή στο χειρισμό των προβλέψεων υποτίμησης της αξίας περιουσιακών στοιχείων. Ο Ν.4308/14 προσδιορίζει τις ενδείξεις απομείωσης στο άρθρο 18, παράγραφο 3β2, (i)-(iv) και με βάση το άρθρο 7 "Σχέση ΕΛΠ και ΔΠΧΑ" αναγνωρίζεται όταν εκτιμάται ότι η ζημιά αυτή είναι μόνιμου χαρακτήρα, ενώ στην περίπτωση που δεν μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα η ωφέλιμη ζωή της υπεραξίας υπόκειται σε απόσβεση με περίοδο απόσβεσης τα δέκα (10) έτη, όπως και οι δαπάνες ανάπτυξης και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Από την άλλη μεριά, το ΔΛΠ 36 υποχρεώνει σε ετήσιο έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας ανεξαρτήτως ενδείξεων και αναγνωρίζεται άμεσα όταν το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερο από τη λογιστική του αξία χωρίς να εξετάζεται εάν η ζημιά έχει μόνιμο χαρακτήρα. Ακόμα, το ΔΛΠ 36 εισάγει την έννοια της ΜΔΤΡ και επιτρέπει την καταχώριση ζημιών κατευθείαν στην καθαρή θέση και σε ορισμένες περιπτώσεις την αναστροφή της. Τα ελληνικά πρότυπα, σε αντιδιαστολή, αναγνωρίζουν μόνο ως έξοδο την ζημιά απομείωσης και επιτρέπουν την αναστροφή της, όταν οι παράγοντες που την προκάλεσαν νωρίτερα έπαυσαν να ισχύουν. Τέλος, σημειώνεται πως σε κανένα από τα δύο λογιστικά πλαίσια δεν επιτρέπεται η αναστροφή ζημιάς υπεραξίας.

3.6 Συμπεράσματα

3.6.1 Θεσμικό πλαίσιο ΔΠΧΑ και ΕΛΠ για την Υπεραξία

Σκοπός του τρίτου κεφαλαίου ήταν η παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου και η σπουδαιότητα των ΔΛΠ 38 "*Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία*", ΔΛΠ 36 "*Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων*", ΔΠΧΑ 3 "*Συνενώσεις Επιχειρήσεων*". Εκτενέστερα αναλύθηκαν τα εν λόγω πρότυπα, σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ν.4308/2012, για τις οποίες τονίστηκαν μόνο οι διαφορές με τους αντίστοιχους λογιστικούς χειρισμούς των ΔΠΧΑ.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 3, οι ενοποιήσεις των επιχειρήσεων λογιστικοποιούνται με την μέθοδο της αγοράς. Κατά την μέθοδο αυτή, πρώτα αναγνωρίζεται ο αποκτών, η ημερομηνία

απόκτησης, το τίμημα απόκτησης και έπειτα, αφού αναγνωριστούν και επιμετρηθούν τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις και προσδιοριστούν οι μη ελέγχουσες συμμετοχές, αναγνωρίζεται και επιμετράται η υπεραξία. Αν και μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου ανταλλάγματος δεν επηρεάζουν την υπεραξία, η μέθοδος επιμέτρησης της μη ελέγχουσας συμμετοχής έχει αντίκτυπο στον υπολογισμό της υπεραξίας. Ο αποκτών έχει στην διάθεσή του ένα χρόνο για να προσδιορίσει την εύλογη αξία της αποκτημένης επιχείρησης, ποσό το οποίο αφαιρείται από το συνολικό καταβληθέν τίμημα για τη απόκτηση του ελέγχου, προκειμένου να προκύψει το ποσό της υπεραξίας.

Πίνακας 3.1 Προσδιορισμός του Ποσού της Υπεραξίας

	Τίμημα Απόκτησης Ελέγχου	1
<u>Πλέον</u>	Εύλογη Αξία μη ελέγχουσας συμμετοχής	2
	Εύλογη Αξία ποσοστού συμμετοχής που κατείχε ο αποκτών πριν την συνένωση	3
<u>Μείον</u>	Εύλογη Αξία Ιδίων Κεφαλαίων	<u>(4)</u>
	Υπεραξία	Υ=1+2+3-4

Η υπεραξία καταχωρείται σε ιδιαίτερο λογαριασμό και αντικατοπτρίζει τις προσδοκίες του αποκτώντος για καταβολή μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από τα περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης επιχείρησης. Αποτελεί μη αποσβέσιμο περιουσιακό στοιχείο και υπόκειται σε ετήσιο έλεγχο απομείωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 36, ή συχνότερα εάν υπάρχουν ενδείξεις και γεγονότα για την υποτίμησή της. Τα διεθνή και τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα ρητά απαγορεύουν την αναστροφή ζημιάς απομείωσης υπεραξίας, καθώς η υπεραξία ακολουθεί τον λογιστικό χειρισμό των εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων. Τέλος, ο αποκτών (μητρική) μειώνει τον λογαριασμό της υπεραξίας στην περίπτωση πώλησης μέρους ή όλων των μετοχών μίας αποκτημένης επιχείρησης (θυγατρικής)

Στην περίπτωση όπου, το ποσό της Υπεραξίας όπως αυτό διαμορφώνεται στον πίνακα 3.6 είναι αρνητικό, θεωρείται ότι πρόκειται για αγορά ευκαιρίας και το ποσό αυτό καταχωρείται στα αποτελέσματα του αποκτώντος ως κέρδος.

3.6.2 Μελέτη Περίπτωσης Λογιστικού Χειρισμού της Υπεραξίας

Έστω η εταιρία "Άλφα Α.Ε." αποκτά την 01/01/2016 μετρητοίς το 100% των μετοχών της εταιρίας "Βήτα Α.Ε.". Το τίμημα της συναλλαγής είναι 1.600.000 ευρώ. Με την αγορά των μετοχών αυτών, η εταιρία "Άλφα Α.Ε." αποκτά τον έλεγχο της εταιρίας. Και οι δύο εταιρίες εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Σημειώνεται ότι ο φορολογικός συντελεστής είναι 29%. Τα ποσά είναι εκφρασμένα σε νομισματικές μονάδες του ευρώ. Η Καθαρή Θέση της εταιρίας "Βήτα Α.Ε." κατά την ημερομηνία της αγοράς αποτελούταν από Μετοχικό Κεφάλαιο 835.000 και Αποθεματικά 286.000 ευρώ.

Κατά την ημερομηνία της αγοράς παρουσιάζονται οι λογιστικές και εύλογες αξίες καθώς και οι προσωρινές διαφορές των εμφανιζόμενων λογαριασμών στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης:

	<u>Λογιστική Αξία</u>	<u>Εύλογη Αξία</u>	<u>Προσωρινή Διαφορά</u>
Πάγια	900.000	1.150.000	250.000
Αποθέματα	156.000	189.000	33.000
Απαιτήσεις	512.000	498.000	-14.000
Διαθέσιμα	23.000	23.000	-
Υποχρεώσεις	<u>(470.000)</u>	<u>(512.500)</u>	<u>(42.500)</u>
Καθαρή Θέση	<u>1.121.000</u>	<u>1.347.500</u>	<u>226.500</u>

Προσδιορισμός της Υπεραξίας¹⁰⁷

Λογιστικό Υπόλοιπο Ιδίων Κεφαλαίων της "Βήτα Α.Ε." 01/01/2016	1.121.000
Ποσό Εγγραφής για προσαρμογή στην εύλογη αξία	226.500
Ποσό εγγραφής για τακτοποίηση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης	<u>(65.685)*</u>
Εύλογη Αξία Ιδίων Κεφαλαίων 01/01/2016	1.281.815

*Προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ύψους $226.500 * 29\% = 65.685$ ευρώ.

¹⁰⁷ Βλ. Πίνακα 3.6.1 Προσδιορισμός του Ποσού της Υπεραξίας

Επομένως, από την συναλλαγή αυτή προέκυψε υπεραξίας (goodwill) 318.185 ευρώ, όπως φαίνεται τον ακόλουθο πίνακα:

Συνολικό Καταβληθέν Τίμημα	1.600.000
Εύλογη Αξία (100%)	<u>(1.281.815)</u>
Υπεραξία	318.185

Απομείωση Υπεραξίας

Ένα χρόνο μετά, η εταιρία "Άλφα Α.Ε." διενεργεί τον υποχρεωτικό ετήσιο έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας. Όλη η εταιρία "Βήτα Α.Ε." αναγνωρίζεται ως μία Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και υπάγεται στο σύνολό της στον έλεγχο απομείωσης. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, λαμβάνοντας υπόψη τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, την διακύμανση των ποσοτήτων και του χρόνου των μελλοντικών ωφελειών, την χρονική αξία του χρήματος, την αβεβαιότητα και άλλους παράγοντες όπως η μη δυνατότητα ρευστοποίησης ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, υπολογίζει την αξία λόγω χρήσης σε 1.080.000 ευρώ. Η εύλογη αξία μείον τα έξοδα διάθεσης υπολογίστηκε στο ύψος των 1.312.000. Επομένως ως ανακτήσιμο ποσό θεωρείται το μεγαλύτερο μεταξύ της αξίας λόγω χρήσης και της εύλογης αξίας μείον τα έξοδα διάθεσης, οπότε το ανακτήσιμο ποσό ορίζεται στα 1.312.000 ευρώ.

Κατά τη χρήση που πέρασε η εταιρία "Βήτα Α.Ε." διενήργησε αποσβέσεις ύψους 115.000 ευρώ, με συνέπεια η λογιστική αξία να ανέρχεται, στις 1.600.000 αφαιρουμένων των αποσβέσεων 115.000, καταλήγει στο ποσό των 1.485.000 ευρώ.

Συγκρίνοντας την υπολειπόμενη λογιστική αξία και το ανακτήσιμο ποσό γίνεται φανερό πως, η εταιρία "Άλφα Α.Ε." οφείλει να διενεργήσει απομείωση της υπεραξίας ύψους 173.000 ευρώ (=1.485.000 - 1.312.000) και να εμφανίσει υπεραξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης συνολικού ύψους 145.185 ευρώ (=318.185 - 173.000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Εισαγωγή

Στην εν λόγω ενότητα εξετάζονται οι προσδιοριστικοί παράγοντες, οι οποίοι δύναται να επηρεάζουν την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας στις δημοσιευμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου εταιριών στην ζώνη του ευρώ. Παρουσιάζονται ο σχεδιασμός της έρευνας, οι ερευνητικές υποθέσεις, το δείγμα έρευνας και τα δεδομένα, η ανάπτυξη των εξεταζόμενων μοντέλων και υποδειγμάτων, η μεθοδολογία, η ανάλυση οικονομετρίας και στο τέλος παρατίθενται τα ευρήματα της παρούσας μελέτης.

4.2 Σχεδιασμός της έρευνας

Αρκετές μελέτες έχουν ασχοληθεί με τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου απομείωσης της καταχωρημένης υπεραξίας στις ενοποιημένες καταστάσεις ενός ομίλου και στον βαθμό συμμόρφωσης της διαδικασίας αυτής με τις παραγράφους των αντίστοιχων Διεθνών Λογιστικών Προτύπων 38, 36 και του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3. Έρευνες όπως των Petersen και Plenborg (2010), των Devalle και Rizzato (2012) και των Tsalavoutas et al. (2014)¹⁰⁸ έχουν τεκμηριώσει έναν αυξανόμενο βαθμό συμμόρφωσης με την πάροδο των ετών, αλλά όχι και τόσο ικανοποιητικό, με διαφορές να εντοπίζονται στα χρηματιστήρια των εξεταζόμενων χωρών.

Στην προσπάθεια κατανόησης του γεγονότος αυτού, η συγκεκριμένη μελέτη επικεντρώνεται στις αιτίες αναγνώρισης απωλειών υπεραξίας με κατεύθυνση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εταιριών που συμμετέχουν στο δείγμα.

¹⁰⁸ Βλ. Κεφάλαιο 2, Βιβλιογραφική Επισκόπηση

4.3 Ερευνητικές Υποθέσεις

Μετά την αξιολόγηση των πρότερων ερευνών, η παρούσα μελέτη εξετάζει εάν η συμμόρφωση μίας εταιρίας σχετικά με την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας σχετίζεται τον βαθμό μόχλευσης της εταιρίας, το μέγεθος αυτής, τον δείκτη MTB, το δείκτη ROA και τέλος τη συμβολή της κρίσης των υπό έρευνας χωρών μεμονωμένων και σε συνάρτηση με τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά. Ειδικότερα:

H1: Η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με τον βαθμό μόχλευσης της εταιρίας.

Η συγκεκριμένη υπόθεση συνεπάγεται ότι εταιρίες με υψηλό βαθμό μόχλευσης συμμορφώνονται με τα ΔΠΧΠ περισσότερο από τις εταιρίες με χαμηλό βαθμό μόχλευσης, στην προσπάθειά τους να μειώσουν το κόστος δανεισμού τους. Υπάρχουν σαφώς και αμφισβητήσεις της άποψης αυτής, δηλαδή αντίλογος από την μελέτη των Hodgdon et al. (2009), η οποία δεν βρήκε καμία συσχέτιση μεταξύ της συμμόρφωσης και του βαθμού μόχλευσης.

H2: Η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με το μέγεθος της εταιρίας.

Η συγκεκριμένη υπόθεση συνεπάγεται ότι μεγάλες εταιρίες απασχολούν το επενδυτικό κοινό περισσότερο από τις μικρότερες σε μέγεθος εταιρίες, καταγράφουν μεγαλύτερη δραστηριότητα, με συνέπεια την πληρέστερη και ποιοτικότερη πληροφόρηση, καθώς και υψηλότερα επίπεδα οργάνωσης. Ακόμα, παλαιότερη μελέτη απέδειξε πως το μέγεθος μίας εταιρίας ασχέτως κριτηρίου (συνόλου ενεργητικού, πωλήσεων ή αριθμού μετοχών) εμφανίζεται σημαντικός παράγοντας της συμμορφώσεως με τα πρότυπα. Και σε αυτή την υπόθεση εγείρει αμφιβολίες η προηγούμενη μελέτη των Petersen και Plenborg (2010), αφού δεν τεκμηριώθηκε το μέγεθος της εταιρίας καθοριστικός παράγοντας στην αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας.

H3: Η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι αρνητικά σχετισμένη με τον χρηματοοικονομικό δείκτη κερδοφορίας Market-to-Book.

Ο δείκτης Market-to-Book, ο οποίος είναι ο λόγος της χρηματιστηριακής αξίας της εταιρίας προς την λογιστική αξία της, αποτελεί δείκτη μέτρησης της κερδοφορίας. Κανονικά, η αξία της μετοχής μιας εταιρίας είναι υψηλότερη από την λογιστική της, καθώς η πρώτη λαμβάνει υπόψη την εκτίμηση του επενδυτικού κοινού για την επικείμενη κερδοφορία της εταιρίας και αποτελεί ένδειξη για την μελλοντική αξία της εταιρίας. Ευρήματα προηγούμενων ερευνών όπως των Hodgdon et al. (2009) απέδειξαν πως υπάρχει σχέση μεταξύ της κερδοφορίας και της συμμόρφωσης των εταιριών με τα ΔΠΧΠ. Επικερδείς εταιρίες συνήθως έχουν υψηλότερο βαθμό συμμόρφωσης για λόγους αξιοπιστίας απέναντι στους μετόχους της, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους επενδυτές. Αναφορικά με τον έλεγχο απομείωσης υπεραξίας, η κερδοφορία μιας εταιρίας είναι προσδιοριστικός παράγοντας, γιατί εμπεριέχει παρούσες και μελλοντικές ταμειακές ροές, μία από τις οικονομικές καταστάσεις κλειδιά στον έλεγχο απομείωσης.

H4: Η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι αρνητικά σχετισμένη με τον χρηματοοικονομικό δείκτη Return-on-Assets.

Ο χρηματοοικονομικός δείκτης Return-on-Assets, ένας δείκτης μέτρησης της αποδοτικότητας μιας εταιρίας, μετρά την αποδοτικότητα των επενδυμένων κεφαλαίων εκφρασμένος ως λόγος των Καθαρών Κερδών (μετά τόκων και φόρων) προς την μέση αξία των περιουσιακών στοιχείων της χρήσης. Για τους ίδιους λόγους που επιλέγει ο δείκτης Market-to-Book, εξετάζεται και ο δείκτης αυτός από την πλευρά της αποδοτικότητας αυτή τη φορά, καθώς παρέχει πληροφόρηση για την αποτελεσματική χρήση των κεφαλαίων και τη συγκριτική θέση μίας εταιρείας με άλλες εταιρείες του ίδιου κλάδου.

H5: Η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με την οικονομική κρίση την οποία αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν κάποιες χώρες της Ευρωζώνης τα τελευταία χρόνια.

Με βάση τον ορισμό που έδωσε ο κ. Κουφάρης (2010), οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση

της οικονομικής της δραστηριότητα¹⁰⁹. Η οικονομική κρίση αποτελεί τη μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση¹¹⁰. Με γνώμονα τα προαναφερόμενα, ο παράγοντας της οικονομικής κρίσης θα έπρεπε να οδηγεί σε αναγνώριση περισσότερων απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας, υπό το πρίσμα ότι ο έλεγχος απομείωσης υπεραξίας στηρίζεται στην παρούσα αξία μελλοντικών ταμειακών ροών.

Ακόμα, δεδομένου ότι εθνικά οικονομικά ζητήματα επηρεάζουν την πολιτική των εταιριών σε κάθε δραστηριότητά της, ο παράγοντας κρίση λαμβάνεται υπόψη για την διαδικασία διενέργειας ελέγχου απομείωσης υπεραξίας. Οπότε χώρες όπως η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία της Ευρωζώνης, ήρθαν αντιμέτωπες με εθνικά οικονομικά ζητήματα, ζήτησαν βοήθεια από κεντρικούς φορείς στήριξης και είτε τα ξεπέρασαν είτε ακόμη προσπαθούν να ανταπεξέλθουν και να επανέλθουν στην πρότερη οικονομική κατάστασή τους. Επομένως αυτές είναι και τα κράτη - μέλη τα οποία τέθηκαν υπό οικονομική κρίση για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας.

4.4 Ανάπτυξη Υποδειγμάτων

Στην υποενότητα αυτή, έχοντας ήδη θέσει τις ερευνητικές υποθέσεις, αναπτύχθηκαν δύο μοντέλα αξιολόγησης και εκτίμησης της σχέσης μεταξύ της αναγνώρισης απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας και των παραγόντων που τέθηκαν άνω στην προηγούμενη υποενότητα.

Υπόδειγμα 1

$$GW_IMPAIR_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 LEVERAGE_{i,t} + \alpha_2 SIZE_{i,t} + \alpha_3 MTB_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

¹⁰⁹ Η οικονομική δραστηριότητα αναφέρεται σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ.

¹¹⁰ European Commission, 2009.

Υπόδειγμα 2

$$\begin{aligned} GW_IMPAIR_{i,t} = & \alpha_0 + \alpha_1 LEVERAGE_{i,t} + \alpha_2 SIZE_{i,t} + \alpha_3 MTB_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \alpha_5 CRISIS_{i,t} \\ & + \alpha_6 CRISIS \times LEVERAGE_{i,t} + \alpha_7 CRISIS \times SIZE_{i,t} + \alpha_8 CRISIS \times MTB_{i,t} \\ & + \alpha_9 CRISIS \times ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned}$$

Όπου:

<i>GW_IMPAIR</i>	= Ψευδομεταβλητή παίρνοντας την τιμή 1 όταν η εταιρία αναγνωρίζει απώλειες λόγω απομείωσης υπεραξίας. διαφορετικά την τιμή 0
<i>α₀</i>	= Σταθερά (intercept)
<i>LEVERAGE</i>	= Λόγος των ξένων κεφαλαίων προς το σύνολο Ενεργητικού
<i>SIZE</i>	= Λογάριθμος της αγοραίας κεφαλαιοποίησης της εταιρίας
<i>MTB</i>	= Χρηματοοικονομικός δείκτης MTB
<i>ROA</i>	= Χρηματοοικονομικός δείκτης ROA
<i>CRISIS</i>	= Ψευδομεταβλητή παίρνοντας την τιμή 1 όταν η χώρα βρίσκεται ή βρέθηκε σε κρίση ¹¹¹ , διαφορετικά την τιμή 0
<i>CRISISxLEVERAGE</i>	= Αλληλεπίδραση της κρίσης με τον λόγο των ξένων κεφαλαίων προς το σύνολο Ενεργητικού
<i>CRISISxSIZE</i>	= Αλληλεπίδραση της κρίσης με τον λογάριθμο της αγοραίας κεφαλαιοποίησης της εταιρίας
<i>CRISISxMTB</i>	= Αλληλεπίδραση της κρίσης με τον δείκτη MTB
<i>CRISISxROA</i>	= Αλληλεπίδραση της κρίσης με τον δείκτη ROA
<i>ε_{it}</i>	= Κατάλοιπα της παλινδρόμησης

¹¹¹ Η Κύπρος, η Ελλάδα, Η Ισπανία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία θεωρήθηκαν για την μελέτη χώρες υπό κρίση.

Το πρώτο υπόδειγμα εξετάζει αποκλειστικά και μόνο τη μόχλευση (Leverage), το μέγεθος (Size) της εταιρίας, υποχρεωμένης να καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, και τους χρηματοοικονομικούς δείκτες MTB και ROA, δείκτες κερδοφορίας και απόδοσης αντίστοιχα όπως αυτοί προέκυψαν από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και τα χρηματιστήρια στα οποία διαπραγματεύεται η τιμή κάθε μετοχής εταιρίας συμμετέχουσας στο δείγμα. Το δεύτερο κατά σειρά υπόδειγμα εμπλουτίζεται με τους παράγοντες CRISIS, CRISISxLEVERAGE, CRISISxSIZE, CRISISxMTB και CRISISxROA στην προσπάθεια επιμερισμού των αρχικών παραγόντων ανάλογα με την χώρα εγκατάστασης της μητρικής εταιρίας και την επιμέρους συνεισφοράς της κρίσης σε κάθε αρχικά εξεταζόμενη μεταβλητή.

4.5 Δείγμα, Δεδομένα και Μεθοδολογία

Το δείγμα της παρούσας μελέτης αποτελούν οι εταιρίες εισηγμένες στα χρηματιστήρια της Ευρωζώνης, οι οποίες έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Η βάση που χρησιμοποιήθηκε είναι η Compustat Global Database. Αφορά τα έτη 2005 έως 2015 με ετήσια περίοδο συχνότητας. Από το δείγμα εξαιρέθηκαν λόγω ομοιογένειας των δεδομένων όσες εταιρίες έχουν διαφοροποιημένο χρηματοοικονομικό τρόπο αναφοράς, δηλαδή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες real estate, leasing and lease back, και εταιρίες factoring. Ακόμη η χώρα της Λιθουανίας εξαιρέθηκε από το δείγμα λόγω της πρόσφατης εισαγωγής της στην ζώνη του ευρώ, καθώς εντάχθηκε στην Ευρωζώνη 1/1/2015.

Αναφορικά με τα δεδομένα, από τις παρατηρήσεις έχουν αφαιρεθεί το 1% του κάτω και άνω άκρου κάθε συνεχούς μεταβλητής, για να μην υπάρχει επίδραση ακραίων παρατηρήσεων. Επίσης, εάν μία εταιρία παρουσίαζε αρνητικά Ίδια Κεφάλαια, οι παρατηρήσεις εκείνης της χρήσης έχουν αφαιρεθεί, καθώς ο αρνητικός Ισολογισμός δηλώνει αδυναμία κάλυψης των υποχρεώσεων προς τρίτα πρόσωπα και οι υπό εξέταση υποθέσεις και χρηματοοικονομικοί δείκτες δεν θα ήταν αντιπροσωπευτικοί.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις προϋποθέσεις και τις εξαιρέσεις από το δείγμα και τα δεδομένα, ο συνολικός αριθμός των παρατηρήσεων είναι 13.866, ενώ το δείγμα αποτελείται από 18 χώρες της Ευρωζώνης και αναφέρεται από το 2005 έως το 2015, με περίοδο έναρξης για κάθε χώρα την ημερομηνία ένταξής της στη ζώνη του ευρώ, οπότε:

Πίνακας 4.1 Οι συμμετέχουσες στο δείγμα χώρες της Ευρωζώνης

<u>Κράτος Μέλος</u>	<u>Αναφορά στο δείγμα από:</u>
Αυστρία	1 Ιανουαρίου 2005
Βέλγιο	1 Ιανουαρίου 2005
Ελλάδα	1 Ιανουαρίου 2005
Εσθονία	1 Ιανουαρίου 2011
Ιρλανδία	1 Ιανουαρίου 2005
Ισπανία	1 Ιανουαρίου 2005
Ιταλία	1 Ιανουαρίου 2005
Κύπρος	1 Ιανουαρίου 2008
Λετονία	1 Ιανουαρίου 2014
Λουξεμβούργο	1 Ιανουαρίου 2005
Μάλτα	1 Ιανουαρίου 2008
Ολλανδία	1 Ιανουαρίου 2005
Πορτογαλία	1 Ιανουαρίου 2005
Σλοβακία	1 Ιανουαρίου 2009
Σλοβενία	1 Ιανουαρίου 2007
Φινλανδία	1 Ιανουαρίου 2005

4.5.1 Περιγραφική Στατιστική

Έχοντας θέσει ήδη από την ανάπτυξη υποδειγμάτων έρευνας τις μεταβλητές, δύο κατηγορικές ποιοτικές (GW_IMPAIR και CRISIS) και τέσσερις συνεχείς ποσοτικές (LEVERAGE, SIZE, MTB και ROA), σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζεται η ανάλυση των στοιχείων περιγραφικής στατιστικής.

Πίνακας 4.2 Στοιχεία Περιγραφικής Στατιστικής (Descriptive statistics)

	GW_IMPAIR	LEVERAGE	SIZE	MTB	ROA	CRISIS
Mean (Μέσος)	0,25	0,56	4,92	1,99	0,01	0,17
Median (Διάμεσος)	0,00	0,58	4,71	1,46	0,03	0,00
Maximum (Μέγιστο)	1,00	1,00	11,10	16,27	0,29	1,00
Minimum (Ελάχιστο)	0,00	0,05	-1,14	0,16	-0,74	0,00
Std. Dev. (Τυπ.Απόκλιση)	0,43	0,19	2,07	1,86	0,10	0,38

Η εξαρτημένη μεταβλητή όλων των υποδειγμάτων (GW_IMPAIR) παρουσιάζει θετική λοξότητα (ασυμμετρία), καθώς ο μέσος της μεταβλητής είναι μεγαλύτερος από την διάμεσο τιμή. Απώλειες λόγω απομείωσης υπεραξίας αναγνώρισαν λιγότερες από το 50% των εταιριών του δείγματος. Μόλις μία στις τέσσερις μετά την διενέργεια ελέγχου απομείωσης υπεραξίας αποφάσισαν στην αναγνώρισή της. Τυπική απόκλιση μεταξύ των απωλειών είναι 0,43

Σχετικά με τις ανεξάρτητες ποσοτικές μεταβλητές, η μόχλευση εμφανίζει συμμετρική συμπεριφορά, εφόσον η μέση τιμή με την διάμεση είναι περίπου ίσες. Το μέγιστο (τιμή 1) και το ελάχιστο (τιμή 0,05) φανερώνει ότι υπάρχει εταιρία που χρηματοδοτείται αποκλειστικά και μόνο με ξένα κεφάλαια και αντίστοιχα εταιρία η οποία χρηματοδοτεί το ενεργητικό τις σχεδόν κατά το σύνολό του με ίδια κεφάλαια. Η τυπική απόκλιση της μόχλευσης σημειώνεται στο 0,19. Το μέγεθος της εταιρίας, ομοίως με την μόχλευση, παρουσιάζει και αυτό συμμετρική συμπεριφορά, σημειώνοντας μέγιστο 11,10 και ελάχιστο -1,14, με τυπική απόκλιση μεταξύ τους 2,07.

Αναφορικά με τους υπό μελέτη χρηματοοικονομικούς δείκτες, ο δείκτης Market-to-Book εμφανίζει ελαφριά δεξιά ασυμμετρία, με την μέση τιμή να είναι μεγαλύτερη από την διάμεση. Η τυπική του απόκλιση είναι 1,86, ενώ μέγιστο παρουσιάζει στην τιμή 16,27 και ελάχιστο στην 0,16. Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης ROA, από την ανάλυση μέσου και διαμέσου, γίνεται φανερό πως εμφανίζει θετική λοξότητα, με μικρή τυπική απόκλιση μεταξύ των παρατηρήσεων 0,10. Μέγιστη απόδοση στοιχείων ενεργητικού σημειώνεται στο 0,29, ενώ την χαμηλότερη φέρει εταιρία με αρνητική απόδοση -0,74.

Τέλος, η ψευδομεταβλητή της κρίσης (CRISIS) με διάμεσο στο 0 υποδηλώνει ότι λιγότερες από τις εταιρίες του δείγματος τέθηκαν σε κρίση. Με τον μέσο στο 0,17, μόλις των 17% των εξεταζόμενων εταιριών εδρεύει σε χώρα η οποία αντιμετωπίζει οικονομική κρίση. Η τυπική απόκλιση είναι 0,38.

Πίνακας 4.3 Μήτρα Συσχετίσεων (Correlation Matrix) των μεταβλητών του υποδείγματος

	GW_IMPAIR	LEVERAGE	SIZE	MTB	ROA	CRISIS
GW_IMPAIR	1,00					
LEVERAGE	0,11	1,00				
SIZE	0,09	0,12	1,00			
MTB	0,00	0,13	0,19	1,00		
ROA	-0,08	-0,10	0,26	-0,07	1,00	
CRISIS	-0,01	0,10	-0,04	-0,09	-0,07	1,00

Σημείωση: Οι συσχετίσεις σε έντονη γραφή παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητα 1%.

Από τα στοιχεία του άνω πίνακα συσχετίσεων συμπεραίνεται ότι, εφόσον στον πίνακα δεν παρατηρούνται μεγάλες θετικές ή αρνητικές τιμές συσχέτισης, δεν υπάρχει ένδειξη πως οι αντίστοιχες ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιούνται στο υπόδειγμα έχουν ισχυρό βαθμό συσχέτισης. Επομένως όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές συνεισφέρουν στην πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής, οπότε δεν εξετάζεται η περίπτωση απομάκρυνσής τους από το υπόδειγμα και δεν υφίσταται πρόβλημα πολυσυγγραμικότητας (multicollinearity).

Λαμβάνοντας υπόψη τη στατιστική σημαντικότητα των συσχετίσεων, είναι φανερό ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές Leverage και Size παρουσιάζουν μικρή θετική συσχέτιση με την εξαρτημένη μεταβλητή, ενώ η ROA μικρή αρνητική. Η MTB και η Crisis εμφανίζονται στατιστικά ασήμαντες απέναντι στην GW_IMPAIR. Τέλος, μικρές θετικές συσχετίσεις (από 0,09 ως 0,26) εντοπίζονται μεταξύ των Leverage και Size, Leverage και MTB, Leverage και Crisis, Size και MTB, Size και ROA, και μικρές αρνητικές συσχετίσεις (από -0,01 ως -0,10) εμφανίζονται να έχουν μεταξύ τους Leverage και ROA, Size και Crisis, MTB και ROA, MTB και Crisis, και τέλος ROA και Crisis.

4.6 Ανάλυση Εμπειρικών Αποτελεσμάτων

Σε αυτήν την υποενότητα, έχοντας θέσει τα δεδομένα και για τα δύο υποδείγματα σε μοντέλο διωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης (binary logistic regression)¹¹² ως την καταλληλότερη για την διεξαγωγή της έρευνας, τα ευρήματα χωρίζονται σε δύο πίνακες.

Από αυτή την πρώτη παλινδρόμηση (Πίνακας 4.4) συμπεραίνεται ότι όλοι οι παράγοντες του υποδείγματος 1 της μελέτης είναι στατιστικά σημαντικοί, καθώς το z-statistic όλων των μεταβλητών σε απόλυτη τιμή είναι μεγαλύτερο του 2 και το Probability όλων των μεταβλητών ισούται με το μηδέν (0). Οπότε, όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha=1\%$ (Prob.< 0,01).

Γίνεται φανερό ότι η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας είναι θετικά εξαρτώμενη τόσο με την μόχλευση (Leverage) της μητρικής εταιρίας, όσο και με το μέγεθος (Size) αυτής. Πιο αναλυτικά, στην περίπτωση που αυξηθεί η μόχλευση κατά μία μονάδα, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας αυξάνεται κατά 1,17 μονάδες. Επίσης, εάν το μέγεθος της εταιρίας αυξηθεί κατά μία μονάδα, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας θα αυξηθεί κατά 0,13 μονάδες.

Από την άλλη πλευρά, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η εξαρτημένη μεταβλητή έχει αρνητική σχέση με τους χρηματοοικονομικούς δείκτες Market-to-Book (MTB) και Return-on-Assets (ROA). Ειδικότερα, η ενδεχόμενη αύξηση του δείκτη MTB κατά μία μονάδα οδηγεί σε μείωση της αναγνώρισης απωλειών κατά 0,06 μονάδες, ενώ η ισόποση αύξηση του δείκτη ROA θα μείωνε την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας κατά 2,36 μονάδες.

Τέλος, αναφορικά με το McFadden R-squared, λαμβάνεται ικανοποιητικό μεταξύ των τιμών 0,2 - 0,4 σύμφωνα με τους Hensher and Stopher (1979)¹¹³. Ουσιαστικά, η τιμή του συγκεκριμένου R-squared (0,026) παρέχει υψηλό ποσοστό ερμηνείας του εξεταζόμενου υποδείγματος, δηλαδή οι ανεξάρτητες μεταβλητές εξηγούν σε ικανοποιητικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή.

¹¹² Η Λογιστική Παλινδρόμηση είναι μία τεχνική σχεδιασμένη για την πραγματοποίηση ανάλυσης δεδομένων που αφορούν την μελέτη και την πρόβλεψη τιμών κάποιας κατηγορικής εξαρτημένης μεταβλητής και χρησιμοποιεί ποσοτικές και ποιοτικές ανεξάρτητες μεταβλητές.

¹¹³ Hensher, D., Stopher, P. and McFadden, D. (1979), "Quantitative Methods for Analyzing Travel Behaviour on Individuals: Some Recent Developments", *Behavioural Travel Modelling*, pp 279-318.

Πίνακας 4.4 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας (Υπόδειγμα 1)

Μεταβλητή	Coefficient	z-Statistic	Prob.
Intercept	-2,325***	-28,811	0,000
LEVERAGE	1,167***	10,593	0,000
SIZE	0,133***	12,878	0,000
MTB	-0,061***	-5,275	0,000
ROA	-2,359***	-11,513	0,000
McFadden R-squared	0,026		
Παρατηρήσεις	13668		

Σημείωση: ***, **, * υποδηλώνουν επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5%, 10% αντίστοιχα.

Όπου:

- το Coefficient δείχνει το βαθμό ευαισθησίας της αναγνώρισης απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας στην κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή
- το z-statistic δείχνει το βαθμό σημαντικότητας της μεταβλητής. Ορίζοντας επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=5\%$ ή 0,05, η κριτική τιμή του z-statistic είναι 2 εκφρασμένη σε απόλυτη τιμή.
- το Probability (Prob.) προκύπτει από την σχέση του Coefficient και του z-statistic, και δείχνει το βαθμό σημαντικότητας της κάθε μεταβλητής. Δηλαδή το p-value πρέπει να είναι μικρότερο του 0,05, ώστε η μεταβλητή να είναι στατιστικά σημαντική.
- το McFadden R-squared¹¹⁴ εκφράζεται ως ποσοστό και δείχνει το βαθμό κατά τον οποίο οι ανεξάρτητες μεταβλητές που καθορίστηκαν εξηγούν την εξαρτημένη μεταβλητή, όπως ερμηνεύεται το R-squared σε μία παλινδρόμηση OLS¹¹⁵.

¹¹⁴ $McFadden\ R-squared = R^2_{McF} = 1 - \ln(L_M) / \ln(L_0)$

¹¹⁵ Μόνη διαφορά είναι ότι το McFadden R-squared μπορεί να πάρει αρνητική τιμή, ενώ θεωρείται ικανοποιητικό σε πολύ χαμηλότερες τιμές εν αντιθέσει με το R-squared ή το Adjusted R-squared.

Πίνακας 4.5 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας Λαμβάνοντας Υπόψη τις Επιδράσεις της Κρίσης (Υπόδειγμα 2)

Μεταβλητή	Coefficient	z-Statistic	Prob.
Intercept	-2,091***	-24,069	0,000
LEVERAGE	1,028***	8,439	0,000
SIZE	0,107***	9,496	0,000
MTB	-0,060***	-4,643	0,000
ROA	-2,254***	-10,510	0,000
CRISIS	-1,670***	-6,814	0,000
CRISISxLEVERAGE	1,151***	3,734	0,000
CRISISxSIZE	0,174***	5,917	0,000
CRISISxMTB	-0,052	-1,562	0,118
CRISISxROA	-1,326*	-1,829	0,067
McFadden R-squared	0,029		
Παρατηρήσεις	13668		

Σημείωση: ***, **, * υποδηλώνουν επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5%, 10% αντίστοιχα.

Από αυτή την δεύτερη παλινδρόμηση (Πίνακας 4.5) συμπεραίνεται ότι οι παράγοντες LEVERAGE, SIZE, MTB, ROA, CRISIS, CRISISxLEVERAGE και CRISISxSIZE του υποδείγματος 2 της μελέτης είναι στατιστικά σημαντικοί, καθώς το z-statistic των μεταβλητών σε απόλυτη τιμή είναι μεγαλύτερο του 2 και το Probability των μεταβλητών ισούται με το μηδέν (0). Οπότε, οι συγκεκριμένες ανεξάρτητες μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha=1\%$ (Prob.< 0,01). Η μεταβλητή CRISISxROA θεωρείται στατιστικά σημαντική για επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=10\%$ (Prob.=0,067***), ενώ η μεταβλητή CRISISxMTB αποδεικνύεται στατιστικά μη σημαντική καθώς το probability της είναι μεγαλύτερο του 0,10 ή 10% (Prob.=0,118). Επίσης, το McFadden R-squared με τιμή 0,029 εκφράζει μεγάλο βαθμό ικανοποίησης ερμηνείας της εξαρτημένης μεταβλητής από τις ανεξάρτητες.

Τα ευρήματα της παλινδρόμησης, ομοίως με αυτά της πρώτης παλινδρόμησης, φανερώνουν ότι η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας είναι θετικά εξαρτώμενη με την μόχλευση (Leverage) της μητρικής εταιρίας και το μέγεθος (Size) αυτής. Η μόνη διαφορά είναι ότι τα coefficient ανά μεταβλητή μειώνονται κατά λίγο, γιατί μέρος

αυτών απορροφάται από τις μεταβλητές CRISISxLEVERAGE και CRISISxSIZE. Επεξηγηματικά, εάν αυξηθεί η μόχλευση κατά μία μονάδα, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας αυξάνεται κατά 1,03 μονάδες. Ακόμα, εάν το μέγεθος της εταιρίας αυξηθεί κατά μία μονάδα, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωση υπεραξίας θα αυξηθεί κατά 0,11 μονάδες. Συγκριτικά με το πρώτο υπόδειγμα, τα coefficient των μεταβλητών LEVERAGE και SIZE μειώθηκαν κατά 0,14 και 0,02 αντίστοιχα.

Από την άλλη σκοπιά, η εξαρτημένη μεταβλητή εμφανίζει αρνητική σχέση με τους δείκτες Market-to-Book και Return-on-Assets, σε συμφωνία με τα αποτελέσματα της πρώτης παλινδρόμησης. Αναλυτικότερα, στην περίπτωση αύξησης του δείκτη MTB κατά μία μονάδα θα μειωθεί η αναγνώριση απωλειών κατά 0,06 μονάδες (ισόποση επίδραση με το πρώτο υπόδειγμα), ενώ η αύξηση του δείκτη ROA κατά μία μονάδα δύναται να μειώσει την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας κατά 2,25 μονάδες. Σε αυτή την μεταβλητή παρατηρείται μία μικρή μείωση κατά 0,11.

Σχετικά με τους παράγοντες της κρίσης, η μεταβλητή CRISIS παρουσιάζεται να έχει αρνητική σχέση την εξαρτημένη μεταβλητή. Το υπόδειγμα, πιο συγκεκριμένα φανερώνει ότι εάν το κράτος - μέλος στο οποίο εδρεύει η εταιρία θεωρηθεί χώρα υπό κρίση, τότε η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας μειώνεται κατά 1,67 μονάδες. Σε αντίθεση, οι μεταβλητές CRISISxLEVERAGE και CRISISxSIZE εμφανίζονται με θετικό βαθμό ευαισθησίας απέναντι στην εξαρτημένη μεταβλητή. Σε ενδεχόμενη αύξηση της CRISISxLEVERAGE κατά μία μονάδα, η μεταβλητή GW_IMPAIR θα αυξηθεί κατά 1,15 μονάδες, ενώ η μοναδιαία αύξηση της CRISISxSIZE οδηγεί σε υψηλότερη αναγνώριση απωλειών κατά 0,17 μονάδες. Ακόμα όπως προαναφέρθηκε, η μεταβλητή CRISISxROA εξετάζεται σε διαφορετικό επίπεδο σημαντικότητας ($\alpha=10\%$), έχοντας λιγότερο ισχυρές αποδείξεις για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων. Στην περίπτωση που η εν λόγω ανεξάρτητη μεταβλητή αυξηθεί κατά μία μονάδα, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας θα σημειώσει μείωση κατά 1,33 μονάδες, φανερόνοντας την αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή. Τέλος, ο χαρακτηρισμός της μεταβλητής CRISISxMTB ως στατιστικά μη σημαντική (z-statistic $|-1.562| < 2$) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αλληλεπίδραση της κρίσης και του χρηματοοικονομικού δείκτη MTB δεν δύναται να τεκμηριώσει κάποια επίδραση επί της αναγνώρισης απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας.

4.6.1 Έλεγχος Ευαισθησίας Αποτελεσμάτων

Όπως και άλλες έρευνες, η παρούσα μελέτη παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι, το δείγμα της αποτελείται από τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης όπου οι παρατηρήσεις προέρχονται από διαφορετικές χώρες με διαφορετικά μακροοικονομικά στοιχεία. Το πλεονέκτημα αυτό χρησιμοποιείται και τώρα ώστε να ελεγχθούν οι μεταβλητές σε κρατικό επίπεδο. Επομένως, στο συγκεκριμένο τμήμα του κεφαλαίου τα δύο υπό εξέταση υποδείγματα προσδιορισμού των παραγόντων της απομείωσης υπεραξίας μετατρέπονται με την προσθήκη country fixed effects. Ουσιαστικά, αυτό πραγματοποιείται συμπεριλαμβάνοντας στα υποδείγματα ψευδομεταβλητές για 17 χώρες, μία για κάθε χώρα του δείγματος. Οπότε, με την προσθήκη αυτών των ψευδομεταβλητών γίνεται προσπάθεια να ρυθμιστεί η ετερογένεια της διαφορετικότητας κάθε κράτους μέλους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η περίοδος ανάλυσης παραμένει αμετάβλητη (2005-2015). Η μετατροπή των υποδειγμάτων έχει ως εξής:

Υπόδειγμα 1

$$GW_IMPAIR_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 LEVERAGE_{i,t} + \alpha_2 SIZE_{i,t} + \alpha_3 MTB_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \alpha_5 CFE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

Όπου:

CFE = Country Fixed Effects, ανεξάρτητη ψευδομεταβλητή για το κράτος μέλος της έδρας της εταιρίας

Παρατηρώντας τον πίνακα 4.6 όπου απεικονίζονται τα αποτελέσματα του ελέγχου ευαισθησίας του υποδείγματος 1, συμπεραίνεται ότι δεν υπάρχουν διαφορές με τα αποτελέσματα της πρώτης ανάλυσης αναφορικά με την στατιστική σημαντικότητά των παραγόντων απομείωσης υπεραξίας. Η επίδραση των LEVERAGE, MTB και ROA επί της GW_IMPAIR αυξάνεται και μόνο η ανεξάρτητη μεταβλητή SIZE μειώνεται. Επίσης, σημειώνεται αύξηση του McFadden R-squared από την τιμή 0,026 στο 0,044. Το γεγονός αυτό αιτιολογείται από την εισαγωγή των country fixed effects, η οποία σε κάθε περίπτωση

διενεργείται για να ισχυροποιήσει την αποδεικτική και ερμηνευτική ικανότητα των αρχικώς εξεταζόμενων μεταβλητών.

Πίνακας 4.6 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας - Έλεγχος Ευαισθησίας (Υπόδειγμα 1)

Μεταβλητή	Coefficient	z-Statistic	Prob.
Intercept	-1,897***	-13,066	0,000
LEVERAGE	1,227***	10,687	0,000
SIZE	0,103***	9,422	0,000
MTB	-0,078***	-6,508	0,000
ROA	-2,408***	-11,691	0,000
McFadden R-squared	0,044		
Παρατηρήσεις	13668		
Country Fixed Effects	Included		

Σημείωση: ***, **, * υποδηλώνουν επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5%, 10% αντίστοιχα.

Η νέα διατύπωση για το Υπόδειγμα 2 είναι η εξής:

Υπόδειγμα 2

$$\begin{aligned}
 GW_IMPAIR_{i,t} = & \alpha_0 + \alpha_1 LEVERAGE_{i,t} + \alpha_2 SIZE_{i,t} + \alpha_3 MTB_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \\
 & \alpha_5 CRISIS_{i,t} + \alpha_6 CRISIS \times LEVERAGE_{i,t} + \alpha_7 CRISIS \times SIZE_{i,t} + \\
 & \alpha_8 CRISIS \times MTB_{i,t} + \alpha_9 CRISIS \times ROA_{i,t} + \alpha_{10} CFE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}
 \end{aligned}$$

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ευαισθησίας του υποδείγματος 2 στον πίνακα 4.7 παρέχουν ευρήματα τα οποία διαφοροποιούνται από αυτά της πρότερης ανάλυσης. Πιο αναλυτικά, η μεταβλητή CRISISxROA λαμβάνεται στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο (από 10% σε 5%) ενισχύοντας την επίδραση του παράγοντα αυτού έναντι των απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας. Ακόμη, ο παράγοντας της αλληλεπίδρασης της κρίσης με τον χρηματοοικονομικό δείκτη MTB από στατιστικά μη

σημαντικός μπορεί πλέον να εξεταστεί ως στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Τέλος, η αύξηση του McFadden R-squared από την τιμή 0,029 στο 0,047 δικαιολογείται με την ίδια αιτιολογία του πρώτου ελέγχου ευαισθησίας.

Πίνακας 4.7 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Απομείωσης Υπεραξίας Λαμβάνοντας Υπόψη τις Επιδράσεις της Κρίσης - Έλεγχος Ευαισθησίας (Υπόδειγμα 2)

Μεταβλητή	Coefficient	z-Statistic	Prob.
Intercept	-1,753***	-11,819	0,000
LEVERAGE	1,069***	8,593	0,000
SIZE	0,088***	7,534	0,000
MTB	-0,066***	-5,037	0,000
ROA	-2,202***	-10,232	0,000
CRISIS	-0,934***	-3,534	0,000
CRISISxLEVERAGE	1,014***	3,169	0,002
CRISISxSIZE	0,134***	4,253	0,000
CRISISxMTB	-0,067**	-1,979	0,048
CRISISxROA	-1,885**	-2,542	0,011
McFadden R-squared	0,047		
Παρατηρήσεις	13668		
Country Fixed Effects	Included		

Σημείωση: ***, **, * υποδηλώνουν επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5%, 10% αντίστοιχα.

4.7 Συμπεράσματα Αποτελεσμάτων Εμπειρικής Προσέγγισης

Η άνω εμπειρική προσέγγιση εξέτασε το βαθμό συμβολής και την επίδραση των ερευνημένων προσδιοριστικών παραγόντων επί της αναγνώρισης απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας αναφορικά με τα στοιχεία των δημοσιευμένων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των χρηματιστηρίων των χωρών της Ευρωζώνης για τα έτη 2005

έως 2015. Τέθηκαν στο αριθμό πέντε (5) βασικά ερευνητικά ερωτήματα, εάν η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας εξαρτάται θετικά από τον βαθμό μόχλευσης της εταιρίας, το μέγεθος αυτής, και την επίδραση της οικονομικής κρίσης για ορισμένες χώρες του δείγματος, και εάν είναι αρνητικά σχετισμένη με τους χρηματοοικονομικούς δείκτες Market-to-Book και Return-on-Assets. Τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης επαληθεύουν τις τέσσερις από τις πέντε ερευνητικές υποθέσεις.

Η πρώτη υπόθεση, ότι η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με τον βαθμό μόχλευσης της εταιρίας, επαληθεύεται. Όσο σε μία εταιρία αυξάνεται ο μακροχρόνιος δανεισμός, και κατ' επέκταση ο λόγος των ξένων κεφαλαίων προς το σύνολο Ενεργητικού, τόσο αυξάνεται και η πιθανότητα αναγνώρισης απωλειών. Η θετική αυτή συσχέτιση δεν μπόρεσε να επαληθευτεί από τις μελέτες των Chalmers et al. (2011) και των Avallone και Quagli (2015), των οποίων τα ευρήματα οδήγησαν στο συμπέρασμα πως η μόχλευση της εταιρίας δεν είναι στατιστικά σημαντικός παράγοντας.

Η δεύτερη υπόθεση, πως η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με το μέγεθος της εταιρίας, βρίσκεται σε συμφωνία με τα ευρήματα της παλινδρόμησης. Αν και ο βαθμός επίδρασης του μεγέθους μίας εταιρίας δεν είναι υψηλός, φαίνεται να έχει επιρροή στην αναγνώριση απωλειών. Όμοια συμπεράσματα παρουσιάζει και η μελέτη των Roland και Nunes (2013) για την Αμερική. Σε αντίθεση, η μελέτη των Chalmers et al. (2011) και των Avallone και Quagli (2015) δεν βρίσκει στατιστικά σημαντικό τον παράγοντα του μεγέθους, όπως και με τον παράγοντα της μόχλευσης. Το γεγονός αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί από διαφορές στο δείγμα της έρευνας ή την εξεταζόμενη χρονική περίοδο.

Για την εξέταση της κερδοφορίας μίας εταιρίας ως παράγοντα για αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας επιλέχθηκε ο χρηματοοικονομικός δείκτης κερδοφορίας Market-to-Book (τρίτη υπόθεση). Αποδείχθηκε ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο, δηλαδή σε μία ενδεχόμενη αύξηση της κερδοφορίας εκφρασμένη μέσω του δείκτη MTB μειώνεται η πιθανότητα αναγνώρισης απωλειών. Από την μεριά τους, οι Soorlyakumaran και Velnampy (2013) εξέτασαν τον δείκτη EPS (Earnings-per-Share), τα Κέρδη ανά Μετοχή μίας εταιρίας ως αντιπροσωπευτικό δείκτη κερδοφορίας και δε κατέστη δυνατή η απόδειξη συσχέτισής τους.

Αντίστοιχα, για την εξέταση της αποδοτικότητας μίας εταιρίας επιλέχθηκε ο χρηματοοικονομικός δείκτης αποδοτικότητας Return-on-Assets (τέταρτη υπόθεση) ως αντιπροσωπευτικότερος για την μέτρηση της αποδοτικότητας μίας εταιρίας. Από την παλινδρόμηση προκύπτει ότι η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας

σχετίζεται αρνητικά με τον δείκτη ROA. Το εύρημα αυτό βρίσκεται σε συμφωνία με προηγούμενες μελέτες, όπως των Avallone και Quagli (2015), των Chalmers et al. (2011) και Hayn και Hughes (2005).

Το πέμπτο και τελευταίο ερώτημα της έρευνας πως, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι θετικά σχετισμένη με την οικονομική κρίση δεν επαληθεύτηκε. Κατά την μελέτη των Kousenidis et al. (2013) αποδείχθηκε ότι οι εταιρίες κατά την περίοδο της κρίσης παρουσιάζουν κέρδη τα οποία είναι ακριβή χρονικά, περισσότερο συντηρητικά και σταθερά ανά χρήση, έχουν εξομαλυνθεί λιγότερα και έχουν χειραγωγηθεί σε μικρότερο βαθμό, γεγονός που βοηθά στη πρόβλεψή τους και ενισχύει την χρησιμότητά τους σχετικά με την παρεχόμενη πληροφόρηση. Οπότε όπως έχει ήδη αναφερθεί στις ερευνητικές υποθέσεις, ο έλεγχος απομείωσης του λογαριασμού της υπεραξίας ο οποίος λαμβάνει υπόψη την κερδοφορία της εξεταζόμενης εταιρίας θα έπρεπε να οδηγεί σε αναγνώριση απωλειών σε ένα γενικότερο πτωτικό κλίμα της παγκόσμιας οικονομίας.

Όμως, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προέκυψε πως η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι αρνητικά σχετισμένη με την οικονομική κρίση, πως οι εταιρίες με έδρα την Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρο ή Πορτογαλία δεν έχουν την τάση να καταγράφουν περισσότερες απομειώσεις υπεραξίας. Οι αιτίες της σχέσης αυτές ενδέχεται να είναι διάφορες. Απλώς σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως η επιδίωξη των αναμενόμενων κερδών μπορεί να οδηγήσει την διοίκηση μιας εταιρίας σε εφαρμογή των λογιστικών αρχών και σύνταξη χρηματοοικονομικών καταστάσεων οι οποίες να μεγεθύνουν πλασματικά τα κέρδη, τα συνολικά έσοδα ή το σύνολο Ενεργητικού και παράλληλα να μειώνουν την ποιότητα των εμφανιζόμενων ποσών. Προηγούμενες έρευνες έχουν αποδείξει την πρόθεση αυτή και ειδικότερα την περίοδο της κρίσης όπως αναλύεται στην προηγουμένως αναφερθείσα μελέτη των Kousenidis et al. (2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

5.1 Συμπεράσματα της Διπλωματικής Εργασίας

Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας είναι η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρίας ενός ομίλου ή της εταιρίας η οποία έχει υποχρέωση προς ενοποίηση σύμφωνα με τα ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 36 και ΔΠΧΠ 3, ή σύμφωνα με τα ΕΛΠ και τον Νόμο 4308/2012.

Στην βιβλιογραφική ανασκόπηση του δεύτερου κεφαλαίου παρατίθενται ανά υποενότητες τα θέματα που κρίθηκαν άξια αναφοράς για την καλύτερη κατανόηση του θέματος. Αρχικά, εισάγεται η έννοια των άυλων στοιχείων ενεργητικού και η σημασία των λογαριασμών αυτών στην εποχή της τεχνολογίας και της πληροφόρησης. Άυλο στοιχείο ενεργητικού θεωρείται και η υπεραξία εμφανισμένη στις ενοποιημένες καταστάσεις. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα περισσότερα¹¹⁶ άυλα περιουσιακά στοιχεία, μέσα σε αυτά και η υπεραξία υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης. Μέσω πρότερων μελετών προσδιορίστηκαν ορισμένες από τις αιτίες οι οποίες οδηγούν σε απομείωση υπεραξίας. Τέτοιοι παράγοντες είναι ο τομέας δραστηριοποίησης της επιχείρησης, το μέγεθός της, το επίπεδο μόχλευσης και η κερδοφορία - αποδοτικότητά της. Έπειτα, δόθηκε έμφαση στο πληροφοριακό περιεχόμενο των γνωστοποιήσεων και ο βαθμός συμμόρφωσης των εταιριών με τις διατάξεις περί της απομείωσης υπεραξίας, όπου και εντοπίστηκε ο συντελεστής επίδρασης επί της απομείωσης, αυτός του εξωτερικού ελέγχου της εταιρίας, της ελεγκτικής εταιρίας η οποία τον διενεργεί και

¹¹⁶ Για εξαιρέσεις από τον έλεγχο απομείωσης βλέπε 3.3 ΔΛΠ 36 "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων"

εάν ανήκει στις αποκαλούμενες Big - 4. Ακόμη, η απομείωση της υπεραξίας εξετάστηκε και από την οπτική της αποδοτικότητας των επενδύσεων της εταιρίας. Η ανακοίνωση και η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας φαίνεται να επηρεάζουν την χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής, σημειώνοντας πτώση στο χρηματιστήριο διαπραγμάτευσής της.

Στο τρίτο κεφάλαιο της μελέτης αναπτύσσεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την απομείωση υπεραξίας, δηλαδή διατάξεις του ΔΛΠ 38 "*Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία*", του ΔΛΠ 36 "*Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων*", του ΔΠΧΑ 3 "*Συνενώσεις Επιχειρήσεων*", και του Νόμου 4308/2012. Τα άνω πρότυπα και ο νόμος δεν παρατίθενται στην πλήρη έκτασή τους¹¹⁷, αλλά μέρος αυτών προς διευκόλυνση του αναγνώστη.

Η εμπειρική διερεύνηση παρουσιάζεται στο τέταρτο κεφάλαιο. Συγκεκριμένα, κατά τον σχεδιασμό της έρευνας τέθηκε υπό εξέταση, η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας να είναι θετικά σχετισμένη με τον βαθμό μόχλευσης της εταιρίας, με το μέγεθος της εταιρίας, και με την οικονομική κρίση την οποία αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν κάποιες χώρες της Ευρωζώνης τα τελευταία χρόνια. Παράλληλα εξετάστηκε κατά πόσο η αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας είναι αρνητικά σχετισμένη με τον χρηματοοικονομικό δείκτη κερδοφορίας Market-to-Book και με τον χρηματοοικονομικό δείκτη αποδοτικότητας Return-on-Assets.

Με κεντρικό άξονα αυτές τις υποθέσεις, αναπτύχθηκαν και τα ερευνητικά υποδείγματα με τις αντίστοιχες μεταβλητές, και επιλέχθηκαν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εταιριών της Ευρωζώνης σε βάθος δεκαετίας, δηλαδή από το 2005 έως το 2015. Η επιλογή των καταστάσεων αυτών, εκφρασμένες σε ένα μόνο νόμισμα, το ευρώ, όπως και η επιλογή εταιριών μόνο του εμποροβιομηχανικού κλάδου έγιναν για λόγους ομοιογένειας και μεγαλύτερης συγκρισιμότητας των εξαγόμενων αποτελεσμάτων.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα και υποβάλλοντάς τα σε έλεγχο ευαισθησίας, επαληθεύτηκαν οι τέσσερις από τις πέντε ερευνητικές υποθέσεις. Οπότε, εξάγεται το συμπέρασμα ότι, αυξανόμενο το μέγεθος μίας εταιρίας ή ο λόγος των ξένων κεφαλαίων προς το σύνολο Ενεργητικού οδηγεί σε περισσότερες αναγνωρίσεις απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας. Στον αντίποδα, σε περιόδους κατά τις οποίες η εταιρία θεωρείται ότι ευδοκμεί, σημειώνοντας υψηλότερους δείκτες κερδοφορίας και αποδοτικότητας, οι απώλειες εξαιτίας της απομείωσης υπεραξίας τείνουν να μειώνονται.

¹¹⁷ Για την πλήρη έκταση των προτύπων επισκεφτείτε μία από τις ιστοσελίδες που παρατίθενται στην βιβλιογραφία.

Επιπροσθέτως, δεν κατέστη δυνατή η επαλήθευση της πέμπτης υπόθεσης αναφορικά με την θετική σχέση της οικονομικής κρίσης με την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας, όπως αυτή υποστηρίχθηκε και από άλλους συγγραφείς. Αποδείχθηκε όμως, πως οι εταιρίες του δείγματος με έδρα την Ελλάδα, την Κύπρο, την Ιταλία, την Ισπανία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία εμφάνισαν αρνητική συσχέτιση κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

5.2 Περιορισμοί Μελέτης και Προτάσεις για Μελλοντική Διερεύνηση

Μετά την παράθεση των συμπερασμάτων της άνω μελέτης, κρίνεται σημαντικό να αναπτυχθούν οι περιορισμοί της παρούσας διερεύνησης, οι οποίοι μπορούν εν δυνάμει να γίνουν αντικείμενο μελέτης μελλοντικής μελέτης του εξεταζόμενου θέματος.

Πρώτον, τα δεδομένα που εξετάστηκαν προέρχονται από τις εισηγμένες εταιρίες των ευρωπαϊκών κρατών μελών της Ευρωζώνης, οι οποίες έχουν υποχρέωση για δημοσίευση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, και πιθανότατα η εξέταση δεδομένων εταιριών σε άλλο νόμισμα διαφορετικό του ευρώ να οδηγήσει σε διαφοροποιημένα συμπεράσματα σχετικά και με την αναγνώριση απωλειών λόγω απομείωσης υπεραξίας αλλά και σε σχέση με τους εταιρικούς παράγοντες που επιδρούν στη διαδικασία αυτή.

Παράλληλα, αν και η επιλογή μόνο του εμποροβιομηχανικού κλάδου της ζώνης του ευρώ έγινε για λόγους ομοιογένειας του συγκεκριμένου κλάδου, τα συμπεράσματα δεν μπορούν να αναχθούν στο σύνολο της οικονομίας, καθώς δεν συμπεριλήφθηκαν στο δείγμα εταιρίες έχουσες διαφοροποιημένο χρηματοοικονομικό τρόπο αναφοράς¹¹⁸. Η μελέτη όλων των εταιριών θα παρείχε ισχυρότερα συμπεράσματα, αντιπροσωπευτικότερα για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο ομίλων.

Ακόμη, η εξέταση του παράγοντα της κρίση θα μπορούσε να μην αφορά κράτη μέλη (γεωγραφική προσέγγιση) όπως στην εν λόγω μελέτη, αλλά να προσδιοριστεί ο παράγοντας αυτός ως χρονική περίοδος επιρροής σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης συμπεριλαμβάνοντας όλες τις χώρες του δείγματος με έτος αναφοράς την εκδήλωση των πρώτων ενδείξεων παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

¹¹⁸ Βλ. 4.5 Δείγμα, Δεδομένα και Μεθοδολογία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Βλάχος, Χ και Λουκά, Λ. (2009), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Ντζανάτος, Δ. (2008), Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Νεγκάκης, Ι. Χ., (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Θεωρία και Εφαρμογές, Θεσσαλονίκη.

Νεγκάκης, Ι. Χ., (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Ειδικά Θέματα, Θεσσαλονίκη.

Ντζανάτος, Δ. (2008), Δημιουργία των σημειώσεων (notes) των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητάς τους, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Πρωτοψάλτης, Ν.Γ. (2008), Διαρκής Κωδικοποίηση διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης διεθνών λογιστικών προτύπων και διερμηνειών, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.

Σταματόπουλος, Δ., Σταματόπουλος, Π. και Σταματόπουλος Ι. (2015), Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα - Ανάλυση - Ερμηνεία, Εκδόσεις Florin.

Φίλος, Γ. Λ. και Αποστόλου, Α. (2011), Διεθνή λογιστικά πρότυπα, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.

Grant Thornton (2004), Διεθνή λογιστικά πρότυπα I.F.R.S. Αναλυτική παρουσίαση, Εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα

Ξένη:

Avallone, F. and Quagli, A. (2015), "Insight into the variables used to manage the goodwill impairment test under IAS 36", *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, Vol. 31, pp.107–114.

Bepari, K., Sheikh, F., Abu, R. and Mollik, T., (2014), "Firms' compliance with the disclosure requirements of IFRS for goodwill impairment testing", *Journal of Accounting & Organizational Change*, Vol. 10, Iss 1, pp. 116 - 149.

Biancone, P.P. (2012), " IFRS: Italian Experience on Impairment Test of Goodwill ", *International Journal of Advances in Management Science* Vol. 1 Iss. 3, November 2012.

Chalmers, G.K., Godfrey, J.M. and Webster, J.C. (2011), "Does a goodwill impairment regime better reflect the underlying economic attributes of goodwill?", *Accounting and Finance*, Vol. 51, pp. 634–660.

Detzen, D. and Zólch, H. (2012), "Executive compensation and goodwill recognition under IFRS: Evidence from European mergers", *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol 21, pp. 106– 126.

Devalle, A. and Rizzato, F. (2012), "The quality of mandatory disclosure: the impairment of goodwill. An empirical analysis of European listed companies", *Procedia Economics and Finance*, Vol.2, pp. 101 – 108.

Giuliani, M. and Brannstrom, D. (2011), "Defining goodwill: a practice perspective", *Journal of Financial Reporting & Accounting*, Vol. 9, No. 2, pp. 161-175.

Glaum, M., Schmidt, P., Street, D. and Vogel, D. (2013), "Compliance with IFRS 3- and IAS36-required disclosures across 17 European countries: company- and country-level determinants", *Accounting and Business Research*, Vol. 43, No. 3, pp. 163–204.

Gray, D. and Jorge, M. (2015), " Accounting for Goodwill at Private versus Other Companies: Amortize, Impair, or Write Off ", *Business, Management and Economics Research*, Vol. 1, No.4, pp. 44-49.

Hamberg, M., Paananen, M. and Novak, J. (2011), " The Adoption of IFRS 3: The Effects of Managerial Discretion and Stock Market Reactions", *European Accounting Review*, Vol. 20, No. 2, pp. 263–288.

Hulzen, V., Paul, A., L., Georgakopoulos, G. and Sotiropoulos, I. (2011) : "Amortisation versus impairment of goodwill and accounting quality", *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, Vol. 4, Iss. 3, pp. 93-118.

Izzo, M.F., Luciani, V. and Sartoni, E. (2013), " Impairment of Goodwill: Level of Compliance and Quality of Disclosure during the Crisis An Analysis of Italian Listed Companies", *International Business Research*, Vol. 6, No. 11.

Jerman, M., Kavčič, S. and Kavčič, B. (2010), "The Significance of Intangibles: A Comparative Analysis Between Croatia, Slovenia, Czech Republic, Germany and the USA", *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, Vol. 23:2, pp. 60-69.

Knauer, T. and Wohrmann, A. (2015), "Market Reaction to Goodwill Impairments", *European Accounting Review*, May 2015.

Kousenidis, D., Ladas, A. and Negakis, C. (2013), "The effects of the European debt crisis on earnings quality", *International Review of Financial Analysis*, Vol. 30, pp. 351–362.

Lee, C. and Yoon, S.W. (2012), "The Effects of Goodwill Accounting on Informativeness of Earnings: Evidence from Earnings Persistence and Earnings' Ability to Predict Future Cash Flows", *Journal of Accounting and Finance*, Vol. 12(3) .

Li, Z., Shroff, K.P., Venkataraman, R. and Zhang, I.X. (2011), "Causes and consequences of goodwill impairment losses", *Review of Accounting Studies* 16:745–778.

Liberatore, G. and Mazzi, F. (2010), "Goodwill write-off and financial market behaviour: An analysis of possible relationships", *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting* Vol 26 p.333–339.

McFadden, D. (1979), "Quantitative Methods for Analyzing Travel Behaviour on Individuals: Some Recent Developments", *Behavioural Travel Modelling*, pp 279-318.

Pajunen, K. and Saastamoinen, J. (2013), "Do auditors perceive that there exists earnings management in goodwill accounting under IFRS?", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 28, Iss 3, pp. 245 - 260.

Petersen, C. and Plenborg, T. (2010), "How do firms implement impairment tests of goodwill?", *Journal of Accounting, Finance and Business Studies*, Vol. 46, pp. 419-446.

Pozzoli, M., Romano, R., and Romolini, R. (2011), "Measurement and Impairment of Intangible Assets in the Italian Stock Exchange", *Economia Aziendale Online*, Vol. 2, pp. 65 - 73.

Rammana, K. and Watts, R. (2012), "Evidence on the use of unverifiable estimates in required goodwill impairment.", *Review of Accounting Studies* , Vol. 17, Issue 4, pp. 749-780. 32p.

Sahut, J.M., Boulerne, S. and Teulon, F. (2011), "Do IFRS provide better information about intangibles in Europe?", *Review of Accounting and Finance*, Vol. 10, Iss 3, pp. 267 - 290.

Schultze, W. and Weiler, A. (2010), "Goodwill accounting and performance measurement", *Managerial Finance*, Vol. 36 Iss 9 pp. 768 - 784.

Schultze, W. (2005), "The information content of goodwill impairments under fas 142: implications for External analysis and internal control", *Schmalenbach Business Review*, Vol. 57, July 2005, pp. 276 – 297.

Sooriyakumaran, L. and Velnampy, T. (2013), "Disclosures and impacts of impairment of non-current assets in the financial statements: A study on listed manufacturing companies in Colombo Stock Exchange (CSE) in Sri Lanka.", *Merit Research Journal of Accounting, Auditing, Economics and Finance* Vol. 1(6), December, 2013.

Tsalavoutas, I., André, P. and Dionysiou, D. (2014), "Worldwide application of IFRS 3, IAS 38 and IAS 36, related disclosures, and determinants of non-compliance", *ACCA RESEARCH REPORT 134* Certified Accountants Educational Trust (London).

Reports:

Grant Thornton (2014), "Adviser alert—Impairment of Assets: A guide to applying IAS 36 in practice" .

Hayn, C. and Hughes, P. (2005), "Leading Indicators of Goodwill Impairment".

Jenkins, N.T., Pevzner, M. and Zhang, S. (2015), "Discretionary Disclosures of Goodwill Slack: Determinants and Consequences".

Roland, G. and Nunes, C. (2013), "Notable Results from Annual US Goodwill Impairment Study".

Ιστοσελίδες:

- www.scholar.google.com
- www.taxheaven.gr
- www2.deloitte.com
- www.financialexecutives.org
- www.wikipedia.gr
- www.ifrs.org
- www.pwc.com
- www.gti.org
- www.accaglobal.com
- www.lib.uom.gr